ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר
תורת החסידים הראשונים
חלק ב' והוא:
ספר חסידים תנינא
(בלשון הקודש ואידיש)

43

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשל"ג לפ"ק

ב״ה

ספר

חסידים תנינא

חלק שני מספר תורת החסידים הראשונים

חברו חד מגאוני וחסידי קדמאי מרן רבינו **משה הכהן** זצוקלל״ה בן אחותו של רבינו הרא״ש ורבינו **חיים** ז״ל אשר מזכירם בהספר הזה כמה פעמים והי׳ חי במאה הראשונה של אלף הששי, והספר הזה הוא מלהיב נפשות ישראל לאבינו שבשמים, והספר הזה הי׳ מונח בכת״י בערך חמש מאות שנה באוצר הספרים באכספארד, ואנכי קניתי הזכות מהמוציא לאור המדפיס הראשון הרב הגדול בתוי״ר ר׳ **יועץ קים קדיש** מפרשיטיק שליט״א וכעת הוספתי עליו הגהות הערות וציונים ומ״מ מתנ״ך ומש״ס בבלי ירושלמי ומדרשים וזוה״ק ונזכר הס״ח הזה בשם הגדולים מרחיד״א בשם ספר חסידים כתב יד, וגם רבינו הטור מזכירו, ולגדול התועלת לזכות את הרבים העתקתי גם את הספר הזה על זארגאן למען יהי׳ יד הכל ממשמשין בו ללמוד ממנו המוסר ויראת השם ית״ש כקטן כגדול לכל עם ישראל בני אברהם יצחק יעקב יהי נועם ה׳ עליהם וזכות המחבר הקדוש הזה ודודיו זצוקללה״ה יגן עליכם שיהי׳ ברכה שלימה והצלחה רבה באהליכם

הק׳ **יהושע אלטר** ווילדמאן אבד״ק **קאנסקיוואליע** מלפנים אבד״ק **בילוראדקי** כעת חונה פה **ירושלם** עיה״ק תובב״א.

בעהמ״ת ספרי **עמק יהושע, בנין יהושע, ברכת יהושע, ואמרו אמן** ב״ח בלאאמו״ר הרב הגאון הצדיק המפורסם ר׳ **אלימלך** אבד״ק **מיזאטש** וצללה״ה אשר מנוחתו כבוד פה עיה״ק **ירושלם** תובב״א נין ונכד להאי סבא קדישא הרבי ר׳ אלימלך בעהמ״ת ספר נועם אלימלך ולמעלה בקודש אבותי הקדושים הרמ״א והמג״ע והתוי״ט כולם זצוקללה״ה זכותם יגן עלינו ועבי״א

אין כדי אַנצוּטײַלין דעם הײליגין פאָלק ישׂראל מיט דעם גײסטליכען פערגענוגין אַז אַלע זאָלין פאַרשטײַן די טײַערע געדאַנקען פֿון דעם הײליגען **ספר חסידים תנינא** וועלכע זענען אַדערװעקינג אויף צו בלאָזין דעם יודישין פונק צו אַלע מענטשין האָבין מיר דעם הײליגען ספר איבער גיזעצט אויף זארגאָן אַז יעדער מענטש זאָל דאָס פאַר שטײַן לזכות את הרבים :

שנת **תר״ץ** לפ״ק

בעיה״ק **ירושלים** תובב״א

דפוס „יהודה וירושלים״ מול בתי הורינשטיין

את זה מצאתי נדפס מהמדפיס הקודם אשר קניתיו ממנו הזכות הדפסת ספר חסידים הזה מהמוציאו לאור וז״ל **הסכמת הצדיקים וגאוני זמננו** שליט״א ומחמת הוצאות הדפוס לא אכתוב רק שמותיהם הק׳ וכי״ק כפי זמן חתימתם אשר גזרו ואסרו שלא ישיגו גבולי הן במדינה זו והן במדינה אחרת להדפיס ס״ח הזה עם ההגהות וציונים.

בד״צ דק״ק ווארשא.

נאום **שמואל זיינוויל** קלעפפיש מו״ץ דפה ווארשא.

נאום **יצחק הכהן פייגענבוים** מו״צ.

נאום **פתחי׳ הארנבלאם** מו״צ.

נאום **מרדכי קלעפפיש** מו״צ.

גם אני אקח ס׳ חסידים **פנחס מנחם מגור.**

נאום **חיים הלוי סלאוויציק** (הוא הג׳ הגדול אבד״ק **בריסק**).

נאום אדומו״ר שליט״א **מראדזין.**

אדומו״ר **ר״י** שליט״א **מפילאוו.**

אדומו״ר **ר״י** שליט״א **מביאלע**

אדומו״ר **רי״א** שליט״א **מטריסק.**

אדומו״ר שליט״א **מאוסטראווצי.**

אדומו״ר שליט״א **מאמשענאוו.**

אדומו״ר **ר״י** שליט״א **מדזיקוב** (בגאליציא).

אדומו״ר **רי״א** שליט״א **מפאראסוב.**

הרה״ג **משה נחום ירושלמסקי** האבד״ק **אסטראלענקי.**

הרה״ג **ר״י** אבד״ק **פלאצק.**

וקניתי הזכות לצמיתות מהרב **יועץ קים קדיש ראקאץ מפרשיטיק** כפי השטר מכירה המונח תחת ידי.

ואיכור השגת גבול ידוע. וגם ענש יענש בפלילים. ובטוח אני בשארית ישראל לא יעשו עולה.

הק׳ **יהושע אלטיר ווילדמאן** אבדק״ק **האנסקיוואליא** יצ״ו.

ספר

תורת החסידים הראשונים

ספר חסידים תנינא

א (א) **בן אדם** עמוד על רגליך ואעידה בך. (ב) ואתה תעשה אזנך כאפרכסת
ויכנסו דברי בהן, ואל תשליכם אחר ניווך, כי איככה תוכל וראית
באיבוד נפשך, ותושלך יחידתך, וישלטו [מלאכי חבלה] בנשמתך, ויתעוללו בזה ויתנוה
למרמס טיט וידונה ביסורין קשים וחלאים רעים, על רוע מעלליך, (ג) והוא נתנה לך טהורה
ממרום ממקור טהרה, ויושבת לבטח אתך, ועלי׳ נאמר (ד) אל תחרוש על רעך וגו׳
לכן באתי לזרזך ולהזהירך ולהשכילך, ותמצא לנפשך מנוח אשר ייטב לך.

ב. **לאחוז** בדרכי השכל, ולעזוב דרכי הסכל, כי השכל תהילות, והסכל תהלות.
השכל מחילות, [מעלות] והסכל מעילות. השכל תענית, והסכל תאנות,
השכל תפיל [יפיל] והסכל תפול [להיצר הרע]. השכל מטיל, [לכים של צדקה
או מטיל שלום] הסכל מקלקל. השכל חכמה, והסכל מחצה השכל מזימה,
והסכל מהומה. השכלות עוז ותפארת, והסכלות צרעת ממארת. השכל יראת
השם היא אוצרו, והסכל הנה הנגע עמוק מעור בשרו. השכל עיניו בראשו, והסכל
תעלה צחנתו בראשו. השכל המה הקדושים אשר [בכל] הארץ, והסכל המה רשעי ארץ
השכל

מראה מקומות

(א) יחזקאל ב׳: (ב) חגיגה ג׳: ;(ג) נדה דף ל׳ ע״ב: (ד) משלי ג.

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

א׳ **בן אדם** מענטש! שטעל זיך אויף דיינע פיס, און הער וואס איך וועל צו דיר רעדען, און
דו זאלסט מאכען דיינע אויערען אזוי ווי א לייעק וואס ער איז אויבען ברייט
און הינטען שמאל, און מיינע רייד זאל אריין גיין אין זיי, או זאלסט זיי נישט אוועק ווארפ׳ען
נאך דיין קערפער, ווייל ווי אזוי איז מעגליך אז דו זאלסט צו זעהן אז דיין זעעלע גייט צום
פערלארענהייט, און דו ווארפסט אוועק דיין איינציגע נשמה, אז דיא מלאכי חבלה זאלען אויף איהר
געוועלטיגען, און זאלען שפעטען פון איהר, אין זאלען איהר טרעטען אין בלאטע, און זאלען
איהר משפט׳ן מיט שווערע יסורים און שלעכטע קרענק, צוליעב דיינע שלעכטע מעשים, און
זי איז דיר געגעבען געווארען פון הימעל א ריינע, פונ׳ם ריינסטען קוואל, און זי זיצט רוהיג מיט
דיר, און אויף איהר שטייט [אין משלי ג] אל תחרוש לרעך רעה וגו׳, דו זאלסט נישט טראכטען
קיין שלעכטס אויף דיין פריינד וואס זיצט מיט דיר זיכער, דרום קום איך דיך ווארענען און
געבען צו פערשטעהן, דערמיט וועסטו געפינען א רוהיגג צו דיין זעעלע, וואס עס וועט דיר
אימער גוט זיין:

ב. **לאחוז**. דו זאלסט זיך אן האלטען אינ׳ם קלוגען וועג, און זאלסט פערלאזען דעם
נארישען וועג, דען דער קלוגער מענטש איז לויבונג, אבער דער נארישער
מענטש

ספר חסידים תנינא

השכל עלה נצה כפורחת, הסכל שאת בהרת וספחת. השכל יבלה שנותיו בנעימים, (ה) הסכל כצל לא יאריך ימים. השכל משאלותיו ימלא, הסכל והוא כרקב יבלה. השכל יודע עד מה, והסכל אינו יורע מאומה. השכל ניתן במרומים, והסכל בעמקי תהומים. השכל ד׳ אלקיו עמו ויעל, הסכל יורד שאול ולא יעל. השכל ימצא תאוה וחנינה, והסכל תקותו מי ישורנו. השכל בנעימים חבלו, והסכל לעלוקה גורלו. השכל יעלה מעלה מעלה, והסכל רשעים ישובו לשאולה. השכל יעטה פאר ומעיל, הסכל הבל ואין בו מועיל. השכל כל יום אל ירוממנו, הסכל עמוק עמוק מי ימצאנו. השכל (ו) יתן עידיהו ויצדקו, והסכל יד על יד יספקו. השכל יחיו ויתהללו, הסכל ימות במעל (ז) במעלם אשר מעלו. השכל עם צדיקים ישכון, הסכל איד לצלעו נכון לשכל שלום מכל פגעים, לסכל אין שלום אמר ד׳ לרשעים. לשכל ידובר דברי שלום ואמת, הסכל ע״פ עדים יומת המת. לשכל יאמר יבא שלום על משכבכם ינוחו, לסכל תפשוהו כי בן מות הוא:

בני

מראה מקומות

ה) קהלת ח׳: ו) ישעי׳ מ״ג: ז) ויקרא כ״ו:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

מענטש איז א צומישטער, דער קלוגער מענטש איז פארגעבונג, אבער דער נארישער מענטש איז פעלשונג. דער קלוגער מענטש קען פאסטען, אבער צום נארישען מענטש איז דאס אקלאג דער קלוגער מענטש מאכט פאלען פאר זיך דעם שונא׳דיגען יצר הרע, אבער דער נארישער מענטש פאלט אריין צום שונא׳דיגען יצר הרע. דער קלוגער מענטשווארפט אריין געלד אין צדקה און גמילת חסד, אדער ער מאכט שלום צווישען מענטשען, אבער דער נארישער מענטש מאכט קאליע אין אלע הינזיכטען, דער קלוגער מענטש איז אנגעפיהלט מיט קלוגשאפט. וואס דאס מאכט ערנעהרען דעם מענטש, אבער דער נארישער מענטש צו שלאגט זיך, דער קלוגער מענטש איז צו טראכטען גוטס, אבער דער נארישער מענטש איז א צוטומעלטער קלוגשאפט איז שטארקייט און שעהנהייט, אבער נארישקייט איז א פערפלוכטעטע צרעת, דער קלוגער מענטש איז זיין פערמעגען גאט׳ס פארבטינקייט, אבער דער נארישער מענטש איז די גנע טיעפער פון די הויט פון זיין לייב. דער קלוגער מענטש וועגען זיינע אויגען אין זיין קאפ, אבער דער נארישער מענטש גייט ארום א שלעכטער ריח פון זיין קאפ. קלוגשאפט דאס זאגען די היילינע מענטשען וואס זענען גרוים אין לאנד, אבער נארישקייט דאס וועגען די קליינע מענטשען, רשעים, וואס זיי זענען קליין און נידעריג אינ׳ם לאנד, דאס קלוגשאפט איז גלייך צו א בליהענדע בלעטיל. וואס בליהט אזוי ווי די שענע בלומען, אבער דאס נארישקייט איז פול מיט נגעים. דער קלוגער מענטש פערברענגט זיינע יאהרען מיט זיסקייט, אבער דעם נארישען

מענטש

ספר חסידים תנינא

ג. (ח) **בני** בני נתתי לפניך את החיים ואת הטוב, את המות ואת הרע, השכל הוא החיים והטוב, והסכל הוא המות והרע, והנה ראה ידעתיך מה יתרון השכל מן הסכל, כיתרון האור מן החשך, ועתה בין תבין את אשר לפניך ואחכמך:

מראה מקומות

(ח) דברים ל׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

מענטש לויפען אוועק זיינע יאהרען אזוי ווי א שטן, ווייל ער האט נישט קיין לאנגע טעג. דעם קלוגען מענטש ווערט ערפיהלט זיינע פערלאנגען, אבער דער נארישער מענטש ווערט פערפוילט אזוי ווי עס ווערט פערפוילט די ביינער פון א געשטארבענעם מענטש. דער קלוגער מענטש וויים אלץ, אבער דער נארישער מענטש וויים גאר נישט. דער קלוגער מענטש ווערט געבעטען צו זיצען אין די העכסטע ערטער, אבער דעם נארישער מענטש ווערט געגעבען צו זיצען אין די נידעריגסטע ערטער. דער קלוגער מענטש איז גאט מיט איהם און ער גייט אלע מאל אויף העכער, אבער דער נארישער מענטש גייט אראפ צום אבגרונד און גייט נישט אויף. דער קלוגער מענטש טהוט געפינען גלוסטקייט און לייטזעליקייט, אבער דער נארישער מענטש ווערט זעהט דאס אז עס זאל ערפיהלט ווערען זיין האפענונג. דער קלוגער מענטש איז זיין שיקזאל מיט זיסקייט, אבער דער נארישער מענטש איז זיין שיקזאל צום גיהנם. דער קלוגער מענטש גייט אלע מאל העכער און העכער, אבער דער נארישער מענטש גייט צוריק אין גרוב אריין אויף צרות. דער קלוגער מענטש ווערט אן געטהון מיט שעהנקייט, אבער דער נארישער מענטש איז אלץ ביי איהם נאריש, אן קיינע נוצען. דער קלוגער מענטש טהוט איהם גאט דערהייבען אלע טאג. אבער דער נארישער מענטש ווערט נידעריגער און נידעריגער אז קיינער קען איהם נישט געפינען. דער קלוגער מענטש ברענגט עדות און ער ווערט גערעכט. אבער דער נארישער מענטש קלאפט א האנד אויף א האנד פון יסורים און שמערצען. דער קלוגער מענטש לעבט און מען לויבט איהם. אבער דער נארישער מענטש שטארבט מיטן פעלשענג וואס ער האט געפעלשט. דער קלוגער מענטש רוהט מיט צדיקים. אבער דער נארישער מענטש איז פאר איהם אן גענרייט א בראך. צום קליגען מענטש איז פריעד פון אלע טרעפונגען, אבער צום נארישען מענטש איז נישטא קיין פריעד. צום קלוגען מענטש ווערט גערעדט פריעדליכע און ווארהאפטיגע רייד, אבער דער נארישער מענטש ווערט געטוידט דורך עדות. צום קלוגען מענטש זאגט מען קום פריעדליך, רוה אויף דיין געלעגער, אבער צום נארישען מענטש זאגט מען האלטעט איהם ווייל ער איז א צום טויט פער׳משפט׳ער

ובני

ספר חסידים תנינא

ד. **ואחכמך** לדעת הפרש בין השכל ובין הסכל, הסכל הוא המשים עצמו כבהמה ואינו חושש, ואינו נותן לב על התורה, ועל המצות, וכל עסקיו ועניניו רק על הנאת העולם הזה, לאכול ולשתות, ולישן ולהבדות ולפטם גופם, ולעשות פימה עלי כסל, ולעננו לעדן בשרו במרחצאות ובכל מיני עדונים ותפנוקים וענוגים, במאכלים ובמשתאות, (ט) בבוקר יאמר מי יתן ערב, ובערב יאמר מי יתן בוקר, בבוקר יאמר מי יתן ערב ונאכל פטומין, בערב יאמר מי יתן בוקר ונשתה ממתקים, ונאכל משמנים, אוכל בלא נטילת ידים, ונושך פתו ככלב, בלא ברכת המוציא, שולחנם מלא קיא צואה בלי מקום, ואת ד׳ אלקיך לא דרשו, ולא יתפללו מלב, ולבם לא נכון עמם, אך מנהג אבותיהם בידיהם, ובעבור כבוד הבריות ולבם בריא באולם, משוררים ומחנגים בבית משתיהם, ואינם דואגים מיום המיתה ומיום הדין, ומדין של גיהנם, ודוחם גבוהה וידם רמה, קופצים בראש, (י) כקול הסירים תחת הסיר, לומר אף אני מן העצים, ומועלים בכל יום מאה מעילות ויותר, כאשר אוכלים ונהנים ממה שברא הקב״ה בעולמו בלא ברכה, ולא תהלה ותפלה לאלקים

מראה מקומות

ט) דברים כ״ח: (י) קהלת ז׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

ג. **בני.** זוהן! מיין זוהן! איך האָב דיר פאָרגעשלאָגען דאָס לעבען און דאָס גוטסקייט און, דעם טויט און דאָס שלעכטקייט. דער קלוגער מענטש נעמט דאָס לעבען און דאָס גוטסקייט, אָבער דער נאַרישער מענטש נעהמט דעם טויט און דאָס שלעכטקייט. און ווען איך האָב דיך געמאַכט וויסען דאָס גוטסקייט פון קלוגשאַפט אנטקעגען דאָס נאַרישקייט, אַז דאָס איז פונקט אַזוי ווי עס איז בעסער דאָס ליכטיגקייט אַנטקעגען די פינסטערניש, און יעצט וועלסט די פערשטעהן וואָס דו האָסט צו טוהן:

ד. **ואחכמך.** יעצט וועל איך דיר געבען צו פערשטעהן דעם אונטערשיעד פון אַ קלוגען מענטש צו אַ נאַרישען מענטש, דער נאַרישער מענטש מאַכט זיך אַזוי ווי אַ בהמה, און עס אַרט איהם גאָר נישט, און ער אינטערעסירט זיך גאָר נישט וועגען דער תורה און מצות, און אַלע זיינע בעשעפטיגונגען זענען נאָר אויף פערגעניגען פון דער וועלט, צו עסען און צו טרינקען און צו שלאָפען און צו שטאָפען דעם קערפער, און צו מאַכען קניימשען אויפ׳ן פעטען בויך, און אָן צו טהון זיך פערגעניגען, צו גלעטען זיין פלייש מיט וואַננעס און אייער, און מיט אַלע סאָרטען פערגעניגענס פון עסען און טרינקען. אין דער פריא זאָגט ער ווען וועט זיין נאַכט, און ביי נאַכט זאָגט ער ווען וועט זיין טאָג, אין דער פריא זאָגט ער ווען וועט זיין נאַכט וועלען מיר עסען געשטאָפטע זאַכען, און ביי נאַכט זאָגט ער ווען וועט ווערען טאָג וועלען

לאלקים, ונשבעים בשם הנכבד על לא דבר, ואינם חוששים [מה שבזה גורמים] להזיק הבריות, ודוחקים רגלי השכינה בגלוי ובסתר, הן אלה דרכי רשע, [אשר הם חושבים] שנתיבותיהם לא ידע אל, זה מחשבה של רשע:

וזה יראת שמים

ה. (יא) **ואתה** בני לא כן נתן ה׳ אלהיך בלבבך, אך מחלקם לא יהא חלקך וגורלך בגורלם, לא תבא נפשך בסודם, (יב) מנע רגלך מנתיבתם, אך כל מחשבותיך ודעיוניך רק לרדוף השכל, כיצד קיים תחילה כל מה שתוכל לדקדק מן החומש [התורה] ומן הנביאים ומן הכתובים, ואחר כך תדקדק כל מה שתוכל מן התלמוד ותקיימו מן בראשית ברא, ומכל מה שתוכל להוציא, [מכל התורה כולה תורה שבכתב וגם תורה שבעל פה מתחילתה ועד סופה], ירא את השם ועבוד אותו ואל תשים עצמך כבהמה ליתן עסקיך על הנאת העולם הזה, שהוא חיי שעה, כי אם אתה היום כאן ומחר בקבר, כחלום יעוף ואיננו, (יג) אך שא עיניך, ימה וצפונה תימנה ומזרחה, וראה בעיניך מי ברא אלה? לו תעבוד ולשמו, ומלאכתו תעשה קבע, ומלאכתך עראי, ודאג תמיד על חטאתך, כמו שנאמר (יד) אשרי אדם מפחד תמיד ואמרו שמפחד מעבירות שבידו ומבקש עליהם רחמים שימחלו לו, ויזהר מלעשות כדבר הרע הזה עוד ושב ורפא לו, ואל תלך יותר בדרכי לכך כי אם ביראת השם

מראה מקומות

(יא) דברים י״ח: (יב) משלי א׳: (יג) דברים ד׳: (יד) משלי כ״ח י״ד:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

וועלען מיר טרינקען זיסע זאכען און מיר וועלען עסען פעטע זאכען. דער נארישער מענטש עסט נישט וואשענדיג זיך, און ער בייסט דאס ברויט אזוי ווי א הונד נישט זאגענדיג די ברכה המוציא. זייער טיש איז פול מיט אומריינקייט. און גאט געדענקען זיי גאר נישט, און דאוונען נישט פונ׳ם טיפען הארצען, ווען זייער הארץ איז נישט פערבינדען מיט זיי צו גאט. נאהר זיי טוהן נאך דאס פירהונג פון זייערע עלטערען, און צוליעב דעם כבוד פון מענטשען, און זייער הארץ, איז פעסט געזונד. זיי זינגען און הולען אין די טרינק הייזער און זיי זארגען גאר נישט פונ׳ם טאג פון שטארבען, און פונ׳ם טאג ווען עם וועט זיין זייער יום הדין, און פאר דעם דין פון גיהנם. און זייער געפיהל איז א הולכע און זייער האנד איז דערהויבונג און זיי ווייסען גאר נישט א זיי האבען אויף זיך אן אייבער האר גאט, זיי שפרינגען ארום צום שישטען אזוי ווי די שטימע פון די דערנער וואס ברענט אונטער׳ן קעסעל, און זאגען מיר זענען אויך פון האלק, און זיי פעלשען אלע טאג הונדערט פעלשונגען, אדער נאך מעהר, דען זיי עסען און

האבען

ספר חסידים תנינא

השם, ובדקדוק מצותיו, ובפרישות ובענוה ובטהרה ובקדושה ובחסידות תחשוב כל היום:

ו. **ואל** תאמר אלכה נא ואראה איכה יעבדו ויתנהגו רוב העולם, ואעשה כן גם אני, לא תעשה כמעשיהם, איש כל הישר בעיניו, ולא בעיני אדוניו, ולא תעשה כן לד' אלקיך, כי במקום אשר בחר ד' אלקיך, חדר בתוך חדיר להחבא, שמה תשב, ותהגה בתורתו, ושמו"ת חוקיו ומשפטיו, ודקדוקי חכמיו:

ואל

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

האבען פערגעגינגען פון דעם וואס גאט האט בעשאפען אן א ברכה, און ווי טוהן נישט לויבען און בעטען צו גאט, און שווערען אומזיסט און גאט'ס נאמען אויף נאר נישט, און זיי פארכטען זיך נאר נישט צו טהון שאדען צו מענטשען און עפענטליך און פערבארגענהייט שטופען זיי אוועק דאס גלויבונג אז די שכינה איז פול די גאנצע וועלט. דאס וועגען אלע די וועגען פון א רשע דאס זייערע שלעכטע וועגען ווייסט נישט גאט, ער זאל זיי שטראפען, דאס טראכט דער רשע:

און דאס זענען די וועגען פון גאט'ס פארכטיגען מענטש

ח. **ואתה**, און דו מיין קינד גאט האט דיר אזוי נישט געגעבען אין דיין הארצען, דו וואלסט זיך נישט פיהרען אזוי ווי זיי, און דו זאלסט נישט נעמען קיין אנטהייל אין זייער קאמפאניע, דו זאלסט זיך מיט זיי נישט חברן, דו זאלסט דערווייטערען דיינע פיס פון זייערע וועגען. נאר אלע דיינע געדאנקען און קלערונגען זאלען נאר זיין צו דער גרייכען די וועגען פון קלוגען מענטש, דהיינו, פריהער זאלסטו ערפיהלען אלץ וואס עס איז נאר מעגליך, פון חומש און פון נביאים און פון כתובים און דערנאך זאלסט דו ערפיהלען, אלץ וואס עס איז נאר מעגליך, פון גמרא, און פון יעדער זאך וואס די וועסט נאר קענען פון דארטען ארויס ציהען פרומקייט, זאלסטו פון יעדער זאך זיך אפ לערנען מורא צו האבען פאר גאט, און זאלסט איהם דינען, און זאלסט דיך נישט מאכען אזוי ווי א בהמה, אז דיינע בעשעפטונגען זאלען זיין נאר אויף דעם פערגעגינגען פון דער וועלט, וואס דאס איז נאר א צייטווייליגע לעבונג, ווייל חאטש דו ביזט דא אין היינטיגען טאג, פון דעסטוועגען איז מעגליך אז מארגען זאלסטו זיין אין קבר, דען די וועלט איז דאך אזוי ווי א דורכפליהענדיגער חלום, וואס באלד ווערט ער נישט, נאר דו זאלסט אפהייבען דיינע אויגען אין מזרח און אין מעריב, אין צפון און אין דרום, און דו זאלסט קוקען מיט דיינע אויגען, ווער האט דאס אלעם בעשאפען אט דעם בעשעפער זאלסטו דינען און צו זיין ליעבען נאמען זאלסט דו אלץ טהון, און די ארבייט פאר איהם זאלסט דו מאכען א בעשטימטע זאך, און די ארבייט פאר דיר זאלסטו מאכען פאר א צופעליגע זאך, און דו זאלסט שטענדיג זארגען אויף דיינע זינד, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק, אשרי אדם מפחד תמיד

דאס

ספר חסידים תנינא

ז. **ואל** תחשוב אין לי לעשות כי אם לישב ולגרום תדיר בתלמוד, ואקיים והגית בו יומם ולילה, ומה לי למצות ולדקדוקיהם, אל תחשוב כן כי אז נדמית שאתה עושה להכעים שאתה יודע ומכיר בטיבו של מצות ומתכוין להכעים:

ח. **והנה** אמרו רז"ל (טו) ששגגתך יחשבו לך לזדונות, לכן תצטרך לעשות הרחקות וסייגים ושניות ומשמר למשמרת למצות, שלא תבא לידי שום נדנוד עבירה:

ואל

מראה מקומות

(טו) אבות פ"ד, ב"מ ל"ג:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לערנונג

דאָס איז טײַטש. וואויל איז דעם מענטש וואָס ער שרעקט זיך שטענדיג. האָבען די הײליגע חז"ל געזאָגט אַז דאָס מײנט מען דעם מענטש וואָס שרעקט זיך צוליעב די זינד וואָס ער האָט געטהון און ער בעט דערבאַרעמקײט פון גאָט אַז ער זאָל איהם דאָס מוחל זײַן, און ער זאָל זיך היטען אַז ער זאָל שוין מעהר נישט טהון אַזעלכע שלעכטע זאַכען, וועט מען איהם מוחל זײַן, און מעהר זאָלסטו שוין נישט גײן אין די וועגען וואָס דײַן האַרץ גלוסט, נאָר אין גאָטס פאָרכטיגע וועגען, און צו פילעווען דײַנע מצות, און זײַן אָפּ געשײדט פון דער וועלט, און זײַן אַ ענו, און זײַן אַ רײַנער מענטש, און אַ הײליגער מענטש, און זיך פיהרען אין חסיד'ישען וועגע, וועגען די אַלע זאַכען זאָלסטו טראַכטען אַ גאַנצען טאָג:

ו. **ואל** און דו זאָלסט נישט זאָגען איך וועל זיך צו קוקען ווי אַזוי טהון און פיהרען זיך דאָס רוב וועלט, וועל איך אויך טהון אַזוי ווי זײ טהוען! זאָלסט דו נישט טהון אַזוי ווי זײ וואָס יעדערער טהוט אַזוי ווי איהם געפעלט אין זײַנע אויגען, אָבער נישט אין די אויגען פונ'ם האַר פון דער וועלט. זאָלסטו אַזוי נישט טהון צו דײַן גאָט, נאָר אינ'ם אָרט, וואָס גאָט האָט אויס׳ דערוועהלט, אַ שטוב אין אַ שטוב זיך צו בעהאַלטען, זאָלסטו דאָרטען זיצען, און לערנען תורה, און זאָלסט היטען זײַן געבאָט, און אלץ וואָס די הײליגע חז"ל האָבען אָן געזאָגט:

ז. **ואל**. און דו זאָלסט נישט טראַכטען איך דאַרף מעהר נישט טהון, נאָר שטענדיג זיצען און לערנען גמרא, און איך וועל מקיים זײַן די מצוה פון והגית בו יומם ולילה, אַז די תורה דאַרף מען לערנען טאָג און נאַכט און צו וואָס זאָל איך נאָך פילעווען צו טהון מצוה. זאָלסטו אזוי נישט טראַכטען, ווײַל דעמאָלט איז גלײַך אַזוי ווי דו טהוסט אויף צו להכעיס, דו ווײסט און פערשטעהסט דאָס גוטסקײט פון די מצות, און דו טהוסט זײ נישט איז נאָר אַזוי ווי דו טהוסט צו דערצערנען גאָט ברוך הוא:

ח. והנה. די הײליגע חז"ל האָבען געזאָגט אַז דאָס וואָס דו זינדיגסט ווײַל דו ווײסט נישט ריכטיג

די

ספר חסידים תגינא

ט. **ואל** תאמר אתן כל עסקי לקיים דברי כתובים, אבל דברי חכמים אינו חמור כל כך, אל יעלה לבבך כן, כי התבונן בנוהג שבעולם שעבד מלך במלך אם יצוה המלך לעבדיו, הטו אזניכם לפלוני זה, לכל אשר יצווה אתכם, ושמוע תשמעו בקולו אפי׳ אם קשה להם לעשות, הלא ישמרו ציווי אותו האיש כמצות המלך עצמו, כי כן צוה לו המלך, כך הקב״ה צוה לקיים דברי חכמים, והיכן ציונו, כדאמרינן במס׳ שבת (ט״ז) חד אמר מלא תסור מכל הדברים אשר יגידו לך, ואחרינא אמר מהכא זקינך ויאמרו לך, ואומר התם במס׳ ע״ז (י״ז) כי טובים דודיך מיין, (י״ח) אמרה כנס״י לפני הקב״ה עריבים עלי דברי דודים יותר מעיקרה של תורה, ואומר בפ״ב דחגיגה (י״ט) מסרן הכתוב לחכמים גבי מלאכת חושים:

וכו

מראה מקומות

(טז) דף כ״ג: (יז) דף ל״ה: (יח) ע״ז דף ל״ה: (יט) דף י״ח:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

די דינים, ווערט דאָס געדעבענט אַזוי ווי דו האָסט דאָס געטהון פלייסיג דרום דאַרפסט דו מאַכען דערוויטערונגען און צוימען און גרענעצען און היטונגען אויף אָפּ צו היטען די מצות, אז דו זאלסט נישט קומען צו קיין ספק עבירה:

ט. **ואל**, און דו זאָלסט נישט זאָגען איך וועל זעהן מיט אַלע מעגליכקייטען צו ערפילען אַלץ וואָס עס שטייט אין תנ״ך, אָבער דאָס וואָס די חז״ל האָבען אָן געזאָגט אין נישט אַזוי הארב, זאָלסטו אַזוי נישט אויף ברענגען אויפ׳ן הארצען, דו דאַרפסט צו פערשטעהן אַז דער פיהרונג פון דער וועלט איז אַז דער קנעכט פון קעניג איז גלייך אַזוי ווי דער קעניג, און אויב דער קעניג וועט אָן זאָגען זיינע קנעכט איהר זאָלט הערען וואָס דער מענטש וועט אייך זאָגען, און איהר זאָלט איהם פאָלגען, האָטש עס וועט אייך זיין שווער צו טהון, וועט מען דאָך געוויס היטען און פאָלגען אַלץ וואָס דער מענטש וועט הייסען פונקט אַזוי ווי דעם געבאָט פון קעניג זעלבסט, דען אַזוי האָט דער קעניג בעפוילען, אַזוי אויך האָט גאָט אָן געזאָגט אַז מען זאָל פאָלגען אַלץ וואָס די חז״ל האָבען אונז געהייסען, אַזוי ווי עס שטייט אין מסכת שבת (דף כ״ג) איינער זאָגט אַז ער האָט דאָס אָן געזאָגט הערמיט וואָס ער האָט געזאָגט לא תסור מכל הדברים אשר יגידו לך, דער טייטש איז דו זאָלסט נישט אָפּ קערען פון אַלע רייד וואָס זיי וועלען דיר זאָגען, און איינער זאָגט אַז גאָט ברוך הוא האָט דאָס אָן געזאָגט, הערמיט וואָס ער האָט געזאָגט זקניך ויאמרו לך, איז דער טייטש אַז דו זאָלסט פאָלגען וואָס דיינע אַלטע וועלען דיר זאָגען, און די גמרא זאָגט [אין מסכת עבודה זרה דף ל״ה] אויפ׳ן פסוק כי טובים דודיך מיין, אַז די כנסת ישראל זאָגט צו השי״ת עס איז מיר זיסער די רייד פון דיינע פריינד, דאָס מיינט מען די הייליגע חכמים, נאָך מעהר ווי דער עיקר

פון

ספר חסידים תנינא

י. **וכי** תאמר בלבבך אלך אעשה מה שלבי חפץ כי מי יצילני מעונותי והאיך אכשיר מעשי ואיטיב פעלי, (כ) הלא במלאכיו ישים תהלה, וע"כ השמים לא זכו בעיניו וסביביו נשערה מאד, תחשוב בלבך שאינו שואל ממך כי אם ליראה אותו ולהגות בתורתו, ולשמור מצותיו וחוקיו אשר צוה ביד משה עבדו, ואשר דקדקי חכמיו וסופריו:

יא. **והכל** תעשה לשם שמים, כי רחמנא לבא בעי, והכי איתא בפרקי אבות (כא) דר' אלעזר אמר לב טוב, ונראה [דבריו] לרבו מדברי חביריו:

יב. **ומצות** הקלות תחשבנה בעיניך כחמורות, כמו שנאמר (כב) נעו מעגלותיך וגו'

מראה מקומות

(כ) איוב ד': (כא) פרק ב' משנה ט': (כב) משלי ה':

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

פון דער תורה, און די גמרא זאגט [אין מסכת חגיגה דף י"ח] אז גאט ברוך הוא האט איבער ניעגטפערט צו די חכמים אין האנד אז אזוי ווי זיי וועלען זאגען ביים דין פון חול המועד אזוי זאל זיין, וועליכע מלאכה מען מעג טהון אום חול המועד, און וועליכע מלאכה מען טאר נישט טהון אום חול המועד:

י. **וכי.** און טאמער וועסטו וועלען קלערען אין דיין הארץ. ווי אזוי איז מעגליך אז מיינע מעשים זאלען זיין רעכטפערטיג און גוט, אין זיינע אויגין הייל אפילו אין זיינע מלאכים, טהוט ער אויך מאכען א צומישונג. צוליעב דעם וואס אפילו זייערע מעשים געפעלען איהם אויך נישט, און דרום אפילו די הימלען זענען אין זיינע אויגען נישט ריין פון אלק, און אויך די צדיקים וואס זענען שוין ארום איהם איז גאט מיט די מדקדק אויב זיי פארפעלען עפעס א קלייניקייט ווי א האר, שטראפט ער זיי. זאלסטו דאס נישט קלערען, נאר דו זאלסט טראכטין ביי דיר אין הארץ אז גאט פערלאנגט פון דיר נישט מעהר נאר אז דו זאלסט פאר איהם מורא האבען, און דו זאלסט לערנען זיין תורה און דו זאלסט היטען זיינע מצות און זיינע געזעץ וואס ער האט געבאטען דורך משה'ן זיין קנעכט. און וואס עס האבען ארוים געדרונגען די היילינע חז"ל:

יא. **והכל.** און אלץ זאלסטו טהון צוליעב גאטס וועגען, וייל גאט פערלאנגט נאר דאס הארץ אזוי ווי עס שטייט אין מסכת אבות (פרק ב' משנה ט') אז רבי אלעזר האט געזאגט דערהויפט איז אז מען זאל האבען א גוט הארץ, און דיין רבי'ן (רבי יוחנן בן זכאי) זענען זיינע רייד געפעלען געווארען מעהר פון אלע רייד פון זיינע חברים:

יב. **ומצות.** און די גרינגע מצות זאלען ביי דיר זיין גערעכענט טייער אזוי ווי די הארבע מצות, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (משלי ה') נעו מעגלותיה לא תדע. גאט האט פער וואגעלם

ספר חסידים תנינא

וגו' (כג) ועוד שהרי השווה הכתוב מתן שכר של שילוח הקן לכיבוד אב ואם שהוקש כבודם לכבוד המקום להודיע שאין אדם יודע מתן שכרן של מצוה ועוד שנא' (כד) עון עקבי יסובני, ואמרו חכמים (כה) עונות שאדם דש בעקביו בעוה"ז, ואינו חושב עליהן ומסבבין אותו למשפט לעולם הבא:

יג. **ואל** תחשוב כי כביכול אינו רואה ח"ו מעשיך, [הטובים] כי הקב"ה רואה מעשיך [הטובים] ומטיב לכל העולם בעבורך (כו) כדאמרינן התם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, לכן התחפש והפשפש תדיר במעשיך והצנע לכת עם אלהיך והתהלך לפניו:

יד. **והי'** תמים בצניעות בחדרי חדרים כמו בשוקים וברחובות, כי כן אמרו חכמים במס'

מראה מקומות

(כג) תנחומא פ' עקב, ועי' קידושין דף ל"ט ע"ב: (כד) תהלים מ"ט ו': (כה) ילקוט שמעוני תהלים רמז תשכ"ח (כו) ברכות דף ו': שבת דף ל':

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

וואָגעלט דעם שטענ פונ"ם לוין פון די מצות כדי דו זאָלסט נישט וויסען פאַר וועלכע מצוה מען גיט אַ גרויסען שכר און פאַר וועלכע מצוה מען גיט אַ קלענערען שכר, זיי אַלע זאָלען בייַ דיר זיין גלייַך. נאָך זעהט מען אַז השי"ת האָט געגליכען דעם לוין פון דער מצוה פון שלוח הקן צום לוין פון דער מצוה פון כבוד אב ואם, וואס דער כיבוד פון די עלטערען איז געגליכען צום כיבוד פון גאָט ברוך הוא כדי דיר צו מאַכען וויסען אַז אַ מענטש ווייסט גאָר נישט וועלכען לוין מען וועט געבען פאַר יעדע מצוה, אויך שטייט אין פסוק (תהלים מ"ט ו') עון עקבי יסובני, די זינד פון מיינע טריט טוהן מיך אַרום רינגלען האָבען די חז"ל געזאָגט די זינד וואָס אַ מענטש טרעט מיט די פיס אויף דער וועלט, און ער קימערט זיך נישט וועגען זיי, ווייל זיי זענען בייַ איהם גרינג זיי רינגלען איהם ארום צום משפט אויף יענער וועלט, דרום זאָל בייַ דיר חשוב זיין אַ גרינגע מצוה, פונקט אַזוי ווי אַ האַרבע מצוה:

יג. **ואל.** און דו זאָלסט נישט טראַכטען אַז די גרינגע מצות זענען ווייניג ווערט בייַ גאָט ווייל גאָט זעהט דיינע אַלע מעשים, און נאָך ער פאַרגינטיגט צו די גאַנצע וועלט צוליעב דיר, ווייל דו דינסט איהם, ווייל קען דען זיין ח"ו אַז ער זעהט נישט דיינע מעשים, אַזוי ווי די גמרא זאָגט (אין מסכת ברכות דף ו') כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, צוליעב איין צדיק וואָס דיענט גאָט עהרליך האָט גאָט בעשאַפען די גאַנצע וועלט אַז זיי זאָלען איהם בעדיענען, דרום זאָלסטו שטענדיג בעקלערען דיינע מעשים, און זאָלסט זיך פיהרען פערבאָרגענערהייט מיט גאָט, און זאָלסט פאָלגען זיינע רייד:

יד. **והי'.** און זאָלסט אייננאַנצען זיך פיהרען בעהאַלטענערהייט אין פערמאַכטע צימערען וואָס קיינער

ספר חסידים תנינא

במס' ביצה (כז) כל שאסור משום מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור, ועוד אמרו בפ"ב דחגיגה, (כח) כל העובר עבירה בסתר כאלו דוחה רגלי השכינה, שחושב בלבו שאין השכינה שם, והלא מלא כל הארץ כבודו ועיניו משוטטות בכל מקום אשר תדרוך כף רגלך:

טו. **וא"ת** הרי התורה אמרה עפ"י שנים עדים יקום דבר, ואינך נדון על עבידות שאתה עושה ביחידי, הרי כתיב עדים, (כט) היינו עציך ואבניך שבקירות ביתך יעידו בך, כדכתיב (ל) אבן מקיר תזעק וגו', אוי לבית שמהרסיו ימחריביו הם מתוכו, ואף מלאכי השרת המלווין אותך יהפכו לאויב לך, והם יהיו בך בראשונה להעיד בך כדאיתא באין דורשין, ואפי' נשמתך תעיד בך, ועליה נאמר גם איש שלומי אשר בטחתי בו וגו':

הנה

מראה מקומות

(כז) דף ט': (כח) דף ט"ז: קידושין דף ל"א: (כט) חגיגה ט"ז: (ל) חבקוק ב':

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

קיינער זעהט נישט, פונקט אזוי ווי דו וואלסט זיך געפילעוועט אין רוישענדיגע גאסען דען אזוי האָבען די חז"ל געזאָגט אין מסכת ביצה (דף ט') יעדער זאַך וואָס מען טאָר נישט טהון צוליעב וואָס יענער זעהט טאָר מען דאָס זעלבע נישט טהון אפילו אין פערמאַכטע צימערען, אויך האָבען די חז"ל געזאָגט אין מסכת חגיגה (דף ט"ז) דער מענטש וואָס איז עובר אַ עבירה בעהאַלטענערהייט איז גלייך ווי ער וואָלט אָפּ געשטויסען די שכינה, דען ער טראכט דאָך אין האַרצען אַז דאָרטען איז נישט דאָ די שכינה, און באמת איז דאָך אויף דער גאַנצער וועלט פול דער כבוד פון גאָט, און זיינע אויגען שוועבען אויף יעדען אָרט וואָס אַ מענטש גיט נאָר אַ טרעט:

טו. **ואם תאמר.** און דו זאָלסט נישט זאָגען די תורה האָט דאָך געזאָגט אַז דורך צוויי עדות זאָל ווערען בעשטעטיגט יעדע זאַך דרום וועט מען נישט ווערען געמשפט אויף די זינד וואָס מען טהוט איינער אַליין, ניין ! דרום שטייט אין פסוק (חבקוק ב') אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה טייטש די גמרא (חגיגה ט"ז) דעם פסוק אַז אַ שטיין פון דער וואַנד וועט שרייען, און דער שפּאָן פון באַלקען וועט עדות זאָגען אויב מען האָט ח"ו געזינדיגט, וועה איז צו אַ שטוב וואָס די צו שטויסער און חרוב מאַכערס זענען פון איהר אַליין, אויך די מלאכים וואָס בעגלייטען דעם מענטש וועלען ווערען איבער געקעהרט און וועלען ווערען זיינע פיינד, און זיי וועלען זיין די ערשטע עדות צו זאָגען געגען איהם, און אויך אפילו די נשמה וועט אויך עדות זאָגען און אויף איהר שטייט גם איש שלומי אשר בטחתי בו הגדיל עלי עקב דער טייטש איז אויך מיין פריידליכער מענטש וואָס איך האָב זיך אין איהם פערזיכערט, האָט אויף מיר געגרייסט זיינע טריט אויף מיר עדות צו זאָגען:

הנה

ספר חסידים תנינא

טו. **הנה** העדותי בך היום והגדתיך מה יקרך באחרית הימים אם לא תשמע לעצתי (לא) על כן מי לה׳ אלי, ויאספו לי כל איש חרד בדבר אלהים, וילבב כל איש נבוב להתחזק על יצרו הרע לכופו וישמור נפשו ממנו:

יז. **ודע** כי לא תוכל להמלט ממנו אם לא תעשה משמרת למשמרת, כי כן אמרו חכמים המושלים, מן גנב שבבית קשה לשמור, לכן התגבר עליו כי כאיש גבורתו ותדרוך על במותיו, ותהגה תמיד בתורת השם, ובזה תבריח היצר ממך, כי כן אמרו חכמים, בהשותפין (לב) התורה תבלין ליצר הרע אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם הוא אבן נמוח וכו׳, וכי בשביל למלאות תאותך רגע אחד תעשה עבירה להנאות גופך ויצרך ותפסיד העולם הבא וכל טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבא עין

מראה מקומות

(לא) עזרא ט׳; (לב) ב״ב דף ט״ז קידושין דף ל׳;

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

טז. הנה. איך האָב דיר דיינט דערצעהלט און אויסגעזאָגט וואָס עס וועט דיך טרעפען אין די קומענדיגע טעג. אויב דו וועסט נישט פאָלגען מיין עצה, דרום וועלכער מענטש ער האָט מורא פאַר גאָט זאָל קומען צו מיר, און זאָלען זיך צו מיר צונויף זאַמלען אַלע פרומע מענטשען, און עס זאָל זיך בעהאַרצען יעדער קלוגער מענטש צו שטאַרקען זיך אַנטקעגען דער יצר הרע און איהם צו נייטען אַז ער זאָל נישט אָן רעדען צו טהון שלעכטס און דיא זאָלסט זיך היטען פאַר איהם:

יז. ודע. און דו זאָלסט וויסען אַז מען קען נישט בעשערעמט ווערען פון יצר הרע אויב מען מאַכט נישט אַ היטונג צו אַ היטונג. ווייל אזוי האָבען געזאָגט די חכמים אַ משל אז פון אַ שטיב גנב קען מען זיך נישט איינהיטען, דרום זאָלסטו זיך אויף איהם שטאַרקען, דען ער האָט נאָר אַ מענטשליכען שטאַרקייט. און דו קענסט טרעטען אויף זיינע הייך. און דו זאָלסט שטענדיג לערנען גאָט׳ס תורה און דערמיט וועסטו מאַכען אַנטלויפען פון דיר דעם יצר הרע. דען אזוי האָבען די חז״ל געזאָגט אין מסכת בבא בתרא [דף ט״ז] די תורה איז צום יצר הרע אזוי ווי בשמים, און אויב עס האָט דיך געטראָפען דער פאַסקודניק זאָלסטו איהם אַריין ציהען אין בית המדרש אַריין אויב ער איז אַ שטיין וועט ער ווערען צוריבען, און אויב ער איז אַ אייזען וועט ער ווערען צו קלאַפט. היתכן איז דען רעכט אזוי אַז צוליעב דעם וואָס דו וועסט ערפילען דיין גלוסטונג איין סעקונדע אין טהון אַן עבירה צו פריעדען צו שטעלען דיין יצר הרע און דיין קערפער. און דורכדעם וועסטו אָן ווערען די עולם הבא און אַלעם גוטס וואָס עס איז בעהאַלטען פאַר צדיקים אין דער צוקונפטיגער אייביגען וועלטן וואָס קיין אויג האָט דאָס נישט געזעהן, אויסער גאָט, אַלץ וואָס ער וועט טוהן צו די מענטשען

וואָס

ספר חסידים תנינא

(לג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכים לו, אין זה כי [אם] רוע לב וזדון יצרך הרע, הלוכדך ברשתו, וטמן פח לרגליך להכשילך ולהפילך בגיהנם:

יח. **ותחשוב** בלבך אפי' אם תמלא משאלות יצרך כל ימי חייך הלא אינו כי אם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה ואפי' פ' שנה אינן כדאי אפי' נגד הצער והיסורין של רגע אחד מרגעי רגעים בהימים הבאים אחר מיתתך שתהיה בהם בצער וביסורין, וכי לא נאה לך לכבוש עצמך ולמנוע גופך מכל וכל אשר יתאוה לרעה [בימי] ימי חייך שהוא כרגע וכחלום יעוף, ותנחל את כל הטובה אחר מיתתך בגן עדן עם הצדיקים:

יט. **כי** זכור נא דוגמא בנוהג שבעולם אם יאמר לך אדם הבחן בכור עוני, ותהיה בעינוי וצער שנה אחת ואבטיחך שתהיה אחרי כן כל ימיך בעושר ובשלוה ובהשקט הלא תבחר להיות מיצר עכשיו ולהיות שמח לאחר זמן אע"פ שאינך יודע אם

מראה מקומות

(לג) ישעי' ס"ד;

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

וואס האפען צו איהם, דאס איז נאר צוליעב די שלעכטקייט פון דיין הארץ און די אנרעגוניש פון דעם שלעכטען יצר הרע, וואס ער האט דיך געפאנגען אין זיין שוטק, און ער האט אונטער גימיניוועט אונטער דיינע פים כדי דיך צו שטרויכלען, און דיך אריין צו ווארפען אין גיהנם

יח. **ותחשוב.** און דו דארפסט זיך בעטראכטען אין הארצען אז אפילו דו וועסט ערפיהלען דעם פערלאנג פונ'ם יצר הרע אין דיין גאנצען לעבען, איז דאך דאס נישט מעהר פון זיבעציג יאהר און אויב דו וועסט שוין זיין גאר א שטארקער וועסטו לעבען אכציג יאהר און אפילו אז דו וועסט לעבען אכציג יאהר זענען זיי דאך אויך נישט כדאי אפילו אנטקעגען איין רגע פון די פיעל קומענדיגע יסורים און שמערצען וואס דו וועסט ליידען אין די קומענדיגע טעג נאך דיין טויט. וואס דו וועסט דעמאלט האבען שמערצען און יסורים. דרום איז דען נישט גלייכער פאר דיר אז דו זאלסט זיך איינהאלטען און דו זאלסט דיין קערפער פערמיידען פון אלע שלעכטע זאכען וואס ער מאכט דיך טוהן גלוסטען אין דיין לעבען וואס דאס איז נאר אזוי ווי איין סעקונדע, אין אחלום און דערפאר וועסטו ירש'ענען אלדעם גוטס נאך דיין טויט אין גן עדן מיט די צדיקים:

יט. **כי.** דען בעטראכט זיך נאר אז אויב א מענטש וועט דיר זאגען אז דו זאלסט ווערען געפרובט מיט ארעמקייט, אז דו זאלסט זיין אין דעם ארעמקייט שמערצען איין יאהר, און איך וועל דיר צו זאגען אז דערנאך וועסטו זיין דיין גאנץ לעבען אין רייכקייט און רוהיגקייט, וועסטו דאך געוויס אוים קלייבען צו ליידען יעצט אביסעל שמערצען כדי דערנאך צו האבען אפרעליכען

ספר חסידים תנינא

אם תוציא שנתך אם לאו כ"ש וכ"ש שטוב לך למנוע עצמך מלחטוא בחייך שהוא [שעה] קלה נגד העולם הבא:

כ. **ובאשר** תתחיל לכבוש רוחך להעיז פניך נגד היצר ימנע מלהסיתך ומלהשיאך עצה רעה. כאדם היועץ לחברו אם רואה שאינו הולך אחר עצתו מניחו והולך לו לכן יהא כוונתך למרוד ולהעיז מצחך נגדו.

כא. **ואל** תשמע ואל תאבה לו. אפי' לדבר קטן שהוא ריח נדנוד עבירה. כי אם יראה שאזניך פתוח לו לדבר קטן. יסיתך לדבר גדול יותר. כאדם הרואה. שעצתו מקובלת ומוצאת חן בעיני חבירו יועצו תמיד בכל יום ויום.

כב. **ואם** תאמר למה משליט המקום היצר הרע להחטיא האדם הלא [לא] אל חפץ רשע [אתה] ולא יגורך רע. דע כי הקב"ה יצר את היצר לנסותך והתשמור מצותיו

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

אַ פרעהליכען לעבען, וואָטש דו ווייסט גאָר נישט אויב דו וועסט אוים לעבען דאָס יאָהר. אַ כל שכן און א כל שכן אַז עס איז פאַר דיר גלייכער אַז דו זאָלסט זיך פערמיידען נישט צו זינדיגען ביי דיין לעבען, וואָס דאָס איז גאָר אַ קורצע צייט, אַנטקעגען דעם עולם הזה, וועסטו דערפאַר האָבען דעם אייביגען עולם הבא, און דעם גרויסען פערגעניגען אין גן עדן:

כ. **ובאשר.** און אויב דו וועסט גאָר אָנהייבען איין נעמען דיין גלוסטקייט און דו וועסט, מעיז זיין אַנטקעגען דעם יצר הרע, וועט ער שפעטער אין גאַנצען אויפהערען דיך איבער צו רעדען שלעכטע עצות. פונקט אַזוי ווי. אַז אַ מענטש גיט עמיצען אַן עצה, און אַז ער זעהט אַז יענער פאָלגט איהם נישט לאָזט ער איהם אָפּ און גייט שוין פון איהם אַוועק, דרום זאָלען זיין אַלע דיינע געדאַנקען ווידער צו שפעניגען און מעיז זיין אַנטקעגען דעם יצר הרע:

כא. **ואל.** און דעם יצר הרע זאָלסטו גאָר נישט הערען און גאָר נישט פאָלגען, אפילו די קלענסטע זאַך וואָס דאָס איז גאָר אַ ריח פון אַ ספק עבירה, דען אַז ער וועט זעהן אַז דיינע אויערען זענען אָפען צו הערען איהם צו אַ קליינע זינד, וועט ער דיר דערנאָך איין רעדען אַז דו זאָלסט טהון אַ גרעסערע זינד, פונקט אזוי ווי אַז אַ מענטש זעהט אַז זיין עצה ווערט אָן גענומען, דען זי איז געפעלען געוואָרען זיין חבר, גיט ער איהם אַלע טאָג נאָך אַן עצה:

כב. **ואם.** און דו זאָלסט נישט פרעגען צו וואָס האָט גאָט געמאַכט געוועלטיגען דעם יצר הרע אַז ער זאָל מאַכען זינדיגען דעם מענטש, גאָט וויל דאָך נישט אַז מען זאָל זינדיגען און ביי איהם וואָהנט נישט קיין שלעכטס. זאָלסטו וויסען אַז גאָט האָט בעשאַפען דעם יצר הרע כדי דיך צו פרובען, אויב דו וועסט היטען צו טהון דיינע מצות צו נישט, און אז דו וועסט היטען צו טהון מצות וועט דיין לוין זיין טאָפּעל אויף יענער וועלט, אַזוי ווי די גמרא זאָגט אין מסכת עבודה זרה [דף י"ז] אַז איין אמורא האָט געזאָגט צום צוויטען לאָזען מיר זיך

דורך

ספר חסידים תנינא

מצותיו אם לא. ולהיות שכרך כפול ומכופל לעתיד לבא. כדאמרינן במסכת (לד) ע״ז דאמ׳ רבנן חד לחבריה ניזל אפיתחי׳ דבי זונות ונכוף יצרא ונקבל אגרא.

כג. **הלא** ידעת אף שמעת שהיצר מתגרה בגדולים יותר מבאחרים כדאמרינן (לה) במסכת סוכה כל הגדול מחבירו יצרו גדול מיצר חבירו. וכל כך למה כדי לכפול שכרו וטובתו לעולם הבא. אם יחזקו [על] יצרם:

כד. **כי** מה יש להחזיק טובה לאדם אם ימניע עצמו מדבר שאינו מתאוה. אך אם יצרו מתאמץ להכשילו, והוא מתחזק למולו, לבלתי שמוע לו. אז אשרי חלקו וגורלו עם הצדיקים יהיה זבולו, בבית ה׳ בהיכלו, כבוד אומר כולו.

כה. **ובתפלתך** תתנהג בכל הסדר שתמצא בספר חיי העולם שיסד ר׳ יצחק. ועוד תוסיף כהנה וכהנה להיות אימת מלכות עליך בלי לנהוג קלות

מראה מקומות

(לד) י״ז (לה) נ״ב:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

דורך גיין דורך דער טהיר פון זונות און מיר וועלען איבערשטארקען דעם יצר הרע, וועלען מיר נעמען דערפאר שכר:

כג. **הלא.** דו ווייסט דאך געוויס, און האסט דאך געוויס געהערט, אז דער יצר הרע רייצט זיך מעהר ביי גרויסע מענטשען ווי ביי געוועהנליכע מענטשען, אזוי ווי די גמרא זאגט אין מסכת סוכה [דף נ״ב] כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, איז טייטש אז וואס דער מענטש איז גרעסער פון זיין חבר, איז דער יצר הרע אויך ביי איהם גרעסער, און דאס איז אלץ אום צו געבען איהם טאפעלען לוין און גוטס אויף יענער וועלט, אויב זיי וועלען זיך שטארקען אויפ׳ן יצר הרע:

כד. **כי.** ווייל וואס קומט דען א מענטשען צו דאנקען אויב ער פערמייט זיך נישט צו טהון א זאך וואס עס גלוסט זיך איהם נישט צו טהון, אבער אויב דער יצר הרע שטארקט זיך אויפ׳ן מענטש מיט אלע מעגליכקייטען איהם צו שטרויכלען, און דער מענטש שטארק זיך געגען איהם, נישט צו פאלגען איהם, דעמאלט איז וואויל זיין חלק און שיקזאל, זיין וואהנונג וועט זיין מיט צדיקים, אין גאט׳ס שטוב, אין זיין פאלאץ, און מען וועט איהם געבען פיעל כבוד, און פיעל פערגעניגען אין גן עדן;

כה. **ובתפלתך.** אין דיין דאווענען זאלסט דו זיך פיהרען (מיט׳ן גאנצען ארדנונג אזוי ווי עס שטייט אין ספר חיי עולם, וואס ר׳ יצחק האט איהם מיסד געווען, און זאלסט נאך מעהרען) אז עס זאל אויף דיר זיין די פארכט פון גאט וואס ער איז א מלך מלכי המלכים הקב״ה, אז דו זאלסט נישט נוהג זיין קיין קלות ראש בשעת׳ן דאווענען, און דיין הארץ זאל זיין פערבונדען

ספר חסידים תנינא

קלות ראש בעת תפלתך, ולבך יהיה נכון עם אלהיך שלא תחשוב מחשבה אחרת עת תעמוד לפניו להתפלל, כי אילו תעמוד לדבר לפני פחתך ותפסיק באמצע לדבר עם אדם אחר הירצך או הישא פניך (לו) הלא תהיה בעיניו כמתעתע ונמצאת פושע, כ"ש אם הרהרת הרהורים אחרים בשעת תפלתך הייטב בעיני ה', הלא הוא חוקר טוחות ובוחן כליות, ומבין סרעפי', ולפניו מחשבותיך כמוצא שפתיך, לכך ימעט כל איש רעיוניו פן יראה ה' ורע בעיניו.

כו. **ועוד** שהתפלה משולה לעבודה, כדכתיב (לז) דאנת פלח ליה בתדירה, ואין עבודה אלא הפירוש תפלה, (לח) וכשם שהעבודה נפסלת במחשבת פיגול, אם יחשוב הכהן בשעת שחיטת קרבן לזרוק הדם חוץ למקומו או חוץ לזמנו, הקרבן נפסל, כך התפלה

מראה מקומות

(לו) ברכות כ"ז (לז) דניאל ו' (לח) משנה זבחים פ"ב

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

פערבונדען מיט גאט, דו זאלסט נישט טראכטען קיין פרעמדע געדאנקען בשעת דו שטעהסט פאר גאט און דאווינסט, ווייל ווען דו זאלסט שטיין און רעדען פאר א האר, און דו וואלסט אין דערמיטען איבער האקען, און אן הייבען צו רעדען מיט אנ'אנדערען מענטש, וואלט העך דער האר דיך בעוויליגט אדער ער וואלט דען דיר דאס געשענקט דו וואלסט דאך געווען אין זיינע אויגען אזוי ווי דו שפעטסט פון איהם, און ביזט דאך דערמיט א זינדיגער, א כל שכן אויב דו האסט געקלערט פרעמדע קלערונגען בשעת'ן דאווענען, קאן העך דאס גוט זיין אין גאט'ס אויגען העך ער פארשט די נירען און פרובט זיי וואס א עצות זיי טוהן געבען, און ער פערשטייט די געדאנקען, און ער ווייסט דאך אלע דיינע טראכטונגען, פונקט אזוי ווי דו זאלסט אלץ ארויס רעדען מיט'ן מויל, דרום זאל דער מאלט א מענטש מינערען זיינע געדאנקען אין וועלטליכע זאכען, העך גאט וועט דאס זעהן טאמער וועט דאס זיין שלעכט אין זיינע אויגען קאן ער דאך דיך שטראפען:

כו. ועוד. אויך ווייל דער דאווענען איז געגליכען צו דער עבודה פון בית המקדש, אזוי ווי אין פסוק שטייט, דאנת פלח לי' [דניאל ו']. דער טייטש איז וואס דו דיענסט איהם שטענדיג, מיינט מען דאך דארט דעם אויסדריק וואס דו דאווענסט פאר איהם שטענדיג, דרום פונקט אזוי ווי ביי עבודה ווערט דער קרבן פסול אויב מען טראכט שלעכטע געדאנקען, דהיינו אויב דער כהן טראכט בשעת ער שעכט דעם קרבן, צו שפרענגען דאס בלוט אויסער דעם בעשטימטען ארט, אדער אויסער דער בעשטימטער צייט, ווערט דער קרבן פסול, אזוי אויך ווערט די תפילה פסול אויב מען טראכט פרעמדע געדאנקען, דרום איז זעהר גלייך אז דו זאלסט איינהאלטען דיינע געדאנקען, און זיי זאלען שטימען גלייך מיט דיינע לעפצען, אין דער צייט

התפלה פסולה במחשבה אחרת, על כן יפה לך לעצור רוחך, ויכונו יחד שפתיך, עת עמדך לפני קונך, ולבך אל ימהר מחשבות אחרים להרהר.

כז (לט) **ותרויח** בין הדבקים של ק"ש, וגם במקומות אחרים (שתמצא בספר חיי עולם. וכן בספר הילהה לרבינו יונה). דהיינו ספרו בגוים את כבודו שבחי ירושלים, את. ויראו העם, את. ויותר מהמה בני הזהר כגון ותקם, את. ולמדתם, אותם. ושמתם את דברי. בונה ירושלים, את צמח: [שלא יאמר ח"ו ביחד שיהא כחירף ח"ו כלפי מעלה משום שנראה כאומר בגוים מת ח"ו וכן הלאה] *)

כח. (מ) **ותן** לבבך להתפלל תפלה וק"ש בכוון הלב שישמעו אזניך כל אות שתוציא מפיך, ומאד הזהר לומר בבירור כל ברכות שתוציא בפירוש בכל ברכה וברכה מלכות ואזכרה, כי כל ברכה שאין בה מלכות ואזכרה אינה ברכה:

ענין התפלה וענין מאה ברכות

כט. **ועתה** ישראל מה ה' שואל, (מא) אל תקרא מה אלא מאה, אי נמי מהכא הנה „כי כן" יבורך גבר, אל תקרא יבורך אלא יברך, מכאן שאדם חייב לברך מאה ברכות בכל יום:

ועתה

מראה מקומות

[לט] ברכות טו: [מ] ברכות יג: [מא] מנחות מג:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

צייט וואס דו שטעלסט זיך פאר דיין בעשעפער, און דיין הארץ זאל נישט טראכטען קיין אנדערע זאכען:

כז. **ותרויח.** און דו זאלסט מפסיק זיין ביי די ווערטער וואס אז מען זאגט זיי אין איינעם האט דאס א שלעכטען בעדייטונג. נאך ח"ו לעסטערען גאט'ס נאמען, און נאך דעם גלייכען דהיינו ביי די פרשיות פון קריאת שמע, אויך אין די אנדערע ערטער (וואס עס שטייט אין ספר חיי עולם), דהיינו, ספרו בגוים, את כבודו, אז מען זאגט דאס אין איינעם זאגט מען ח"ו בגוימת ח"ו כבודו או"ו. שבחי ירושלים, את: ויראו העם, את. אויך זאלסטו זיין פארזיכטיג ביי ותקם, את. ולמדתם, אותם. ושמתם, את דברי, בונה ירושלים, את צמח:

כח. **ותן.** און דו זאלסט זיך אנשטרענגען צו דאוונען מיט הערצליכע כוונה, אז דיינע אויערען זאלען הערען יעדער אות וואס דו רעדסט ארויס מיט'ן מויל, און דו זאלסט זייער זיין גערהיט ביי יעדער ברכה, צו זאגען דייטליך דעם שם, און מלכות, ווען א ברכה אז מען זאגט נישט דעם שם מלכות איז דאס נישט קיין ברכה:

דעם געדאנק פון דאוונען און דעם געדאנק פון די הונדערט ברכות.

כט. **ועתה**, די גמרא זאגט אין מנחות [דף מ"ג] אויף דעם פסוק ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך אל תקרי מה אלא מאה דער טייטש איז דו זאלסט נישט לייענען מה נאר

מאה

---

*) וכן בתיבת אלקיכם אמת ידגיש הא' של אמת היטב ולא המ' ח"ו שלא יהא כחירף וגידף ח"ו כמובן.

ספר חסידים תניגא

ל. **ואלו** הן: א) נטילת ידים. ב) ברכת ציצית. ג) אשר יצר. ד) המחזיר נשמות. ה) הנותן לשכוי. ו) גוי. ז) עבד. ח) אשה. ט) פוקח עורים. י) מתיר. יא) זוקף. יב) מגביה. *) יג) מלביש. יד) סומך. טו) רוקע. טז) הכין מצעדי. יז) שעשית לי. יח) אוזר. יט) עוטר. כ) נותן ליעף. כא) המעביר שינה. וגומל חסדים טובים. כב) מקדש שמך ברבים. כג) המלמד תורה לעמו. כד) אשר בחר בנו. כה) מלך מהולל בתשבחות. כו) ישתבח. כז) יוצר המאורות. כח) הבוחר בעמו. כט) גאל ישראל. ל) מגן אברהם לא) מחיה המתים. לב) האל הקדוש. לג) חונן הדעת. לד) הרוצה. לה) המרבה. לו) גואל. לז) רופא. לח) מברך. לט) מקבץ נדחי מ) אוהב צדקה. מא) שובר אויבים. מב) משען ומבטח. מג) בונה ירושלים. מד) מצמיח קרן. מה) שומע מו) המחזיר. מז) הטוב שמך. מח) המברך. לתפלת מנחה עוד י״ח הרי סו). סח) המעריב

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

מאה, הונדערט, אז גאט וויל פון דיר הונדערט ברכות אלע טאג איהם צו לויבען, ארער פין דאנען איז געדרונגען דאס מען דארף זאגען אלע טאג הונדערט ברכות ווייל אין פסוק שטייט הנה „כי כן״ יבורך גבר ואלסטו ניט לייענען יבורך נאר יברך „כי כן״ בעטרעפט הונדערט יברך גבר זאל דער מענטש איהם לויבען מיט הונדערט ברכות:

ל. **ואלו**. דאס זענען די הונדערט ברכות. א) די ברכה על נטילת ידים. ב) די ברכה פון ציצית. ג) די ברכה אשר יצר. ד) די ברכה המחזיר נשמות. ה) די ברכה הנותן לשכוי בינה. ו) די ברכה שלא עשני גוי. ז) די ברכה שלא עשני עבד. ח) די ברכה שלא עשני אשה. ט) די ברכה פוקח עורים. י) די ברכה מתיר אסורים. יא) די ברכה זוקף כפופים. יב) די ברכה מגביה שפלים. יג) די ברכה מלביש ערומים. יד) די ברכה סומך נופלים. טו) די ברכה רוקע הארץ על המים. טז) די ברכה הכין מצעדי גבר. יז) די ברכה שעשה לי כל צרכי יח) די ברכה אוזר ישראל בגבורה. יט) די ברכה עוטר ישראל בתפארה. כ) די ברכה נותן ליעף כח. כא) די ברכה המעביר שינה. מיט די ברכה גומל חסדים טובים. כב) די ברכה מקדש שמו ברבים. כג) די ברכה המלמד תורה לעמו ישראל. כד) די ברכה אשר בחר בנו. כה) די ברכה מלך מהולל בתשבחות. כו) די ברכה ישתבח. כז) די ברכה יוצר המאורות. כח) די ברכה הבוחר בעמו ישראל באהבה. כט) די ברכה גאל ישראל. ל) די ברכה מגן אברהם. לא) די ברכה מחיה מתים. לב) די ברכה האל הקדוש. לג) די ברכה חונן הדעת. לד) די ברכה הרוצה בתשובה. לה) די ברכה חנון המרבה לסלוח. לו) די ברכה גואל ישראל. לז) די ברכה רופא חולי עמו ישראל. לח) די ברכה מברך השנים. לט) די ברכה מקבץ נדחי עמו ישראל מ) די ברכה מלך אוהב צדקה ומשפט. מא) די ברכה שובר אויבים ומכניע זדים. מב) די ברכה משען ומבטח לצדיקים. מג) די ברכה בונה ירושלים. מד) די ברכה מצמיח קרן ישועה. מה) די ברכה שומע תפילה. מו) די ברכה המחזיר שכינתו לציון. מז) די ברכה הטוב שמך ולך

*) בב״י סי׳ מ״ו כתב וז״ל בקצת סדורים כו׳ מגביה שפלים וכן בלבוש ובהי״ג איתא וז״ל כר יתיב אומר ברוך מגביה שפלים אי נמי סומך נופלים עכ״ל.

המעריב ערבים. סט) אוהב עמו. ע) גאל ישראל. עא) שומר עמו. עב) המלך בכבודו לתפלת ערבית עוד י"ח הרי צ). ושתי אכילות ביום לכל אכילה ה' ברכות וברכת המפיל הרי מאה ברכות בכל יום שחייב אדם לברכם בכוון הלב, ובישוב הדעת ובמחשבה שלימה ובשפה ברורה.

לא. **כי** זכור נא דוגמא, בנוהג שבעולם, אילו איזהו איש הלווך שדה במבירה שקופחטא בלשוני, היינו בקבלנות על מנת ליתן לו ב' כורים או ל' לשנה, הלא תשלם לו מכל וכל, ואם לאו יקח השדה ממך ונתנה לרעך הטוב ממך, כבה זה הענין שקונך חטיל הנשמה בך לברכו ולהללו לכל הפחות מאה ברכות בכל יום, ואם תחסר מהם, ימיך יחסרו. יחסר ממך ח"ו מרה כנגד מדה.

לב. **ולא** [שיש] לפני הקב"ה צורך לברכותיך ולשבח בשר ודם, כי יש לו שרפים וחיות ואופנים המשוררים לו לגדודיו אלף אלפין ורבי רבבן ולאותן גרודים אין מספר, (מג) כדאמרינן באין דורשין: אך כי בך בחר ה' אלהיך לעמוד לפניו ולשרתו

מאהבת

מראה מקומות

[מג] חגיגה יג:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

ולך נאה להודות. מח) די ברכה המברך את עמו ישראל בשלום. ביז סו) די אכצעהן ברכות פון שמונה עשרה פון מנחה. סז) די ברכה המעריב ערבים. סח) די ברכה אוהב עמו. סט) די ברכה גאל ישראל. ע) די ברכה שומר עמו עא) די ברכה המלך בכבודו תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד. עב) ביז צ) די אכצעהן ברכות פון שמונה עשרה פון מעריב און צוויי מאל עסט מען יעדען טאג, און ביי יעדען עסען זאגט מען פינף ברכות, און ברכת המפיל איז אינאיינעם הונדערט ברכות, וואס יעדער מענטש איז דאס מחויב צו זאגען יעדען טאג מיט הערצליכע כוונה, און מיט א געזעצטען געוויסען און מיט פולע געדאנקען, און מיט קלארע לעפצען:

לא. **כי.** דען בעטראכט נאר א ביישפיעל, די וועלט פיהרט זיך ווען איינער האט דיר געבארגט דיין פעלד אויף פעכט, אויף'ן בעדינגונג צו געבען איהם יעהרליך צוואנציג קערק אדער דרייסיג קערק, וועסטו דאך איהם בעצאהלען פון אלץ, דען אויב דו וועסט איהם נישט צאהלען וועט ער דאס פעלד פון דיר צו נעמען, און ער וועט איהר אוועק געבען אן אנדערען, אזוי אויך דא, דער בעשעפער האט דיר געגעבען א נשמה אז דו זאלסט איהם בענטשען און לויבען, וועהניגסטענס הונדערט ברכות יעדען טאג, און אויב דו וועסט עפעס פון זיי פארפעהלען, וועלין דיר פעלין טעג, דען דאס איז א מדה אנטקעגען א מדה:

לב. **ולא.** און נישט דעם אייבערשטען איז נוצליך דיינע ברכות און די לויבונג פון א פראסטען מענטש, וואס ער איז נאר פלייש און בלוט, ווייל ער האט דאך מלאכים וואס הייסען

שרפים

כפר חסידים תגינא

מאהבת אבותיך אברהם יצחק ויעקב שבטחו בו והלכו בדרכיו. (מג) ולא מצדקתך ומיושר לבבך. אך מצדקת אבותיך בחר בזרעם אחריהם כיום הזה ובחר בנו להלל ולשבח שמו הגדול והנכבד ברוך הוא וברוך שמו.

לג. **לכך** קבל עול מלכותו עליך ותן יראתו על פניך ושב לפניו באימה וברעדה ובחיל וברתת ובפחד וביראה ובל תספר ענינים אחרים ובשום ענין אל תדבר מן ברוך שאמר עד אחר תפלת י"ח ובשעת קריאת ספר התורה. ואם תשב אצל אדם שדעתו לדבר עמך תפנה עצמך ממנו, וכי יברכך לא תענגו לו. אבל במקומות אחרים כגון בעת שתאמר תהלים או בעת שהחזן מתפלל י"ח ברכות אם ידבר אדם עמך שלא תוכל לאשתמוטי מניה אם לא תענה ענהו בשפה רפה ובכובד ראש בקיצור על הן הן ועל לאו לאו אך אל יטילו מן החזן.

לד. (מד) **להזהר** שלא תענה אמן יתומה בשביל שלא יהיו בניך יתומים. ס"ר תתנהג בתפלתך בכל הסדר שתמצא בספר חיי עולם. ואל תגרע ממנו. אך תוסיף עליו בהגה וכהגה, ויוסיפו לך שנות חיים ועושר וכבוד אמן.

והתפילין

מראה מקומות

[מג] דברים ט: [מד] ברכות יז ותוספתא מגילה פג סוטה לט:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

שרפים וחיות ואופנים טויזענטער אין צענער טויזנטער נאר אהן איין צאל ומספר ווי עס שטייט אין די גמרא חגיגה פרק "אין דורשין" נאר אין דיר האט דער אויבערשטער ערוויילט, צו שטיין פאר אים, און דינען אים. נאר דורך דיינע ליעבע עלטערין: אברהם, יצחק ויעקב, וואס זיי האבען זיך אין עהם פער זיכערט און זיינען געגאנגען אין זיינע וועגען. און נישט צוליב דיין פרומקייט, אין צוליב דיין ערליך הארץ. נור צוליב די פרומקייט. פון דיינע עלטערין האט ער ערוויילט אין זייערע קינדער נאך זיי, ביז היינטיקען טאג. און האט ערוויילט אין אונז, צו לויבען און ריהמען זיין גרויסען און הייליגען נאמען ב"ה וב"ש.

לג דערום נעם אויף זיך דעם יאך, פון זיין הייליגע מלוכה, און זיין פארכט זאל זיין אויף דיין פנים, און זיץ פאר עהם מיט גרויס פארכט און מורא, דו זאלסט נישט ריידען פון קיין זאך, פון ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה און אין דער צייט ווען מען לייענט אין דער תורה, ווען דו וועסט זיך זעצען נעבען איינעם, וואס זיין וואונש וועט זיין צו ריידען מיט דיר. זאלסט דו זיך אויסמיידען פון אים. און ווען ער וועט דיך בעגריסען, זאלסט צו עם נישט רעכט ענטווערען. נור דיינע אויערען זאלסט דו נישט אפנייגען פון חזן.

לד. היט זיך אפ נישט צו ענטווערין איין אומזיסטע אמן בדי דיינע קינדער זאלין נישט בלייבען

קיין

ספר חסידים תנינא

לה. **והתפילין** אל יהיו רפויות בידך כי (מה) כך אמרו חכמים קרקפתא דלא מנח תפילין שיורד לגהנם ואינו עולה. ועוד (מו) אמחז״ל כל הקורא ק״ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר על עצמו והוא מביא השבט להכות עצמו.
לו: **והא** דאמרינן (מז) בפ׳ במה טומנין, תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים היינו דוקא שלא לישן ולהפיח בהם. ועוד, בימים הראשונים שהיו נושאים את התפילין כל היום. לפיכך היו צריכין נטירותא יתירתא. אבל עכשיו שאין רגילות להניחן אלא בשעת תפלה כל אדם יוכל להזהר בהן שעה אחת. [ועוד ילמד כל אדם מראיית רבינו משה שהביא בספר המצות. שכל אדם לא יירא מליגע ולתפוש בס״ת כולה ולקרות בה. כ״ש תפילין שהן רק פרשה אחת מן התורה. ועוד שהן מחופין בעור].

אך

מראה מקומות

[מה] ר״ה יז ע״א: [מו] ברכות יד סוף ע״ב: [מז] שבת מט:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

קיין יונגע יתומים, רחמנא ליצלן דו זאָלסט זיך שטענדיק פירען אין דיין תפלה, מיט דעם סדר וואָס דו וועסט געפינען אין ספר „חיי עולם״ און דו זאָלסט נישט מינערען פון דעם סדר, נור זאָלסט צוגעבען אויף דעם סדר נאָך זאַכען, און עס וועט דיר געמערט ווערען יאָרען פון לעבען, רייכטום און כבוד אמן

לה. **תפילין** זאָלין נישט זיין גרינג ביי דיר ווארום אזוי האָבין די חכמים געזאָגט, איין קאָפּ וואָס האָט נישט געלייגט קיין תפילין, וועט נידערן אין גהינם, און וועט קיין מאָהל נישט אופגיין און נאָך האָבין די חכמים געזאָגט, דער וואָס לייגט ק״ש אָהן תפילין, איז אזוי ווי ער זאָגט פאַלש עדות אויף זיך און ער ברייננט אויף זיך דעם רוט צו שלאָגין זיך זעלבסט

לו **אין** דאָס וואָס עס ווערט גיברענגט במסכת שבת פרק במה טומנין דף מ״ט אַז תפילין מוזין האָבין איין ריינעם גוף, אזוי ווי „אלישע בעל כנפים״ דהיינו נישט צו שלאָפען אין זיי און נישט לאָזען פון זיך איין שווערען געריך, ווען ער גייט אין די תפילין, וויל פאַרצייטין פלעגט מען טראָגין תפילין איין גאַנצין טאָג, האָט מען געדאַרפט האָבין מער היטונג, אָבער יעצט אַז מען גייט מער נישט אין תפילין, נור אין די צייט פון תפילה דערום קען יעדער מענש זיך אָפּהיטען מיט נקיות איין שטונדע און אויך קען יעדער מענש זיך אָפּלערנען פון אונזער רבין משהן, וואָס ווערט געבראכט אין ספר המצות, דאָס יעדער מענש דאַרף נישט מורא האָבין אנצורירען און אָנצונעמען, און איין ספר תורה אין לייענען אין איר, איז דאָך תפילין אוודאי וואָס זיי זיינען מער נישט ווי איין פרשה פון דער תורה און ווען זיי זיינען נאָך באַדעקט מיט די בתים:

אין

ספר חסידים תנינא

לז. **אך** המניחן יזהר בהן להניחן באימה וביראה כתקנן. ובל יהפוך רצועותיהן הלבן לחוץ וזכור אותו חכם במסכת מועד קטן (מח) דאתהפך ליה רצועה ויתיב ארבעין יומין בתענית.

לח. **ואל** תדבר בין תפילין של יד לשל ראש, כי על עבירה זו היה חוזר עליה מעורכי המלחמה (מט) כדאיתא במסכת סוטה.

לט. **ואני** זה כמה ימים תמהתי על עצמי ונפלאתי פליאה נשגבה היאך אומר תהלים מבחוץ [היינו בע"פ] הא אמרינן במס' גטין ס' ע"ב [ובבמה מקומות בתלמוד] דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה. [ע"ב תתנהג ליקח סידור בפניך ותאמר ק"ש בתוך הסידור ואם תחמור לעשות כן תעלה מעלה מעלה לשם ולתהלה אמן] (ויהי בשנת הארבעים ושתים לא יכלתי להתאפק, ושאלתי את פי דודי מורי הר"ר חיים שיחי' והשיבני הא לא תיקשי לך מידי דהא אומרים אפי' ק"ש בעל פה. אלא ודאי כל דבר הרגיל לאומרו תדיר ושגור בפי כל לא שייך בזה למימר דבר שבכתב אי אתה רשאי לאומרו בעל פה. ואמרתי לפניו מה תירצת בזה על הראשונים אנו בושין כ"ש על האחרון. אבל דודי מורי הר"ר אשר שיחי' השיב לי דלא אמרינן דברים שבכתב אי אתה רשאי לומר בעל פה אלא למוציא אחרים ידי חובתה אבל יחיד לא. ולכך אומרים ק"ש בלחש כל אחד בפני עצמו יותר משאר התפלה. ומטעם זה שותק שליח צבור כשמגיע לפסוק אחד כגון ה' ימלוך לעולם ועד. מי כמוכה וגו' והקהל אומר בלחש. ואף על תירוצו קשיא לי מהא דאמרינן בבמה מקומות בתלמוד (נ) כדמתרגם

מראה מקומות

[מח] שבת כח: [מט] מד: (נ) ב"ק ג': תוס' ד"ה כדמתרגם

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

לז **אין** דער וואס לייגט תפילין, זאל זיך היטען זיי צו לייגין מיט פארכט און ציטעריש ווי עס בעדארף צו זיין ער זאל נישט אומקערען די ווייסע זייט פון די רצועות דרויסען אין געדענק יענעם חכם אין מסכת "מועד קטן" דף כ"ה וואס בא עהם האט זיך די רצועה אומגעקערט פון רעכטס אויף לינקס איז ער געזעסין פערציג טעג און האט געפאסט

לח **אין** זאלסט נישט ריידין צווישען לייגען די תפילה של יד און של ראש ווארום אויף די זינד פליגט מען אומקערין פון די מלחמה די וואס יודין האבין גיהאט מיט דיא גוים וואס מען האט גידארפין גאר צדיקים ווי עס ווערט געבראכט אין מסכת סוטה דף מ"ד.

לט **אין** עס איז שוין פיעל צייט ווי איך וואונדער מיך אויף זיך אליין, אין איך ווער ערשטוינט אויסערגעוויינליך, ווי אזוי זאג איך תהלים אויסענווענינ ווארים עס ווערט געזאגט אין מס' גיטין דף ס' אז תורה שבכתב איז נישט ערלויבט צו לערנין אויסענווענינ האב איך געפרעגט

ספר חסידים תנינא

כדמתרגם רב יוסף ופירש רבינו יצחק שרב יוסף היה אומר בלשון תרגום בשביל שהיה סגי נהור ודברים שבכתב אתה אסור לאומרם בעל פה אלמא אע"ג דלא להוציא אחרים הוה אסור. ואע"ג דאידחי האי פירוש היינו דוקא היכא דלא אפשר משום (נח) עת לעשות לה' וגו' אבל הכא אפשר ואפשר שכל אחד יקח סדר תפילות לפניו. ומיהו נראה לי קצת סמך לדברי דודי הר"ר אשר שיחי' מהא דגרסינן בפ' בתרא דתענית דף כ"ח ע"א גבי פרשיות של מעמדות אמר ר' יוסי וכי היאך יחיד יוכל לקרותן בצבור בעל פה אלא כל אחד קורא לעצמו בעל פה,

ואם

מראה מקומות

(נח) תהלים קיט:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

געפרענגט מיין פעטער, מיין רבין הר"ר חיים זאל לעבין, האט ער מיר גענטווארט, דאס עס זאל מיר נישט זיין שווער דאס וואס מען זאגט אפילו ק"ש אויסענווייניג ווייל, געוויס יעדען זאך, וואס מען איז געוינט שטענדיק צו זאגין, אין אלע זאגען עס קעהר נישט אויף דעם דער איסור פין נישט צו זאגין אויסענווייניג האב איך עס געזאגט וואס האסט דו פערענטווערט מיט דעם אויף די ערשטע פראגע פין דעם תהלים ווארין קריאת שמע איז אוך נישט ריכטיג אבער מיין פעטער, מיין רבי הר"ר אשר זאל לעבין, האט מיר גענטווערט, דאס וואס מיר זאגין דאס דברים שבכתב טאר מען נישט זאגין אויסענווייניג, איז נור פטרין איין צווייטן זיין חוב, אבער איין יחיד פאר זיך מעג, אין דערום זאגט מען ק"ש שטילערהייט, יעדערער פאר זיך מער ווי די איבעריקע תפילה, אין צוליעב די אורזאכע שווייגט דער חזן, ווען ער קומט צום פסוק אזוי ווי, ה' ימלוך לעולם ועד, מי כמוך וגו', אין דער קהל זאגט שטילערהייט, אין אויך אויף זיין אנטווארט איז מיר אויך שווער, וואס עס ווערט געבראכט אין פיעל ערטער אין תלמיד, אזוי ווי רב יוסף דער מתרגם האט רבינו יצחק מפרש געווען, דאס רב יוסף פלעגט זאגען אין תרגום לשון, ווייל ער איז געוועזן בלינד, און דברים שבכתב טאר מען נישט זאגען אויסענווייניג, זעהען מיר דאך דאס אפילו נישט צו מוציא זיין יענעם, איז אויך אסור אין זאגאר ער האט מדחה געוועזן דעם פירוש, דאס איז דווקא, ווען עס איז אנדערש אוממעגליך, איז צוליב עת לעשות לה' וגו' אבער דא איז דאך אפשר, אין אפשר, דאס יעדער איינער זאל נעמען איין סדור תפילות פאר זיך, פין דעסטוועגין האב איך אויפצווייזען איין סמך צו די ווערטער פין מיין פעטער הר"ר אשר זאל לעבין פין דאס וואס מיר לערנין אין פרק בתרא דתענית וועגין די פרשיות פין מעמדות, האט ר' יוסי געזאגט ווי אזוי קען איין יחיד זיי לייענען בציבור אויסענווייניג, עס איז דאך דברים שבכתב נור יעדער לייענט אויסענווייניג פאר זיך ועלבסט,

דאס

ספר חסידים תנינא

ואם תחמוד לעשות מעלה תעלה מעלה מעלה. תהיה תוך עם סגולה. לשם ותהלה. קצין תהיה כי לך מושלה. אמן אמן סלה.]

מ. **ואתה** בני שמע בקולי איעצך ואורך הדרך הטוב אשר תלך בה ימי חיי הבלך ואל תט ממנו ימין ושמאל. ואל תשים עצמך כבהמה אך תשים בלבך ורוחך ועסקיך ולהפש ולפשפש תדיר במעשיך (נב) להרחיק מן הביעור ומן הדומה לביעור. אז אחרים ילמדו ממעשיך. ואם לא תחוש להיות בעל נפש. נמצאת חוטא ומחטיא ח"ו.

מא. **תזרז** לרוץ לדבר מצוה ולא ח"ו לדבר עבירה. והוי צנוע בשכיבה ובקימה בישיבה ובהליכה. (נג) ובאוכל שלא תאכל שום ובצל תחילה מראשו אלא מעליו. (נד) ואל תתיר חגורתך לאחר אכילה רק קודם אכילה (נה) ואל תסמוך הקערה בפת. (נו) ואל תאכל שום דבר בשוק אפילו לגסות הפרי בעת תקנהו על השוק. (נז) ובן תהי' צנוע בשתיה שלא תהא בלע וגרגרן. ותקיים כל

מראה מקומות

(נב) חולין מ"ד תוספתא פ"ב: (נג) ביצה כ"ה דרך ארץ פ"ו (נד) שבת ט' (נה) נדרים נ': (נו) קידושין מ: (נז) מס' ד"א פ"ו:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

אין אויב דו געלוסט צו טאָן אויסגעצייכענט, וועסט דו נתעלה ווערען זייער הויך דיא וועסט זיין צו איין סגולה, צו ליוב, און צו איין נאָמען, איין האר וועסט דו זיין און צו דיר וועט זיין דאס געוועלטיקייט אמן אמן סלה:

מ **אין** דו מיין זון הער צו מיין שטימע, איך וועל דיר ראַטהען און וועל דיר בעלייכטען דעם גוטען וועג אויף וועלכען דו זאָלסט גיין אַלע טעג פון דיין לעבין און זאָלסט נישט אָפּנייגין פון דעם וועג רעכטס אָדער לינקס מאַך זיך נישט זעלבסט פאַר איין בהמה נור דו זאָלסט בעשליסען אין דיין הארצין אין דיין ווילען און אַלע דיינע פערהאַנדלונגען נאָך צווזכען אין דיינע מעשים צודערוויטערין זיך פון שלעכטעס און אומווירדיגס און דאָס גלייכען דעמאָלט וועלין זיך אַנדערע אויך לערנין פון דיינע גוטע מעשים, און אויב עס וועט דיר נישט קימערען צו ווערען איין ערליכער אזוי ווערסט דו געפינען איין זינדיקער און מאַכין אַנדערע זינדיקין חיו

מא דו זאָלסט זיך איילען צו לופען צו איין דבר מצוה אבער נישט צו קיין עבירה זיי אַ צנוע ווען דו לייגסט זיך שלאָפען און ווען דו שטייסט אויף פון שלאָפען אויך אין דיין זיצען און גיין, ווען דו עסט זאָלסט די נישט פרעסען דו זאָלסט נישט אינטערשפאַרען דיין טעלער מיט ברוט, דו זאָלסט קיין זאַך נישט עסען אויף די גאַס אפילו נישט פערזוכען קיין פרי אויף די גאַס ווען דו קופסט און אויך זאָלסט דו זיין אַ צנוע אין דיין טרינקען דו זאָלסט נישט זיין קיין זויפער

ספר חסידים תנינא

כל מה שתמצא במס׳ דרך ארץ, ובכל הספרים שתוכל כי אז יתקדש שם יוצרך על ידך. (נח) כאמרם ראו מה טוב ומה נעים פלוני שלמד תורה. כמה נאים מעשיו ומתוקנים ענייניו הלואי תהי אהריתנו כמוהו.

מב. **ואל** תגרום שאם תוכיח שום אדם עבור מעשה מכוער (נט) שיוכל לומר קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים. אך תקיים תחילה הכל (ס) ותנקה מהשם ומישראל.

מג) **וכל** מה שתעשה תהא מחשבותיך לשם שמים. [סא] כגון כשתאכל תחשוב בלבך שאתה אוכל בשביל שתבריא ותתחזק לעסיק בתורה ובשביל שתשלים חובתך המאה ברכות.

מד. **כשתלך** לישן תהא כונתך שתישן בשביל שתהיה צלול לאחר שנתך לעסוק בתורה. והכי איתא בבראשית רבה גבי וירא אלהים כי טוב.

כשתשמש

מראה מקומות

(נח) יומא פ״ו : (נט) סנהדרין י״ח : (ס) במדבר ל״ב : (סא) רמב״ם הלכות דעות :

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

זויפער און דו זאָלסט מקיים זיין אַלעס וואָס דו וועסט לערנען אין מסכת דרך ארץ, און אין אַלע ספרים וואו דו קענסט, דעמאָלט וועט געהייליגט ווערען דער נאָמען פון השי״ת דורך דיר, ווי די חז״ל זאָגין, זעט ווי שיין און זיס יענער וועלכע האָט געלערענט תורה, ווי שיין זיינען זיינע מעשים און ווי פערריכט זיינען זיינע זאַכען הלואי זאָל זיין אונזער סוף אזוי ווי זיינער

מב **און** דו זאָלסט נישט גורם זיין דאָס ווען דו וועסט אימיצען זאָגין שטראָף רייד וועגין נישט קיין שיינע זאַך, דאָס ער זאָל דיר נישט קענען זאָגין פערראכט זיך פריער אַליין אוז דער נאָך וועסט דו דעם צווייטען פעראַכטין נור פריער זיי מקיים אַלעס אַליין און מאַך זיך ריין פאַר השי״ת און פאַר דעם כלל ישראל.

מג **אין** אַלעס וואָס דו וועסט טאָן זאָלין זיין דיינע געדאַנקען לשם שמים דהיינו ווען דו עסט זאָלסט דו טראַכטין אין דיין האַרצן דאָס דו עסט צוליב דיין געזונדהייט אַז דו זאָלסט זיין שטאַרק צו לערנען תורה אין צוליב דעם חוב פין די הונדערט ברכות וואָס דו ביסט מחויב צו זאָגין אַלע טאָג.

מד **ווען** דו גייסט שלאָפען זאָל זיין דיין ווילען צו שראָפען נור צוליב דאָס אויסרוהען זיך דיין מוח זאָל זיין קלאָהר נאָך דיין שלאָף צו קענען לערנען תורה, און אזוי ווערט געבראַכט אין מדרש בראשית רבה אויף דעם „פסוק וירא אלקים כי טוב" און אין דער צייט פין דיין ענה זאָלסט דו נישט טראַכטין צוליב דיין פערגניגען נור זאָלסט טראַכטען צו מקיים זיין דעם געבאָט פין השי״ת וואָס ער האָט פערזאָגט פרו ורבו

און

ספר חסידים תנינא

כשתשמש מטתך אל תתכוין להנאות גופך. אלא תחשוב לקיים מצות בוראך שצוה על פריה ורביה.

מה. **ואם** אשתך מעוברת תהא מחשבותיך שיהא לך בן שיהיה מלובן ומזורז וחזק לעסוק בתורת השם. וכן תמצא גבי בת שבע כמו שפירש רש״י בסוף משלי.

מו. **ובעת** תכנס לבית הכסא תחשוב שאתה עושה בשביל לטהר עצמך שלא יהא גופך מלא גלל בעת תפילתך או בעת שתעסוק בתורה. ועוד [סב] שלא תעבור הלאו דבל תשקצו את נפשותיכם.

מז. **אם** קנית סנדלים לרגליך שקורין הול״ט שוי״ה בלשוננו יהא כוונתך שלא תטנף רגליך שיהו מנוקים בבואך לבית התפלה לקיים מה שאמר שלמה [סג] שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים. [ופעם אחת בא הר״ר נהליף לקובלצינה ושמעתי מפיו [סד] אל תבואני רגל גאוה. אלו הסנדלים. ויד רשעים אל תנידני אלו בתי ידים].

מח. **אם** יש לך טלית תתקנהו במעיל נאה לשם קונך לקיים מה שנאמר זה אלי ואנוהו. התנאה לפניו במצות ולא לשם גסות וה״ה לכל המצות, [סה] כגון שתעשה

מראה מקומות

(סב) מכות ט״ז: (ס״ג) קהלת ד׳: (סד) תהלים ל״ו: (סה) רמז בגי׳ ברכות כ״ח מן הפסוק עשה לך סרף:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

מה **און** אויב דיין פרוי איז מעוברת זאָלען זיין דיינע געדאַנקען דאָס דו זאָלסט האָבען איין זון דאָס ער זאָל זיין קלאָר און איילינ און שטאַרק צו לערנען די תורה פון השי״ת. אין אַזוי געפינט מען בא בת שבע אַזוי ווי רש״י איז מפרש אין סוף משלי.

מו **בבית** הכסא זאָלסט דו טראַכטען דאָס טוסט עס צוליב מאַכען זיך ריין, דיין גוף זאָל נישט זיין פיל מיט שמוץ אין דער צייט ווען דו ביזט מתפלל אדער ווען דו לערינסט תורה. און אויך צוליעב נישט עובר זיין אין לאו פון בל תשקצו את נפשותיכם:

מז) **ווען** דו קויפסט זיך שיך פאַר דיינע פיס זאָל זיין דיין ווילען דאָס דו זאָלסט נישט איינשמוצען דיינע פיס און זאָלין זיין ריין ווען דו קומסט אין בית התפילה צו מקיים זיין וואָס שלמה האָט געזאָגט היט דיינע פיס ווען דו גייסט אין דעם הויז פון השי״ת. אין איין מאָל איז געקומען הר״ר נהליף לקובלציגא און איך האָב געהערט פון זיין מויל, אל תבואני רגל גאוה מיינט דער פסוק אַז דאָס זיינען די שיך, ויד רשעים אל תנידני מיינט דער פסוק אַז דאָס זיינען די הענדשקעס:

מח) **אויב** דו האָסט איין טלית בעשיין אים מיט איין שיינע אויבער מאַנטעל צוליב דעם אויבערשטענס וועגין צו מקיים זיין וואָס שטייט אין פסוק זה אלי ואנוהו. דו זאָלסט

זייך

שתעשה נרות חנוכה גדולים ונאים ויפים, ציצית נאה, אתרוג נאה, לולב נאה, סוכה נאה, ותעטרה בסדינין המצוירים ותלה בה כל מיני פירות שתוכל למצוא. והכל תעשה לשם שמים ומאהבה ולא על מנת לקבל מנה ופרס. ומצוה גוררת מצוה. ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת ותן חלקנו עמהם.

מט. **מספר** האותיות של אתרוג עולה בגימטריא שש מאות ועשרה עם השלשה מצות הדס לולב וערבה עולה בגימטריא שש מאות ושלשה עשר ממש נגד מנין השני מאות ושמנה וארבעים מצות עשה שבתורה ושלשה מאות וחמשה וששים לא תעשה שסך כולם הוא שש מאות ושלש עשרה שהם התרי"ג מצות שבתורה הקדושה לכן אל יהא מצות אתרוג קלה בעיניך חס ושלום כי היא שקולה נגד כל התרי"ג מצות.

נ. **פעם** א' הי' יוקר באתרוגים וע"ז דרש הרב בשבת תשובה. שהיקרות בא לעולם מפני העבירות שעושים הבעלי בתים ההולכים בשרירות לבם ועושים כמנהגם בלא שאלת חכם ואומרים מנהג אבותיהם בידיהם ולא מקיימים הפסוק (סו) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך.

ואחת

מדאה מקומות

(סו) דברים ל"ב:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

זיך צירין פאר אים אין מצות אין נישט צוליב גרויסקייט און דאס װעלכע איז געזאגט געװארען אויף אלע מצות דהיינו זאלסט זיך מאכען חנוכה ליכט גרויסע, אין שיינע ציצית, איין שיינעם אתרוג איין שיינעם לולב איין שיינע סוכה אין, דו זאלסט איר בעצירען מיט שיינע ליילעכער װעלכער זיינען אויסגעמאלען אין דו זאלסט אין איר אויסהיינגען אלערליי סארטין פריכטע װעלכע דו קענסט נור געפינען, און אלעס זאלסט דו טאן צוליב השי"ת װעגין אין מחמת זיין ליבשאפט און נישט אויף דעם בעדונג צו בעקומען שכר דאפיר אזוי װי עס שטייט אין מסכת אבות פרק ראשון אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא על וכו' אין איין מצוה יאגט נאך די צווייטע מצוה, און גיב איין גוטען לוין צו די אלע װעלכע פערזיכערן זיך אויף דיין נאמען מיטן אמת און גיב אונזער חלק מיט זיי צוזאמען:

מט). **אתרוג** באטרעפט הינגדערט מיט צעהן אין מיט די דריי מינים וז, לולב ערבה והדס איז בגימטריא תרי"ג זעכס הונדערט מיט דרייצען און עס זאל נישט זיין גרינג אין דיינע אויגען די מצוה פין אתרוג וואס בעטרעפט נעגין תרי"ג מצות:

נ' **פעם** איין מאל האט זיך געמאכט דאס עס איז געװען זייער א גרויס טייערונג אין אתרוגים אויף

דעם

ואחת מאלף אספר כגון עתה אחר הסוכות המה נתנו על ידי דורון כמנחת חטין האתרוגים שברכו וקדשו עליו כלימי החג האסיף. ושלחו לעכו״ם, ועל זה נאמר נתנו הטהורים לטמאים ומזלזלים במצוה. וכן לא יעשה כי אפילו הערבה וההושענות מניחים בבתי כנסיות ולהניח עד זמן לאפות מצות פסח להאיר בהסקת התנור לקיים מצוה גוררת מצוה וזה מביא מצותו וקדושתו לעכו״ם ונמצא מצוה גוררת עבירה שיש לחוש שהעכו״ם מטפל בו ואתא חילול השם מזה כי כל דבר שעושין מכנה מצוה חל קדושה עליו כגון רצועות ונידין מתפילין או ציצית אפי׳ לאחר שפסלו ועוברים צריכים לגניזה ואותה עבירה שעושים עם האתרוגים גורמתה מכשול היאך דלא יכולנו לקיים המצוה בזמנה (סז) כי

כל

מ ר א ה מ ק ו מ ו ת

(סז) סנהדרין כ׳ שבועות מ״ל:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

דעם האָט געזאָגט דער רב אין שבת תשובה דאָס דער מאַנגעל אין טייערקייט קומט אויף דער וועלט צוליעב די עבירות וואָס די בעלי בתים טוען וועלכע גייען נאָך זייערע הערצער און טוען אַלעס נאָך זייערע געוויינהייטען אָן איין אַנפראַג דעם חכם, און עס ווערט געזאָגט אויף זיי דאָס געוויינהייט און פירונג פון זייערע עלטערין איז ביי זיי אין די הענט און זיי זיינען נישט מקיים דעם פסוק, פרעג דיין פאָטער וועט ער דיר זאָגן דיין זיידען וועט ער דיר ערקלערין, און איינם פון טויזענד וועל איך דיר דערציילען אזוי ווי יעצט נאָך סוכות האָבין זיי געגעבן דורך איין געשאַנק אזוי ווי איין מתנה פון גלאַט ווייץ די אתרוגים אויף וועלכע מען האָט געבענטשט און געהייליגט אויף דעם גאַנצן סוכות און מען האָט געשיקט עס די גוים און אויף דעם איז געזאָגט געוואָרען זיי האָבען געגעבין די ריינע צו די נישט קיינע ריינע און זיי נידערשאַצען און פערמיאוסען אין די מצוה און אזוי טאָר נישט געטאָן ווערען, ווארום דאָגאָר די ערבה און די הושענות ראָזט מען איבער אין די שולען און זיי ליגען דאָרט ביז וואַנען עס קומט די צייט פון באַקען מצות אויף פסח אויף צו אינטער הייצען דעם אייווען צו מקיים זיין דאָס איין מצוה יאָגט נאָך די צווייטער מצוה, וזה דער ברייננט זיין מצוה און זיין הייליגטהום צו איין אימווירדיגען אָדער איין עבירה און עס קומט אוים דאָס איין מצוה יאָגט נאָך איין עבירה ווארום עס איז דאָך זיכער צו ערווארטען דאָס דער גוי זאָל עס בענוצען פאַר עפּיס איין אומווירדיגעם און עס וועט נאָר זיין פאַר איין פערשוועכונג חלילה וחס ווארים יעדער זאַך וואָס מען מאַכט דערפון איין מצוה רוהט דאָך קדושה אויף דעם אזוי ווי רצועות און אָדערן פון תפילין אָדער ציצית זאָגאָר נאָך זייער פסול ווערען מוז מען פערבעהאַלטין, און יענע עבירה וואָס מען טוט מיט די אתרוגים פעראורזאַכט די שטרויכלונג דאָס מען זאָל נישט קענען מקיים

זיין

ספר חסידים תנינא

כל ישראל ערבים זה בזה ואיש אחד יחטא ועל כל העם יקצוף. לכן אשרי האיש אשר לא הלך וכו׳ רק תוכל לעשות מן האתרוגים מעשה מרקחת ולכבד עמו הלומדים תורה ולתת ממנה לאנשי אמת אנשי חיל לסעודת מצוה ולברך עליו כהלכתן. (סח) ולכבד עם המצות השם מהונך וגו׳.

נא. **ואני** הפעוט פעם אחת שאלתי רורי מהר״ר אשר שיחי׳ היאך אנו אומרים בסדר קרושה יהי רצון שנשמור חוקיך בעולם הזה כדי שנזכה ונחיה ונראה ונירש טובה וברכה לימות המשיח ולחיי׳ העולם הבא והלא אין לך שימוש לקבל פרס גדול מזה. והשיב לי אני איני אומר כן אלא ונזכה ונחיה הכל בלשון בקשה ותפלה. שוב אמר לי דודי הר״ר חיים שיחי׳ כי אינו קרוי שימוש בשביל קבלת פרס אלא כשתהא טועה על הראשונים כאדם המתחרט לכפרע כשלא עושה רצונו אבל הכא לא.

נב. **בני** חשוק נפשך מכל אשר אמרתי אליך ואל תמאס במוסרי ואל תקוץ בתוכחות כי

מראה מקומות

(סח) משלי ג׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

זיין די מצוה אין איר צייט ווארום אלע אידען ויינען פעראנטווארטליך איינער פארן צווייטן אין איין מענש זינדיגט און אויף דעם גאנצין פאלק טוט ער חלילה צערעגען דעריבער איז וויל דעם יעניגען וואס טועהט גוטס א.ז.וו. נור די קענסט מאכין פין די אתרוגים איין עסענואך איין איינגעמאכץ אין ערליך האלטין מיט דעם די וואס לערנען תורה און צו געבין פין דעם די מענשען וואס גייען אין גלייכען וועג די גאטס פארכטיגע פאר איין סעודת מצוה און מען זאל דערנאך בענטשין אויף דעם ווי עס בעדארף צו זיין און צו ערליך האלטין השי״ת פין דיין פערמעגן::

נ״א **אין** איך דער קלענסטער האב איין מאל געפרעגט מיין פעטער הרב מהר״ר אשר זאל לעבען דאס ווי אזוי זאגען מיר אין דעם סדר קדושה עס זאל זיין דער ווילען פין דיר דאס מיר זאלין היטען דיינע מצות אויף די וועלט כדי מיר זאלין קענען ארבען און לעבען אין זא ווייטער עס איז דאך נישט פערהאנדען קיין גרעסערע דינסט צו השי״ת נאר נישט אויף תנאי צו נעמין דער פאר שכר נאר צו טוען א נחת רוח דעם היילינען באשעפער האן בעזיגנג אויף דעם האט ער מיר געענטווערט איך זאג נישט כדי צו נעמען שכר נור דאס וואס איך זאג מיר זאלין זוכה זיין און לעבען זאג איך מיט איין געבעט און תפילה:

נ״ב **מיין** זין דיין זעלע זאל געלוסטין פין אלעס וואס איך האב דיר געזאגט און זאלסט נישט פארמיאוסען מיינע שטראף רייד און נישט פאר אומווירדיגען און מיין איבער צייגונג

ספר חסידים תנינא

(סט) כי באשר ייסר איש את בנו אנכי מיסרך. ומורך מסילה הסלולה ונתיב יושר ואורח אמת. ואף אתה הרחב את פיך והט אזניך ופתח לבך וכליותיך לנצור דברי. ולהמתיקם על חיכך בצוף נופת ולענדם על גרגרותיך בענק זהב ורביד פז. הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד ואשמיעך קול תלונתי מדברים רבים הנלכדים ונוקשים בהם בני אדם.

נג. **ואתה** בני שים פניך לעמוד על נפשך (ע) פן תשכח את הדברים אשר אני דובר אליך אך יהיה תמיד על לשונך ולא יסורו מלבבך כל ימי חייך ומלבד דברים האלה תוסיף לקח בכל יום ויום לחשוב מחשבות ומזימות וערמות לידאת השם ועבודתו ותהיה רגיל לעיין בדבר חיי העולם. ובספר החסידות לרבינו יהודה החסיד ותעשה יותר מלימודך ותוסיף על שמועתך ותקיים כל הדברים הנמצאים כתובים

מראה מקומות

(סט) דברים ח׳: (ע) פס ד׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

צייגונג, ווארום אזוי ווי איין מענש שטראפט זיין קינד אזוי שטראף איך דיר און איך וויין דיר דעם אויסגעטראטענעם און דעם גלייכען שטעג און דעם אמתן גיינג און אויך עפען דיין מויל ניינג דיין אויער און עפען דיין הארץ מיט דיינע נירען צו היטען מיינע רייד, און מאך זיי זיס צו דיין גומען אזוי ווי דאס גרעסטע זיסקייטען און בינד זיי אן אויף דיין האלדז אזוי ווי איין גאלדענעם שנור און איין גין גאלדענעם קייט די ערשטע זאכען זיינען שוין געקומען און די נייע זאכען וועל איך דיר זאגען און וועל דיר מאכען צו הערען דאס שטימע פון מיין קריג פון פיעלע זאכען וואס מענשען ווערען געצוואונגען און געשטרויכעלט אין זיי:

נג **און** דו מיין זין נייג דיין פנים צו באשיצין דיין נפש ווארום טאמער וועסט דו פערגעסן וואס איך רייד צו דיר נור שטענדיק זאלין זיי זיין אויף דיין צונג און זאלען נישט אפקערין פון דיין הארצען דיין גאנצען לעבען און אויסער דיזע רייד זאלסט מעריין בערשטאנד יעדען טאג צו טראכטין געדאנקען און ראטהען מיט תחבולות צו מורא האבין פאר השי״ת און זיין דינסט און זאלסט זיך געוויינען אריינצוטראכטין וועגין דאס אויביק לעבען. און אין ספר חסידות פון רבינו יהודה החסיד זכרונו לברכה און זאלסט טהון מער פון דיין לערנען און זאלסט מעריין פון דעם וואס דו הערסט און זאלסט מקיים זיין אלע זאכען וואס ווערין געפונען געשריבען אומעטום און מיט זיי וועסט דו לעבין און דו וועסט בעגליקען און דו וועסט ארבען די וועלט מיט יענע וועלט ווארום דו וועסט טאן אלעם וואס איז גוט אין די אויגען פון השי״ת אמן סלה.

היט

ספר חסידים תנינא

כתוכים בכל מקום וכהם תחיה ותצליח וירשת העולם הזה והעולם הבא כי תעשה הטוב בעיני ה׳ אלהיך אמן סלה.

נד **מאוד** הזהר בכל כוחך (עא) מלישב בגילוי הראש שעה אחת כי כל מי שיושב בגילוי הראש אין לו יראת מלכות של מעלה. כי אפילו החיות מכסות פניהן וכל אשר להן מפני היראה והקב״ה מלא כל העולם כבודו. וכמו שכתוב שויתי הויה לנגדי תמיד. (עב) וצא ולמד מרב כהנא מה שנאמר בפרק האשה נקנית פרק קמא דקידושין דזכן סידר ב פדיון הבן בחמשה סלעים שהי׳ כדי לכסות הראש ע״ש.

נה. **שמור** נפשך מאוד [מאסור חדש] כי אפילו ספק חדש נוהג כחוצה לארץ כדפי׳ רבינו יצחק בפ״ק דקדושין. אך כזמן העומר דהיינו י״ו בניסן מתירן ואותה תבואה שלא נתרכה בקרקע קודם זמן העומר לא הותרו מעולם.

נו. **השמר** בכל מאמצי כח שלא (עג) תמלא פיך שחוק בעולם הזה שלא בעתו כי אם בחנוכה ופורים תשמח לשם שמים, ולעולם גיל ברעדה ותזכור ירושלים בראש שמחתך. אבל כל השנה לא תשמח כי דיו לעבד להיות כרבו כי אפי׳

מראה מקומות

(עא) שבת קיח: (עב) ח: (עג) ברכות לא:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

נ״ד **היט** זיך זייער מיט דיין גאנצע קראפט ניט צו זיצען מיט איין בלויזען קאפ ווארום דער וואס זיך מיט איין הוילין קאפ האט ער נישט קיין פארכט פאר השי״ת ווארום אפילו די חיות פערדעקען זייער פנים און אלעס וואס בעלאנגט צו זיי פאר פארכט פאר השי״ת וואס ער איז פיל אין אלע וועלטין און עס שטייט שויתי ה׳ לנגדי תמיד און לערען זיך פין רב כהנא דזבין סידר בה׳ דינרין בפ״ק דקדושין

נה **היט** דיין נפש זייער פין איסור חדש ווען דאס יאר איז פערשפעטיגט ווען עס איז נישט בעוואוסט דאס גרעטעניש נאך ט״ו ניסן און זאגאר מען ווייסט יא נור מען האט נאך נישט אפגעריסען פאר דער צייט פין דעם עומר זאלסט נישט עסען פין יענעם יאר דאס מעל ווי ברויי וואס מען מאכט פין יענע מעל און זאלסט נישט טרינקען קיין ביר אין יענעם יאר ווארום איין ספק חדש איז אויך נוהג אין חוץ לארץ אזוי ווי רבינו יצחק איז מפרש אין פ״ק דקדושין. נור אין דער צייט פין דעם עומר איז מען מתיר דהיינו ט״ו ניסן איז מען מתיר אין די תבואה וואס איז נישט אנגענומען אין דער ערד פאר דער צייט פון דעם עומר איז אייביק נישט מותר.

נו **היט** זיך מיט דיין גאנצען כח נישט צו ארויס ברענגין פין דיין מויל אין בריטען געלעכטער אויף

ספר חסידים תנינא

אפי׳ הקב״ה לא נמצא שחוק לפניו מעת החורבן כדאיתא פ״ק דע״ז (עד) וזכור מעשה דרבי ירמיה ור׳ זירא בפרק המפלת שלא היה יבול להביא לרב זירא לידי גיחוך ופירש״י שם מטעם דאסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה״ז ולך תקוה ותוחלת.

נז. **בכל** עת תיזהר אם יהי׳ בביתך בהמות או חיות או עופות שתתן להם לאכול בבוקר קודם שתאכל אתה לקיים מה שנאמרבתורה מפורש לבהמתך והדר ואכלת ושבעת. והבן מן גניבא בשילהי הניזקין. אם תוכל תקנה בכל שבוע אחרת והראשונה תאכל בשבת כשמאי פ״ב דביצה. (עה)

נח. **נפלו** לך מעות לפני עבודת כוכבים ומזלות אל תשחה ליטול מעותיך כי אז נראית כמשתחוה לעכו״ם ואל תחוש להפסד ממונך כי נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך שאתה מפסיד בעבור שלא יצא שכרך בהפסד עבירה החמורה מאד מאד וכן נמי אם יש פירות למכור לפני עבודת כוכבים ומזלות אל תשחה ותקנה מהם. אך אם תוכל לצדד ולהגביה מעותיך או לקנות הפירות שאחורך יהיה לצד עכו״ם עשה והצלת. והכי איתא במסכת עכו״ם וטוב ליזהר ולקיים מה שנ׳ ואל פתח ביתו לא תקרב.

היוז

מ ר א ה מ ק ו מ ו ת

(עד) נדה כ״ג : (עה) ע״ז יב :

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

אויף די וועלט נישט אין זיין צייט נור אום חנוכה פורים זאלסטו צו זיך פרייען פאר השי״ת וועגין אין אימער זאלסטו דו זיך פרייען מיט ציטערניש און זאלסט געדיינקען ירושלים אין ערשטין פין דיין פרייליכקייט, אבער איין גאנצין יאר זאלסט דו זיך נישט פרייען ווארום עס איז געווען פארין קנעכט צו זיין אזוי ווי זיין הער ווארום אפילו דער אויבערשטער געפינט זיך נישט קיין פרייליכקייט פאר אים פין דעם חורבן בית המקדש אזוי ווי עס ווערט געבראכט פ״ק דע״ז אין געדיינק די מעשה פין רבי ירמיה ור׳ זירא אין פרק המפלת אין עם וועט זיין די דיר איין גיטע האפענונג :

נז צו יעדער צייט ווען עס וועט זיין בא דיר אין הויז בהמות אדער עופות זאלסטו געבין זיי עסין אין פרימארגען איידער דו עסט צו מקיים זיין ווי עם שטייט אין פסוק פריער לבהמתך און דער נאך ואכלת ושבעת :

נח **אז** עס איז בא דיר ארויסגעפאלען געלט פאר איין עכו״ם זאלסט דו זיך נישט איינבייגען צו נעמען דאס געלט ווארין עס וועט אויס זעהן אזוי ווי דו בוקסט זיך צו די ע״ז עס זאל דיר נישט קימערען וואס די פאר ליערסט דאס געלט ווארים השי״ת איז בעגלובט דאס

ער

ספר חסידים תנינא

נט) **היה** נזהר שלא יהא לך מלביש פתוח משני צדדין שיש לו ד׳ קצוות לקיים מה שנאמר בתורתנו הקדושה (עו) שכל בגד שיש לו ד׳ כנפות חייב בציצית וציצותיך תיזהר לאמן ידיך לתקנם בעצמך ולא על ידי אשה כי אשה פטורה מציצית דהוא מצות עשה שזמן גרמא דלילה לאו זמן ציצית הוא כדאיתא פרק במה מדליקין:

ס) **חזק** ואמץ תדיר לקיים מצות מזוזה ואפי׳ בבית נכרי ששכרת אצלו כי שכירות קניא והדי הוא כמו שלך. ואל תדאג שהנכרי יחשדוך לכשפים ותבא לידי הפסד כי המקום מגן לך שברך הרבה מאוד לפום צערא אגרא. ולא דמי לההיא דפלימו (עז) במסכת פסחים לפי שבדיקת חמץ דרבנן ואע״ג דבכמה (עח) מקומות דברי סופרים

מראה מקומות

(עו) סוף שלח. (עז) ח: (עח) יבמות לו:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לערנונג.

ער וועט דיר באצאלין פאר דיינע גוטע מעשים. און אז די וועסט האבין צו קויפין פירות פאר איין עבודה זרה זאלסטו נישט שטיין מיט דיין פנים צו די עבודה זרה נאר די זאלסט זעהן צו שטיין מיט דיין הינטין צו דיא ע״ז און קויפען די פירות דאס דיא ע״ז זאל זיין הינטער דיר טו אזוי וועסטו בעגליקען און אזוי ווערט געבראכט אין מסכת ע״ז דו זאלסט מקיים זיין דאס וואס דער פסוק זאגט ׳ואל פסח ביתו לא תקרב׳ צו דער טיר פון הויז פון עבודה זרה זאלסט דו נישט גענעהנען.

נט. דו זאלסט זיין געהיט דאס דיין מאנטיל זאל נישט זיין אפען פוןביידע זייטען ווען עס האט פיר ברעגעס כדי די זאלסט מקיים זיין ווי עס שטייט געשריבען אין אונזער היילינגע תורה אז יעדער קלייד וואס האט פיר ברעגעס איז חייב ציצית. דו זאלסט מאכין דיינע ציצית דורך איין מאן און נישט דורך איין פרוי ווארום זי איז פטור פון ציצית וויל עס איז איין מצוה שהזמן גרמא ווארום באנאכט איז נישט קיין צייט פון ציצית ווי עס וועט געבראכט אין פרק במה מדליקין.

ס. חזק שטארק דיך מיט אלע קרעפטין צו מקיים זיין שטענדיק די מצות מזוזה אפילו אין איין הויז פון איין גוי וואס דו האסט ביי עהם געדונגען וויל דו האסט דאס קונה געוועזן פון אים פאר דיין דירה געלט און עס איז אזוי ווי דיינע. און דו זאלסט נישט זארגען וואס דער גוי וועט דיר חושד זיין אין כישוף און עס וועט דיר ברייננען צו שאדן ווארום דער אייבערשטער וועט דיר בעשיצען ווארין דער לוין פון דיא מזוזה איז זייער גרוס נאך דעם צער נאך איז דער שכר. און עס איז נישט גלייך צו יענעם דין פון מסכת פסחים וויל בדיקת חמץ איז

ספר חסידים תנינא

סופרים צריכין חיזוק כמו שכתוב בגמרא דחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה דילמא באתרא דאיכא פסידא לא גזור.

סא) **בכל** לבבך ובכל נפשך תיזהר בכבוד ספרים שלא תעשה מהם ארגז להצניע בהן פתקי כתביך ועניניך. ולא תחכך עצמך על הספר (עט) ותזהר בהנחת זה על זה בסדר שאמרו רבותינו שלא יניח נביאים על גבי חומש ולא כתובים על גבי נביאים ולא ספר תלמוד על גבי כתובים וכ"ש על גבי נביאים וכ"ש על גבי חומש. ומאחר שאסור להניח ספר זה על זה כ"ש אין להניח סכין או אבן או שום דבר עליו, אם לצורך גדול. כי אפי' המזבח נאסר להניף ברזל עליו, וכן נראה שאין להניח מחזור או תפילות אפי' על ספר תלמוד.

סב) **ואל** תניח שום ספר על גבי מטה או ספסל או שרפיפא. (בשעה שיושבים עליו) ובלילה

מראה מקומות

(עט) מגילה כג:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

איז דרבנן און וָאגָאר אין פִּילֶע עֶרטֶער דאַרף מֶען די רֵייד פון די חכמים פֶערשטאַרקין, אַזוי ווִי עֶס שטֵייט דהרבנן עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה דָאס הֵייסט אַז די רבנן הָאבִּין פֶערשְׁטאַרקט זֵייערע רֵייד נאָך מֶער ווִי די רֵייד פִין דער תורה נור ווִי עֶס אִיז מֶעגלִיך שאָדען צוּ הָאבִּין הָאט מֶען נִישט גזור גֶעווֶען.

סא. **מיט** דֵיין גאַנצֶען האַרצִין און דֵיין גאַנצֶען נפש זָאלסטוּ זִיךְ הִיטֶען אִין דֶעם כבוד פון סְפָרִים דו זָאלסט פון זֵיי נִישט מאַכֶען קֵיין קאַסטִין צוּ בֶּעהאַלטֶען אִין זֵיי דֵיינֶע דאָקוּמֶענטֶען אָדֶער צֶעטֶעלֶען פון דֵיינֶע זאַכֶען, און דו זָאלסט זִיךְ נִישט קראַצִין אוֹיף אַיין ספר און דו זָאלסט זַיין גֶעהִיט ווֶען דו לֵייגסט אַיין ספר אוֹיפין צווייטֶען מיט אַיין סדר ווָאס אונזֶער רבנים הָאבִּין גֶעזָאגט דָאס מֶען זָאל נִישט לֵייגֶען די נביאים אוֹיף חומשים און נִישט די כתובים אוֹיף די נביאים און נִישט קֵיין גמרא אוֹיף כתובים און ווֶער רֶעט אוֹיף נביאים, און אַוואַדע נִישט אוֹיף אַיין חומש, און ווִי בּאַלד אַז מֶען טאָר נִישט לֵייגֶען אַיין ספר אוֹיף דֶעם צווייטֶען אִיז דאָך אַוואַדע דָאס מֶען טאָר נִישט לֵייגֶען אוֹיף אַיין ספר אַיין מֶעסֶער אָדֶער אַיין שטֵיין אָדֶער יֶעדֶער זאַך וואָרוּם אפילו אוֹיף דֶעם מזבח הָאט מֶען אוֹיךְ פֶערבּאָטֶען אוּפצוּלֵייגֶען אַיין אַייזֶען אוֹיף אִים, און אוֹיךְ ווייזט אוֹיס דָאס מֶען טאָר נִישט לֵייגֶען אַיין מחזור אָדֶער אַזוי אַיין ספר תפלות אוֹיף אַיין ספר תלמוד.

סב. **און** דו זָאלסט נִישט לֵייגֶען קֵיין ספר אוֹיף אַיין בֶּעט אָדֶער אַיין קאַנאַפֶּע אָדֶער אַיין בֵּיינקֶעל אִין דִיא צַייט ווָאס מֶען זִיצט דְערוֹיף.

און

ספר חסידים תנינא

סג) **ובלילה** כשתלך לישן אל יראוך ערום (פ) ולמוד מר' יוסי שאפי' קורות ביתו לא ראו אמרי חלוקו עיי' פירש"י שם. וכשתכנס לישן תישן בטלית קטן.

סד) **אם** ראית כינה על בגד חבירך בפני העולם אל תסירה כי אז (פא) תביישו ותלבין פניו והיה בך חטא. לכן יזהר בל ירא חטא שיעיין בבגדיו יפה יפה כאשר יצא לדרך ללכת בין העולם שלא תמצא כינה על בגדיו פן יבא אדם ויכשל בו. ועוד שלא יתקיים בו המקרא (פב) ולמשנאי אהבו מות וכו' כדאיתא פרק אילו קשרים:

סה) **רחוק** עצמך מן הנסות כי עונשו גדול עד אין חקר דאיתקש לעכו"ם וגילוי עריות כדאיתא בסוטה ד' ע"ב ואפי' דבר שלא תכוין לנסות והעולם יכולים לחושדך שאתה עושהו בשביל גסות חדל ממנו אם אינו למצוה.

סו) (פג) **והדבק** בענוה מי לנו גדול כמשה אב לחכמים וראש לנביאים שאמר ונחנו והדבק

מראה מקומות

(פ) שבת קיח; (פא) כתובות סד; (פב) משלי ג; (פג) חולין פט:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

סג. **און** באנאכט ווען דו גייסט שלאפין זאלסט דו נישט נעזעהען ווערען נאקעט און לערין זיך פון ר' יוסי וויא עס ווערט גיברענגט אין מסכת שבת דף קי"ח און ווען דו גייסט שלאפען זאלסטו שלאפין מיט דעם טלית קטן.

סד. **ווען** דו זעסט א כינה אויף דעם קלייד פין דיין חבר צווישין מענשין זאלסטו דאס פון עהם נישט דעמאלט אראפ נעמין כדי די זאלסט עהם נישט פערשעמען און עס וועט זיין אויף דיר איין זינד דעריבער מוז יעדער וואס האט מורא פאר איין זינד דאס ער זאל זיך גוט איינקוקען אין זיינע קליידער ווען ער גייט ארוים אין גאס צווישען מענשען דאס מען זאל נישט געפינען קיין כינה אויף זיינע קלידער טאמער וועט קומען איין מענש אין וועט געשטרויכעלט ווערען דורך דעם. אין אויך זאל נישט מקוים ווערען דער פסוק ולמשנאי אוהבי מות אזוי וויא עס שטייט אין פרק אילו קשרים:

סה. **דערוויטער** זיך פין גאוה אין גרויסקייט ווארום דער שטראף פין דעם איז זייער גרוים ווארין עס ווערט נעגליכען צו איין עכו"ם און גילוי עריות ווי עס ווערט נעבראכט מס' סוטה ד' ע"ב אין אפילו איין זאך וואס דו ביסט נישט מכוין צוליב גאוה נור די וועלט קען דיך חושד זיין דאס דו טוסט עס צוליב גרויסקייט לאז דיך אפ דערפין אויב עס איז נישט צוליב איין מצוה:

סו. **און** בעהעפט זיך אן די מדה פין ענוה איז דען נאך דא גרעססער פאר משה רבינו דער פאטער

ספר חסידים תנינא

מה ואפי' לעפר שהמשיל אברהם לא אבה לראות עצמו ע"כ תשים עצמך לאין ותקטין עצמך בכל עניינים שתוכל כגון שתזכיר עצמך אחרון בין בכתב בין בעל פה. ותאמר פלוני ואני ואל תאמר אני ופלוני:

סז) **בכל** שנה ושנה תקדים לקנות פירות שברא הקב"ה בעולמו כדי שתברך ותשבח בוראך על כל מין ומין. והכי (פד) איתא בירושלמי עתיד אדם ליתן דין וחשבון על מה שעיניו רוואות ולא אכל ממנו ר' אליעזר חשש לההיא שמעתא ומצמית להוא פריטין ואכל בהון מכל מין ומין חדש בשתא. וגם תתן לאחרים מיגיעך שיבא מבשורא:

סח) **ישבת** אצל חבירך ורקק או עשה דבר מיאוס לפניך עצום עיניך מהר כהרף עין לבל תראהו ועליו נאמר עוצם עיניו מראות ברע. ואם נמאסת מוחול לו

מ ר א ה מ ק ו מ ו ת

(פד) סוף קידושין:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

פאמער פין אלע חכמים אין דער עלצמער פון אלע נביאים וואס האט געזאגט ונחנו מה: אין אפילו צו שטויב וואס אברהם אבינו האט זיך געגליכען האט ער אויך נישט געוואלט זיך גלייכין דערום מאך זיך קליין אין אלע ענינים וואס דו קענסט, דהיינו זאלסט זיך דערמאנען צום לעצט סיי שריפטליך אין סיי מונדליך אין די זאלסט זאגין יענער אין איך און די זאלסט נישט זאגין איך און יענער:

סז. **יעדען** יאר זאלסט דו זיך פעדערען קויפען פירות וואס דער אויבערשטער האט בעשאפין אין זיין וועלט כדי דו זאלסט עהם בענטשין אין זאלסט לויבען דיין באשעפער אויף יעדען מין. און אזוי ווערט געבראכט אין ירושלמי דער מענש איז אנגעבריים צו געבין דין וחשבון אויף דעם וואס זיינע אויגען זעהען און ער האט פין דעם נישט געגעסען, ר' אליעזר האט חושש גיוועזן אויף דעם ירושלמי אין האט זיך אהב גישפארט איינינע פרוטות כדי צו קויפין פין יעדען מן איינע אין יאהר. אין אויך זאלסט דו געבין צו אנדערע פין דיין פראצע

סח. **און** די זאלסט זיך שטארק האלטן דאס ווען די זיצט נעבין דיין באקאנטין און ער האט אוים געשפיגען אדער ער האט געטאן א מאוסע זאך פאר דיר זאלסטו גיעך פארמאכין דיינע איינען שנעל ווי אין אויגען בליק דו זאלסט עם נישט זעהען אין אויף דעם ווערט געזאגט דער וואס פערמאכט זיינע איינען נישט צוזעהען קיין שלעכטס, אין ווען עס האט דיר געאיבעלט דורך זיין טאהט זאלסטו עם מוחל זיין, ער זאל נישט געשטראפט ווערען דורך דיר ווארום זיין שטראף איז זייער גרויס, דערובער זאלסט די זיך אפהיטען נישט צו פעראורזאכען

לו ואל יכשל בך כי עונשו גדול. לכן תזהר גם אתה שלא תמאוס ותרקק בפני חבירך בשום דבר כגון בהרינת בינה כי על דבר זה נאמר יביאך אלקים וגו׳ פ״ק דחגיגה:

סט) **אם** חבירך מתעסק בדבר אחד לקנותו כגון בית או ספר או תכשיט או אפילו פירות אל תקנהו אתה עד שתדע בברור שחבירך סילק עצמו מן הדבר מכל וכל או אפילו להשכיר בית או מלמד או שום דבר כי העני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה נקרא רשע והתבונן מעשה דר׳ אבא ורב גידל (פה) בפ׳ האומר:

ע) **לעולם** תשמור מלגזול ולחטוף מחבירך שום דבר אפילו פחות משוה פרוטה ואפילו תפוח או שאר שום פרי. ואל תאמר אינו מקפיד כי בזמן הזה רוב העולם מקפידים אפילו על פחות משוה פרוטה. ואל תגנוב משום אדם אפילו ע״מ למיקט פירש להקניטו עד לאחר שעה ולהחזיר לו (פו):

עא) **ערלה** נוהגת בחוצה לארץ כדאיתא (פז) פ״ק דקדושין. ואפילו בפרות הנכרי. אך ספק

מראה מקומות

(פה) קידושין נט. (פו) ב״מ סא. שלשות כח. (פז) לט.

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

פערזאורזאכען איין איבעל צו דיין חבר מיט קיין זאך ווי הארגענען איין בינה אין דאס גלייכען ווארום אויף דעם ווערט געזאגט דער הימעל וועל דיך ברייגגען צום געריכט און צום משפט בפ״ק דחגיגה:

סט. **אויב** דיין חבר איז פערנומען אין קויפען איין זאך ווי איין הויז אדער איין ספר אדער [illegible] איין צירונג אדער פירות זאלסט דו עס נישט קויפען ביז וואנען דו וועסט געוואר ווערען זיכער דאס דיין חבר איז אפגעשטאנען פון דער זאך אין גאנצען, אדער אפילו נישט צו קויפען נאר צו דינגען איין הויז אדער איין מלמד אדער יעדער זאך ווארום דאס הייסט "עני המהפך בחררה" און עס איז געקומען איין אנדערער און האט עס צוגענומען ער ווערט גערופען רשע און בעטראכט די מעשה פון ר׳ אבא און רב גידל אין פרק האומר. דארט שטייט ווי גרוים דער איסור איז פון דעם וואס אז מען קריכט אריין אין יענעמס וועג אריין.

ע. **אויביק** זאלסט דו זיך היטען פון צו רויבען אדער כאפין פון דיין חבר קיין זאך אפילו ווינציגער דער ווערדע פון איין פרוטה אפילו איין עפעל אדער אזוי איין קלייניקייט. און דו זאלסט נישט זאגין דאס עס קימערט אים נישט ווארום אין היינטיקער צייט איז אז עס פערדריסט אפילו אויף ווייניקער ווי איין ווערט פון א פרוטה. און דו זאלסט נישט גנבנען בא קיין שום מענש אויף דעם בעדינג צוריק צוגעבען און צורייצען אים.

עא. **ערלה** איז מען נוהג אין חוץ לארץ ווי עס ווערט געבראכט אין פ״ק דקידושין דף לט

אפילו

ספר חסידים תגינא

ספק ערלה (בחו"ל) מותר. ואעפ"כ נקיי דעת הקונה פרות על השוק ישאל לנכרי לפי תומו שלא יבין הנכרי ויאמר כמה יפים פרות האילן בחסדך האמר אנה צמחו הפרות ועל איזה אילן ומהיכן באו ודרשת וחקרת ושאלת היטב אם באו מערלה אם לאו והעושה כן לא ישא חטא עליו ולא יבול עליו:

עב) **זכור** ואל תשכח מעשה דר' אליעזר בר' שמעון (פח) במסכת תענית שטייל אחר איש מכוער יותר מחצי מיל. והרבה עליו אנשים לפייסו על שחטא נגדו בדברים ואתה דרוש ק"ו ממנו לשמור נפשך מאוד מלבזות וללוצץ ולחטא נגד אדם כל דהו. (פט) ואם חטאת נגד שום אדם מהר לפייסו. ותלמוד מאסקופה הנרמסת וקיימת לעולם אפילו אם יפול כל הבית. על כן בכל כחך ברח מן הגבוהות ורץ אל השפלות [ושמעתי מפי דודי הר"ר אליקים הכהן שיחי' ישראל נושע בה' מגן עזרך. כלומר ה' מגן עזרך ואתה נושע בו בלא כלום ואינך צריך לכלי זין. ואשר חרב גאותך פי' ואם על כל זאת תרצה לחגור חרב זהו גאותך:]

רחק

מראה מקומות

(פח) כ. (פט) יומא פ"ו ירושלמי יומא פח.

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

אפילו די פרוכט פון א נכרי אבער ספק ערלה בחו"ל איז מותר און נאך אלעמען די ערליכע מענשען ווען ער קויפט פירות אין מארק פרעגט ער דעם נכרי אין אזא וועג דאס דער נכרי זאל נישט פערשטיין און ער זאגט ווי שיין זיינען די פירות פון דעם בוים זאג מיר וואו זיינען געוואקסען די פירות און אויף וואס פאר איין הוים און פון וואנען זיינען זיי געקומען און דו זאלסט גוט פארשען און נאכזוכען און פרעגען אויב זיי זיינען געקומען פון ערלה אדער ניין, און דער וואס טוט אזוי וועט אויף זיך נישט טראגען קיין זינד און עס וועט עהם גוט זיין.

עב. געדיינק און פערגעס נישט די מעשה פון ר' אליעזר ב"ר שמעון אין מסכת תענית וועלכער איז נאך געגאנגען נאך איין אויסווארף מער ווי איין האלבין מיל און האט געמערט מענשען אויף אים איבערצובעטען אים וואס ער האט געזינדיקט געגען אים מיט ווערטער און אויך זאלסטו דו אפלערנען איין קל וחומר פון אים צו היטען זייער דיין נפש פון צו פערשעמען און צו שפאטען און זינדיגען קעגען יעדען מענשען און אויב דו האסט געזינדיקט געגין איין מענטשען איל זיך אים איבערצובעטין און לערען זיך פון איין שוועל וועלכע ווערט געטראטען און עקזיסטירט אויביק אפילו ווען דאס גאנצע הויז פאלט איין, דעריבער מיט דיין גאנצע מאכט אנטלויף פון גרויסקייט און לויף צו נידריקייט, און איך האב געהערט פין מיין פעטער הר"ר אליקים הכהן זאל לעבען, ישראל נושע ב"ה מגן עזרך, אזוי מיינט דער פסוק דער אויבערשטער איז דיין שוץ פאר דיר אין דו ווערסט געהאלפען דורך

עם

ספר חסידים תנינא

עג) **רחק** לשונך מדבר על רעך אפי׳ דבר דומה ללשון הרע מה שלא תרצה לדבר בפניו ואפי׳ בחדרי חדרים (ל) כי עוף השמים יוליך את הקול ויבוא לאזניו. וזכור מעשה דבבא בן בוטא והורדס בפ״ק דבבא בתרא ואפי׳ אם תדע בברור שלא יבא לאזניו מ״מ חילול השם איכא שזה שאתה מדבר עמו יחשדך ויהרהר בלבו כשם שזה אומר לי מאחרים כך אומר לאחרים ממני ונמצא שם שמים מתחלל על ידך והבאת עליך חטאה גדולה:

עד) **התאמץ** תדיר שלא ימנעך שום טירוד שילך לו היום שלא תלמוד בו כלל כי תתן אל לבבך אילו נרך יהא דולק בלילה ולא תיהנה ממנו הלא תצטער ותקפיד עליו כ״ש שתקפיד על היום שהוא נר של הקב״ה כשיהא דולק ומאיר בחנם כי זהו בנו של ק״ו. ומה אפילו ממון חבירך אמרו הכמים יהא ממון חבירך חביב עליך כשלך כ״ש וכ״ש ממון אדונך מלך מלכי המלכים הקב״ה: כי

מראה מקומות

(ל) קהלת.

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

עס קאן גארנישט און דו דארפסט נישט קיין געווער. ואשר חרב גאותך פי׳ אזוי מענט עס און אויב נאך אלעמען ווילסט דו זיך אנגורטען מיט איין שווערד דאס איז דיין גרויס האלטין זיך;

עג. **דערוויטער** דיין צונג פון צו ריידען אויף דיין חבר אפילו איין זאך וואס איז גלייך צו לשון הרע נור ווי באלד אז דאס איז איין זאך וואס דו ווילסט נישט ריידען אין זיין געגענווארט איז אפילו אין חדרי חדרים אויך אסור ״כי עוף השמים יוליך את הקול״ ווארום די פייגעל וואס אינטעריין הימעל פירען דעם קול אין עס וועט קומען צו זיינע אויערען, געדיינק די מעשה פון בבא בן בוטא והורדוס בפ״ק דבבא בתרא אין, אפילו דו ווייסט זיכער דאס עס וועט נישט קומען צו זיינע אויערען פון דעסטוועגין איז עס איין חילול השם, ווארום מיט דעם מיט וועמען דו רעדסט וועגין דיין חבר וועט טראכטין אין זיין הארצין אויף דיר דאס אזוי ווי דו רעדסט צו אים אויף דיין חבר אזוי וועסט דו ריידען צו אנדערע וועגין אים, אין אזוי ווערט דורך דיר פערשוועכט דער נאמען פון השי״ת אין דו ברנגסט אויף זיך איין גרויסע זינד:

עד. **שטענדיק** זאלסט דו זיך שטארקין דאס איין טאג זאל נישט אוועק גיין דורך דיין זיין פערנומען דורך טרדה אין די זאלסט גאר נישט לערנען, זאלסט זיך נעמען צום הארצין ווי וואלט געוועןען ווען איין ליכט ברענט בא דיר בנאכט ווען דו ברויכסט עס נישט וואלסט די זיך זיכער געערגערט היינט געווים וויפיעל דארף דיך פערדריסען אויף דיעם וואס

ספר חסידים תנינא

עה) (נא) כי תשב ללחם לחמה של תורה לפני רבך אל תקשה אותו אגו באו שם
פנים הרשות כדי להראות חריפותך והתבונן מאותו תלמיד דמועד קטן
שלא הקשה לרב הונא ברגל וברכו רב הונא (ואף גם זאת אמרו חכמים
לדעת יהא בנידוי במס' נדה ואעפ"י שאין ראויה לדבר זכר לדבר) המתקשה
עבירות תלויין בדבר זה. גניבת דעת. והלבנת פנים. ורדיפה אחר כבוד וגבהות רוח ועוד הרבה
ואם תעצור (כחיך) [ברוחך] תלך ותנוח בב' עולמות:

עו) הזהר בנפשך שלא תאמר כך וכך הלכות אחזור פ' פלוני ופ' פלוני קודם שאישן
למה יקצוף האלקים על קולך וכתיב טוב אשר לא תדור. (נב) ואמרו חכמים
כל האומר אשנה פרק זה נדר גדול נדר לאלקי ישראל. עוד אמרו (נג) חכמים מחשבת
מועלת ואע"ג דאמרי' במס' אבות נדרים סיג לפרישות שומר נפשו ירחק מהם לבל
יכוה בגחלתו על כן הרגל לשונך לדבר בלא נדר:

ולא

מראה מקומות

(נא) משלי. (נב) יג. (נג) נדרים ח'.

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

וואס עס איז דאס ליכט פון אויבערשטען עס זאל נישט ברענגען אין לייכטען אומזיסט וואריום דאס
איז דאך איין שטארקער קל וחומר, ווארום אפילו דאס געלט פון דיין חבר האבין די חכמים
געזאגט דאס דו זאלסט טייער האלטין ווי דיינם ועלבסט היינט געווים דאס געלט דאנו הייסט
די ליכט פון דיין הער מלך מלכי המלכים הקב"ה דארף א ודאי צו זיין ביי דיר זייער טייער:

עה. ווען דו גייסט לערנען תורה פאר דיין רבין זאלכט דו נישט פרעגין עקסטרא ווען
עס קומט איין איין גאסט אום צו צייגען דיין שארפקייט אין לערין זיך פון יענעם
תלמיד אין מועד קטן דאס ער האט נישט געפרעגט רב הונא ברגל און רב הונא האט אים
געבענטשט און אויך פיעל עבירות זיין אבהייגיג אין דעם דאס גנבנען דעם דעת. פארשעמען,
און נאך יאגען זיך נאך כבוד און גרויסקייט, און אויב דו וועסט איינהאלטין דיין געמינו וועסט
דו גיין און די וועסט רוען, אויף ביידי וועלטין:

עו. היט דיין נפש דאס דו זאלסט נישט זאגין איך וועל איבער חורן און אזוי פיעל און אזוי
פיעל הלכות, איך וועל איבער חזרן יענעם און יענעם פרק איידער איך גיי איינשלאפען
ווארים זאל דער אויבערשטער צערען אויף דיין שטימע, ווארום עס שטייט אין פסוק טוב אשר
לא תדור בעסער איז ווען דו טוסט נישט קיין נדר, און די חכמים האבין געזאגט דאנו דער
וואס זאגט איך וועל לערנען דעם פרק האט ער געטאן איין גרויסען נדר צום אויבערשטען,
און אפילו עס ווערט געזאגט אין מסכת אבות דאס נדרים זיינען איין צאם צו פרישות אבער

דער

ספר חסידים תנינא

עז) **ואל** תדבר על הספר דברים בטלים שלא לצורך כי על זה נאמר וחסרון לא יוכל להמנות כי שעה הזאת לא תבא עוד. (נד) גם ידעת כמה גדול עונם קיטוף מלוח עלי שיח.

עח) **ואל** תישן על הספר חרא שאתה עושהו כר וכסות (נה) ומצות לא ליהנות נתנו. ועוד שתוריד רירך עליו ואין לך בזיון יותר מזה. ועליהם (נו) נאמר כי מכבדי אכבד וגו':

עט) **נקה** עצמך מכל ריח נדנוד עבירה כגון שלא תתערב עם חבירך עבור שום דבר שקורין וועט"ן בלשוננו כי (נז) אסמכתא לא קניא.

פ) **ותזהר** מאבק רבית שלא לתת דברים עד זמן והוא יאכל בחנם ושלא להלות סאה בסאה. ואם לוית שום דבר מעמיתך ונראה לך שתתן לו יותר ממה שהלוך תתן לו המותר במתנה כי עקר הלאו על הנשך נאמר ועוד שלא תכשילו:

ואל

מראה מקומות

(נד) איוב ל' חגיגה י"ב: (נה) ר"ה כ"ו; (נו) שמואל א' ב': (נז) סנהדרין כ"ד:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

דער וואס וויל היטען זיין נפש זאל זיך ערוויטערין הערפין אין זאל זיך נישט אפריען אן זיינע קוילין דעריבער געוויין איין דיין צונג צו זאגען בלי נדר.

עז. **און** די זאלסט נישט ריידען בא איין ספר נישט נוטיגעס ווארים איף דעם ווערט געזאגט וחסרון לא יוכל להמנות. דאס פעלונג קען מען נישט צוצעלען, ווארום די שטונדען וועט שיין מער נישט קומען ווארום דו ווייסט ווי גרוים עס איז דער עון קיטוף מלוח עלי שיח:

עח. **אין** דו זאלסט נישט שלאפען אויף איין ספר וויל דו ביסט עס מבזה וויל די מאכסט דעם ספר ווי איין קישען איין קלייד אין מצות זיינען געגעבין געווארין נישט צו האבין פערגניגען פין זיי אין. עס וועט נאך אויך אראפ רינען די שפייאכץ אויף דעם ספר אין עס איז נישטא קיין גרעסערע שאנדע פין דעם, אין אויף זיי ווערט געזאגט כי מכבדי אכבד וגו';

עט. **מאך** זיך ריין פין יעדען ריח עבירה דהיינו דו זאלסט זיך נישט וועטין מיט דיין חבר וועגין קיין זאך ווארום איין אסמכתא איז נישט קונה:

פ. **און** דו זאלסט זיך היטען פון אבק ריבית נישט צוגעבין זאכען ביז איין בעשטימטען צייט און ער וועט עסין אומזיסט און נישט צו לייען איין סאה פאר איין סאה, און איינב דו האסט געליגען איין זאך פון דיין חבר און עס ווייזט דיר אוים דאס דו וועסט אים געבין מער וויפעל ער האט דיר פערליגען זאלסט דו אים געבין דאס איבעריקע אלם מתנה, ווארום דער עיקר לאו איז געזאגט געווארען אויפען בייסען דאס הייסט אויף נשך און אויך זאלסט אים נית שטרויכלין.

און

ספר חסידים תנינא

פא) **ואל** תשחק בקוביא עבור שום דבר קטן או גדול כי תועבת ה' כל עושה אלה. ועוד שנמנה עם פסולי עדות עם גנב וגזלן בפרק זה בורר:

פב) **יהי** לבבך שלם עם ה' אלהיך לשמור נפשך מאוד מן הרהורים, כיצד תלמיד עצמך (לח) שלא לראות פני שום אשה לא יפה ולא כעורה. לא נשואה ולא פנויה לא בעולה ולא בתולה לא גדולה ולא קטנה. לא יהודית ולא נכרית. ואם עודך נער ואתה בוש מלפרוש לגמרי מראות פני נשים פן ילעיגו עליך מ"מ תרגיל עצמך כאשר תדבר עם אשה שלא תראה פניה בסקירה אחת כרגע בצמצום לא תמלא עיניך והשפל עיניך למטה לארץ ומאחר שתזהר לעשות כן לא תבא לידי הרהור. ואם על כל זאת תהרהר תשיב על לבך כי עפר אתה ואל עפר תשוב והכל הבל:

פג) **גם** בצאתך בדרך אל תמנע ידך מן המצות כגון ציצית ותפלין ואם לא תוכל להניח

מראה מקומות

לח) ברכות כד ע"ז כ זוהר ויקרא פד תיקונים לב:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

פא. **און** דו זאלסט נישט שפּילען אין קיין געלט פאר קיין קלייניקייט אדער עפּעס גרויסערס ווארום דיא אלע וואס טוען עס זיינען אומווירדיג פיר השי"ת און אויך ווערין זיי פאררעכענט פאר נישט קיין כשרע עדות מיט איין גנב און איין גזלן אין פרק זה בורר.

פב. דיין הארץ זאל זיין גאנץ מיט דעם אויבערשטען צו היטען זייער ריין נפש פון שלעכטע געדאנקען וואס פירט צו תאוה ווי זאלסט דו טאן, לערן זיך צוגעוויינען נישט צו זעהען קיין שום פנים פון איין פרוי נישט קיין שיינע און נישט קיין מיאוסע נישט קיין פערהייראטע און נישט קיין בתולה נישט קיין גרויסע און נישט קיין קליינע, נישט קיין אידיש קינד און נישט קיין נכרית. און אויב דו ביזט נאך יונג און דו שעמסט זיך אפצושיידען אין גאנצען פון צו זעהען געזיכטער פון פרויען טאמער וועט מען שפּאטען פון דיר פון דעסטוועגען געוויין זיך איין ווען דו רעדסט צו איין פרוי דאס דו זאלסט נישט קוקען איהר געזיכט און באלד לאז אראפּ דיינע אויגען צו דער ערד און ווי באלד דאס דו וועסט זיך אזוי היטען צו טאן וועסט דו נישט קומען צו קיינע שלעכטע געדאנקען, און אויב דו וועסט נאך אלעמען טראכטען נישט קיין געווינשטע מחשבות, זאלסט דו זיך נעמען צום הארצען און געדיינקען דאס דו ביזט ערד און צו ערד וועסט דו צוריק גיין און אלעס פין די וועלט איז נארעשקייט.

פג. **אויך** ווען דו גייסט אין וועג זאלסט דו זיך נישט פערמיידען פין מצות ווי ציצית ותפילין און אויב דו קענסט זיי נישט לייגען אין דעם פרי אין דער צייט פין דאוונען זאלסטו

דו

ספר חסידים תנינא

להניח בשהרית בעת תפלה תנח אותן כל זמן שתוכל באותו יום אך קודם שקיעת חמה.

פד) **ועל** נטילת ידים תזהר מאוד בלכתך בדרך שלא תטול (צט) אלא בכלי מחזיק רביעית ובשום ענין אל תשקע ידיך תוך המים ליטלם לאכילה דהא בעינן אתי מכח גברא ואם אין לך כלי הטלם בבובעך (ק) והזהר שיהיו המים יפים כי ידעת עונש זלזול נטילת ידים והתבונן (קא) מר' עקיבא שאמר מוטב שאמות ואל אעבור דברי חברי. ואם אין לך שום כלי תטבול ידיך בבת אחת תוך המים ותברך א"ק ב"ו על טבילת ידים או על שטיפת ידים כלשון המקרא וידיו לא שטף במים. ורק תשער במים שיהא בם מ' סאה דבציר מהכי לא קריא טבילה. וכן ראיתי דודי הר"ר אשר ששיער את המים בדרך:

פה) (קב) **דע** את אלקי אביך ועובדהו בכל דקדוקים שתוכל לדקדק אפי' בהפסד ממונך כגון אם קנית שום דבר מן הנכרי ושכחו או אם מכר לך שום מכר ושכחו

מראה מקומות

(צט) חולין ק: (ק) ידים פ"ק: (קא) ערכין כה משלי ע: (קב) ד"ה א' כח:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

דו דיִ לייניִן איִן יעדער צייט וועןדו וועסט קענען איִן יענעם טאג נור איידער די זון פארגייט.

פה. **און** אויף וואשען די הענד זאלסט דו זיין פארזיכטיג ווען דו גייסט איִן וועג דאס דו זאלסט גיסען פון איין כלי וואס האלט איִן זיך א רביעית, און פאר קיין פאל זאלסט דו נישט איינשטעקען דיינע הענד און די וואסער זאל קומען פון איין מענטשליכע קראפט און אויב דו האסט נישט קיין כלי זאלסט דו גיסען די וואסער פון דיין הוטעל, און זיין פארזיכטיג דאס די וואסער איז גוט ווארום דו ווייסט דאך דעם שטראף פון ביליג האלטין די מצוה פון נטילת ידים, און לערין זיך פון ר' עקיבא וואס ער האט געזאגט עס איז בעסער דאס איך זאל שטארבין און איך זאל נישט עובר זיין די רייד פון מיינע חברים דהיינו דאס הייסט איך זאל עסין אום געוואשין און אויב דו האסט גאר קיין כלי נישט, זאלסט דו איינטונקען דיינע הענד מיט איין מאל אין די וואסער און דו זאלסט מאכין איין ברכה על טבילת ידים, אדער על שטיפת ידים ווי דער לשון פון פסוק וידיו לא שטף במים, נור דו זאלסט אפשאצען די וואסער אז עס זאל זיין פערציג סאה ווארום וויניגער פאר דעם הייסט נישט קיין טבילה און אזוי האב איך געזעהען הרב אשר מיין פעטער דאס ער האט געשאצט דאס וואסער אין וועג אויב עס איז דא פערציג סאה.

פה. ווייס דעם גאט פון דיין פאטער און דין אים מיט אלע פונקטליכקייטען וואס דו קענסט נור בעמערקען ואגאר מיט דעם פערלוסט פון דיין געלט דהיינו אויב דו האסט געקויפט

ספר חסידים תנינא

ושכחו המעות אל תניח מלהזכירו ולפורעו או אם יש לך משכון ממנו אל תוסיף על השבועות להרחיב הזמן לרבות רביתך. ואל תעשה לו שום דמייה ושקר כי דבר זה גדול מאכילת חזיר שהרי בחזיר איכא לאו אחד והכא איכא כמה לאוין כגון (קג) ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל. וכ"ש שלא לגזול ולגנוב מנכרי שום דבר. ואם עשה לך נכרי שום חסד או גמל עמך טובה מהר ושלם לו שכרו בעוה"ז:

פו) (קד) **למוד** עצמך כשתכנס לבית הכסא שתאמר למלאכיך קודם שתכנס בו ההכבדו מלאכים קדושים משרתי עליון תנו כבוד לאלקי ישראל שומרוני שומרוני עזרוני עזרוני סמכוני סמכוני המתינו לי עד שאכנס ואצא שכן דרכן של בנ"א וכל מה שיש לך לחשב ממונך או שום חשבון אל תהרהר אלא בהיותך בבית הכסא כי אז תנצל מעבירה שלא תחשוב מדברי תורה וגם תרויח שלא תבטל למודך שעות הראויות ללמוד אחר חשבונך וכל פעם שתצטרך לנקביך תברך על

על

מראה מקומות

(קג) ויקרא כב: (קד) ברכות ס וכתב בשו"ע דעכשיו אין אומרים:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לערנונג

געקויפט איין זאך פון איין נכרי און ער האט עס פערגעסען אדער ער האט דיר עפעס פערקויפט און ער האט פערגעסען דאס געלט זאלסט דו נישט רוען ביז דו דערמאנסט אים און בעצאל אים אדער די האסט ביי עם איין משכון זאלסט דו נישט פערזאמען די צייט צו מאכען גרעסער די פראצענטען אויף אים, און דו זאלסט אים נישט ראטען קיין שום פאלשקייטן ווארום די זאך איז גרעסער ווי עסין חזיר ווארום בא חזיר איז דא איין לאו און בא דעם איז דא פיעל לאוין אזוי ווי לא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל און ווער רעדט נאך וועגין גזלנען גנבנען עפעס פון איין נכרי. איז א און געווים איין גרויסע עבירה און אויב איין נכרי האט דיר איין טובה געטאן אייל און בעצאל אים ויין לון אויף די וועלט.

פו. געוויין זיך איין דאס ווען די גייסט אריין אין בית הכסא דאס דו זאלסט זאגין צו די מלאכים איידער דו גייסט אריין ווערט געערלאכט הייליגע מלאכים משרתי עליון גיט כבוד צום אידישען גאט היט מיך היט מיך העלפט מיר העלפט מיר שטיצט מיך שטיצט מיךווארט צו אויף מיר ביז איך וועל אריין גיין און ארויס גיין, ווארום אזוי איז דער וועג פון מענשין, און וואס דו האסט צו טראכטין פון דיינע שטוב זאכען דהיינו וועגין דיין געלט אדער איין חשבון זאלסט דו נור טראכטין ווען די ביסט אין בית הכסא ווארום דיין וועסט דו זיך ראטען פון איין זינד דאס די וועסט נישט טראכטין וועגען תורה און אויך וועסט דו פערדינען

דאזמ

ספר חסידים תנינא

על הקטנים אשר יצר לבד ועל הגדולים על נטילת ידים וגם ברכת אשר יצר ואם נפנית סמוך לאכילה תטול ידיך מיד ותברך ברכת על נטילת ידים ואז השלם לשם אכילה:

פז) (קה) **ומאוד** מאוד הוי צנוע בבית הכסא להחביא עצמך בבגדיך שלא תגלה עצמך עד שתשב. ואל תגלה עצמך יותר מכדי צרכך:

פח) (קו) **בקש** תדיר מלפני המקום שיזדמנו לך עניים הגונים:

פט) **תמיד** תהיה בסיועי עושי מצוה ולזכות את הרבים להרגיל' בציצית ותפלין. (קז) ותאמץ עצמך להרגיל בפי התינוקת שמע ישראל ודברים טובים ולהיות סרסור להשכיר מלמדי תינוקות וסופרים ולהגיה ספרי תורות שלא יהי' בהם טעות וכל מה שתוכל לעשות לשם שמים בכל כחך ובגופך עשה שתעיין הדיר בבית הכנסת הטליתות אם נפסק אחד מן הטליתות תלך ותעשהו בהצנע שלא יודע לאיש. (קח) וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואך לעיין בציצית כי כל מעשיך יהיו בהסתר לשם שמים ועל זאת יתפלל כל חסיד שלא יתגלו מעשיו לבריות כדי שלא יתמעטו זכיותיו:

וכי

מראה מקומות

(קה) ברכות ח. תמיד כז: (קו) עיין ב"ב ט: (קז) חולין ט: (קח) ויקרא טז:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

דאס די וועסט נישט בטלנען פון תורה די שעות וואס די מוסט די לערנען וועגין דיינע חשבונות און יעדען מאל ווען דו ברויכסט צו גיין קטנים זאלסטו בענטשין אויף קטנים אשר יצר אליין און אויף גדולים על נטילת ידים און אשר יצר און ווען דו גייסט פאר איינע פון די צוויי אויבענדערמאנטע פארין עסין, זאלסט דו פריער מאכין די ברכה אשר יצר און דער נאך על נטילת ידים וועסט דו שיין יוצא זיין פארין עסין.

פז). **און** וייער זיי בעהאלטין אין בית הכסא זיך צופערדעקען מיט דיינע קליידער און נישט זיך ענטבלויזען ביז דו וועסט זיך זעצען און זאלסט זיך נישט אפדעקען מער ווי דו בדארפסט ;

פח. **בעט** שטענדיק פון השי"ת דאס ער זאל דיר צושיקען ערליכע ארעמע לייט ;

פט. **שטענדיק** זאלסט דו מיט העלפין די יעניגע וועלכע טוען איין מצוה און צו מזכה זיין דעם רבים דו געוויינען זיי אין ציצית און תפילין. און דו זאלסט זיך שטארקין פאר מחנך זיין קינדער אין איינגעוויינען די קינדער זיי זאלען זאגען קריאת שמע און העסט גלייכען אין צו זיין איין מעקלער צו דינגען מלמדים רבים פאר קינדער און סופרים אויף זיי איבערקוקען

ספר חסידים תנינא

צ) (קט) **וכי** יקרא בעירך קניגייאות כגון טטריאות השמר לך לבל תראם. וה"ז מחולותם
או שום דבר שמחתם כי אז תזכה ותחזה קניגיית לויתן ושור הבר.
צא) **וכי** תשמע קול המון עכו"ם מחנגים ומחללים בחלילים תאנח ותפתח פיך בשפה
ברורה לפני קונך ותאמר: רבון כל העולמים עמך אשר הוצאת מארץ
מצרים חטא בכפל ולקה בכפלי כפלים ונמדד לו יותר מפשעם ארמנותיו הרסת ומשושיו
השבת שמחתו ערבת ששונו הפכת לאבל גאונו מאסת תפארתו (קי) השלכת משמים
לארץ יהי רצון מלפניך שתבנה ירושלים במהרה בימינו ובימי כל ישראל אמן.
רחמיך

מראה מקומות

(קט) ע"ז יח: ותוספתא ע"ש (קי) חגיגה ב

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

איבערקוקען ספרי תורות כדי עם זאל נישט זיין און זיי קיין נרייזען אין אלעם וואס דו קענסט
גור טון לשם שמים מיט דיין גאנצין כח מיט דיין גוף, זאלסט דו טאן, זאלסט שטענדיג איינקוקען
זיך אין שול די טליתות אויב עם איז אפגעריסען איינער פין די טליתות זאלסט דו גיין אין
פעריכטען בעהאלטענערהייט דאם עם זאל נישט זיין בעוואוסט צו קיין מענטש אין קיינער
זאל נישט זיין אין שול ווען דו קומסט זעהען די ציצית, ווארום אלע דיינע טהאטען זאלין זיין
בעהאלטין לשם שמים און אויף דעם זאל מתפלל זיין יעדער חסיד דאם עם זאל נישט מגולה
ווערין זיינע מעשים צו קיין מענשען כדי עם זאלין נישט מינערען זיינע זכיות:

צ׳ ווען עם וועט זיך טרעפען אין דיין שטאט טעהאטיאטארין היט זיך דאם דו זאלסט זיי
נישט זעהען אין אזוי איז דער דין מיט זייערע טענץ אין פרייליכקייטען ווארום דאן
וועסט דו זוכה זיין צו דעם פרייד פון לויתן און דעם שור הבר:

צא. ווען דו וועסט הערין די שטימען פין איין המון נכרים הוליען אין טאנצען מיט פייפלען
א.ז.וו. זאלסט דו זיפצען אין דו זאלסט עפענען דיין מויל פאר השי"ת אין דו זאלסט
זאגין קלארע רייד דו האר פין אלע וועלטין דיין פאלג וואס דו האסט ארוים געצוגען פון מצרים
האט דאבעלט געזינדיקט און איז געשלוגין כפל כפלים, אין דו האסט געמאסטען זיין שולד
גרעסער ווי זייערע זינד זיינע פאלאצען האסט די צופירט זיינע שמחות האסט דו פערשטערט
זיינע שמחות האסט דו צונישט פרייליכע האסט דו פערקערט צו טרויעריגע זיין גרויסקייט
האסט דו פארמיכט זיין שיינקייט האסט דו געווארפען פין הימעל ביז צו דער ערד, עס זאל
זיין דיין ווילען דאס דו זאלסט בויען ירושלים אין גיכען אין אונזערע טעג און אין די טעג פון
אלע אידען אמן:

ספר חסידים תנינא

צב) **רחמיך** וחסדיך אל תכלה מכל מה שברא הקב"ה בעולמו להכות ולצער בהמה חיה ועוף שקצים ורמשים כגון להחזיר שלא להכות אותו ולזרוק באבנים על כלב או חתול או להמית זבובים וצירעה ואפי' נמלה ויתוש הלא באו יסורין על רבינו הקדוש על שלא ריחם על העגל כראיתא (קיח) בהשיכר תניין. ועוד אמרו חכמים (קיב) במס' יבמות מי שאין ג' מדות הללו רחמן וביישן וגומל חסד אינו מזרע אברהם אבינו. על כן יש להזהר בלי לצער כל אשר נשמת רוח חיים באפיו בימים ובחרבה. וגם מצוה ליתן להם מזונות שכן יש ללמוד מדרכי הבורא ית' (קיג) שכן אמרו חכמים ליראה את ה' אלקיך ולדבקה בו לדבק בו אי אפשר אלא להדבק במדותיו וכו' והנה הוא מרחם על כל. דכתיב ורחמיו על כל מעשיו וכתיב נותן לחם לכל בשר. ואמר בפ"ק דע"ז מלמד שהקב"ה יושב וזן כל העולם כולו מקרני ראמים וכו':

השמר

מראה מקומות

(קיח) פה: (קיב) עט שבת לב מ' שמואל פ' כח: (קיג) כתובות קיח:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

צב. דיינע רחמים און דיינע חסדים זאלסט דו נישט פערמיידען פון אלעם וואס דער אויבערשטער האט בעשאפען אין זיין וועלט צו שלאגין און צו מצער זיין בהמות חיות און עופות שקצים מיט רמשים דהיינו דעם חזיר נישט צו שלאגין עם און בעווארפין מיט שטיינער דעם הונד אדער די קאץ אדער צו טייטען פליגען אפילו איין מוראשקע. ווארום די יסורים וואס זיינען געקומען אויף רבינו הקדוש איז ווייל ער האט נישט רחמנות געהאט אויף דעם קאלב. ווי עס ווערט געבראכט אין פרק השוכר אין, נאך האבין די חכמים געזאגט אין מסכת יבמות דאס ווער עס האט אין זיך נישט די דריי מדות רחמן, וביישן וגומל חסד, איז נישט פון אברהם'ס קינדער דערום דארף מען זיך היטען נישט צו מצער זיין קיין לעבעדיקע זאך סיי אין וואסער אין סיי אויף די טריקעניש, און עס איז איין מצוה צו געבין זיי שפייז ווארום אזוי דארף מען זיך לערנען פון די וועגין פון השי"ת ווארום אזוי האבין די חכמים געזאגט צו מורא האבין פאר דיין גאט און צו בעהעפטין זיך אין אים, צו בעהעפטין זיך אין אים איז דאך אוממעגליך נאר דאס מיינט מען זיך צו באפעטין אין זיינע מדות און אזוי ווי ער האט ראך רחמנות אויף אלעמען ווי עס איז געשריבען ורחמיו על כל מעשיו. זיין רחמנות איז אויף אלע זיינע מעשים און אויך בריינגט דער פסוק נותן לחם לכל בשר דאס הייסט ער גיט ברויט צו יעדען און די גמרא זאגט אין פ"ק דע"ז דאס דער אויבערשטער זיצט און שפייזט די גאנצע וועלט מקרני ראמים וכו';

דו

ספר חסידים תנינא

צג) **השמר** עצמך מלשקר אפילו דרך שחוק ואפילו בלשון הבאי שהרי אפי' בעבירות חמורות כגון רצוח וניאוף וגנבה ואכילת חזיר לא נכתב עליהם כי אם לאו. והנה השקר מוזהר עליו בתורה ובנביאים ובכתובים. בתורה (קיד) דכתיב לא תכחשו ולא תשקרו. בנביאים (קטו) דכתיב שארית בני ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב. בכתובים (קטז) דכתיב דבר שקרים לא יכון על כן כל האוהב את נפשו ישמור מן השקר כי הוא שקול נגד כל העבירות. א"ב"ק שמעתי אומר מעשה באדם אחד שעשה עבירות הרבה כל ימיו הגנוב ורצוח ונאוף והשבע לשקר אחת מהנה לא נעדרה ממנו ויהי מקץ ימים רבים בחר לו יה ואיוה לשוב אליו התחרט מעונותיו בא אצל חכם אחד ואמר לפניו ר' עבדך לא היה ירא את ה' מנעוריו ולא קיימתי אפילו מצוה אחת ועתה הנה לי מצוה אחת ואנצרנה אשר על ידה אוכל לבוא לקיים כל המצות. אמר לו החכם השמר לך פן תשקר ואל תוציא מפיך כזב ואז ימחלו עונותיך וילך מאתו כברת ארץ (קיז) ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויואל ללכת אל בית הזונות כי נסר באלה והורגל בכך מתחילה אמר נבל בלבו הלא אשמור מצות החכם אשר צוני מלשקר ואם ישאלו העולם מה לך פה ומי לך פה או מה עשית שם בבית אצטרך לבדות

מ"ל

מראה מקומות

(קיד) ויקרא יט: (קטו) צפניה ג: (קטז) תהלים קא: (קיז) שמות ב.

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

צג. דו זאָלסט זיך זייער היטען און נישט צו זאָגען איין ליגען אפילו אויף געלעכטער אפילו אלעם איין גוזמא, וואָרום מיר זעהן דאָך דאָס אפילו אויף האַרבע עבירות אזוי ווי רציחה און אויסגעלאַסענהייט און גניבה און עסין חזיר איז געשריבען אויף זיי נור איין לאו, און בעמערק נור דאָס אויף שקר איז פערזאָגט געוואָרען אין דער תורה שטייט געשריבען לא תכחשו ולא תשקרו, אין די נביאים איז געשריבען שארית בני ישראל לא יעשו עולה ולא ידבר כזב און אין כתובים, ווערט געשריבען דבר שקרים לא יכון. דעריבער דער וואָס האָט ליב זיין נפש זאָל זיך היטען פון שקר, וואָרום עס איז געגליכען געגען אלע עבירות. און איך האָב געהערט זאָגען וועגין איין מענטשין וואָס האָט פיעל עבירות געטאָן זיין גאַנצין לעבין ער האָט געשוואָרען פאַלש ער האָט נישט אויסגעלאָזען איינע עבירה און עס איז געווען נאָך דעם ווען סאיז אַוועק שוין פיעלע טעג האָט דער אויסגעוויילט צום אויבערשטען געגלוכט נאָך איהם תשובה צו טאָן און זיך אומקערין זיך צו השי"ת ער האָט געהאַט פיעל חרטה אויף זיינע זינד, איז ער געקומען צו איין חכם און געזאָגט פאַר איהם רבי דיין קנעכט האָט נישט געהאַט קיין פארכט פאַר השי"ת פון דער יוגענט און האָט נישט מקיים געווען אפילו איין מצוה און

יעצט

ספר חסידים תנינא

מלי כזב מלבי לאמור לא עשיתי שם מאומה (קיח) ועל פי הדברים האלה כרתי ברית לבלתי ללכת אחרי הבחורים וכן עשה לכל העבירות עד ששב מאולתו ומרוע מעלליו ונעשה חסיד גמור עד אין חקר. על כן השמר מלשקר. אשריך ערב ובקר. כל ריע בל יהי סוקר. ויברכהו הבליות חוקר:

צד) **והיה** כי ירחק מלבבך המקום שעשית שום עבירה בשוגג או שנבר עליך יצרך למלאות חשקו וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר ידעת כי עניים הגונים שם ולהם תתן מתן סתר מסת נדבת ידך (קיט) ושב עד ה' אלקיך בכל לבבך ועניה בצום נפשך וכאשר תרצה להתענות תקבלו מאתמול ותאמר בעת תפילת המנחה הריני לפניך בתענית יחיד למחר ואם לא עשה כן אמרינן בפ"ק דתענית דדמי למפוח מלא

מראה מקומות

(קיח) שמות ל"ד: (קיט) דברים ל':

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

יעצט גיב מיר צו היטען אזאי מצוה דאס דדוריך זאל איך זוכה זיין מקיים צו זיין אלע האט אים דער חכם געענטווערט היט זיך פון צו זאגען ליגען. אין לאז נישט ארוים פון דיין מויל קיין ליגען אין דאן וועט מען מוחל זיין אלע דיינע זינד. איז ער אוועק פון אים א געוויסע ווייטקייט. און ער האט זיך געקערט היין אין הער האט ער דערזעהען אז עס איז נישטא קיינער. האט זיך אים געוואלט צו גיין אין איין שאנדע הויז. ווארום ער האט אזעלכע זאכין געברובירט זאיין איז געווען געווינט אין דעם פון אנפאנג האט דער נכל געזאגט זיך אין הארצין, איך וויל דאך היטען דעם חכם'ס געבאט צו מיר וואס ער האט מיר פערזאגט נישט צו זאגען מער נישט קיינע ליגענס. און אויב די וועלט וועט מיר פרעגין וואס איך טו דא, און ווען האב איך דא אדער וואס האב איך דא אין שטוב געטאן, וועל איך דאך מוזען אויסטראכטין ליגענס פון מיין הארצין צו זאגין דאס איך האב דארט גאר נישט געטאן. אין אויף דעם שטייגער האזב איך געמאכט איין בונד נישט צו גיין נאך יונגען און אזוי האט ער געטאן אויף אלע זינד ביז ער האט זיך אומגעקערט פון זיין אומרעכט אין פון זיינע שלעכטע מעשים, אין איז געווארען איין אמתער חסיד. אין דעם העכסטין זין פוןווארט. דערום היט זיך נישט צו זאגען קיינע ליגענס. וויל דעם יעניגען סיי בא נאכט אוך סיי אין פרי מארגען. קיין שלעכטס וועט עם נישט בעזוכען. אין ער ווערט געבענטש ווערען פון השי"ת

צד) **אין** אז עס וועט זיין דער אויבערשמער וועט זיך דער וויטערען פון דיין הארצין דאס יו האסט געטאן איין עבירה אומגערין אדער עס האט זיך געשטארקט אויף דיר דער' יצר הרע אים אוים צו פילען זיין פערלאנג זאלסט דו איינבינדען דיין געלט אין דיין האנט אין זי זאלסטל

ספר חסידים תגינא

מלא זיקא. אך אם היה בדעתו זמן ארוך להתענות ובעת המנחה שכחו ולא קבלו עליו הנה תשובת ר׳ יצחק בידו שלא איבד תעניתו לא יקופח ולמחר תעניתך השלימו הצום עד תוך הלילה שיעור כברת הארץ אפילו בלילי שבת דהלכה כר׳ יוסף דאמר חייב להשלים וכי הלא תקרא צום שתאכל קודם לילה גמורה הלא אמרו חכמים בשילהי במה מדליקין כוכב אחד יום שנים בין השמשות ואינו נקרא לילה עד שראו ג׳ כוכבים ואותם האומרים כי מותר לאכול אחר ביאת השמש הבל וריק בפיהב:

צה. בדברי הצומות וצדקתם הואיל ואתי לידן נימא בהו מלתא טוב לכל אדם להרגיל עצמו להתענות לכל הפחות אותן הימים הנמצאים בכתובים. (קג) ואלו

הן

מראה מקומות

(קג) טור מסס בה״ג :

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

זאלסט גיין אין דעם ארט וואו די ווייסט דאס אמתה ארעמע מענשין ויינען דארט אין די זאלסט זיי געבען געלט פערבארגענערהייט אבשייד פין דיינע געלט וואס די פערמעגסט און די זאלסט זיך אומקערן ביז דעם איבערשטען מיט דיין גאנצין הארצין. און די זאלסט פאסטין און ווען די ווילסט פאסטין זאלסט די אנגעמען דעם תענית פון נעכטין און די זאלסט זאגען אין די צייט פין מנחה דאס איך בין אנגעברייט מיט איין פערזעגליכען תענית יחיד אויף מארגען. אין אויב ער האט אזוי נישט געטאן זאגין מיר בפ״ק דתענית דדמי למפוח מלא זיקא. אבער אויב ער האט געהאט אין זיין געראנק אלאנגע צייט צו פאסטין און אין דער צייט פון מנחה האט ער פערגעסין און האט נישט מקבל געווען אויף זיך האט ער די תשובה פון רבי יצחק אין זיין האנט. דאס זיין תענירת איז נישט פערלארען ער ווערט נישט פערפאלין און אויף מארגין זאלסטו די אויספירען דיין תענית ביז אין דער נאכט אריין דעם גאנג פון איין כברת ארץ זאגאר אין די שבת נעכט. ווארום דער דין בלייבט ווי רבי יוסף וואס ער זאגט דאס מען איז מחויב צו ענדיקען ווען די דען רופען איין תענית דאס ווען די וועסט עסען פאר נאכט. פרוואר די חכמים האבין געזאגט אין פרק במה מדליקין איין שטערין הייסט נאך טאג צוויי שטערין הייסט נאך בין השמשות ד״ה. צווישען טאג און נאכט איין עס ווערט נישט גערופען באנאכט ביז מען זעט דריי שטערין אין יענע וואס זאגען דאס מען מעג עסען נאך זונען אונטער גאנג איז נארשקייט און ליידיקייט אין זייער מאלער:

צה. ווענין פאסטין און וועגין די צדקות פון תעניתים. וייל מיר היידען שוין הערפין וועלין מיר זאגין אייניגע ווערטער וועגען דעם. עס איז זייער גוט פאר יעדען מענשען צו איינגעוויינען זיך צו פאסטען צום ווייניגסטען די טעג וואס זיינען פארשריבען. און דאס זיינען זיי.

אין

ספר חסידים תנינא

הן: בניסן א׳ י׳ כ״ו. באייר י׳ כ״ח. בסיון כ״ג כ״א כ״ז. באב א׳ י״ח. באלול י״ז. בתשרי ה׳ ז׳. במרחשון ובכסליו ה׳. בטבת ח׳. בשבט ג׳ ה׳. באדר ז׳ ט׳. ולכל הפחות יתן פרוטה לצדקה ביום התענית ורמז בפסוק צדק ומשפט מכון כסאך ר״ת צום לומר לך שאין תענית בלא צדקה, וצורבא דרבנן אשר תורתו אומנותו והיה כי ירעב והתקצף ולא יכול ללמוד נ״ל שאין לו להתענות שום תענית יחיד אפי׳ לבטל שעה אחת לימודו דהכי (קכח) אמרי׳ בתענית האי בר בי רב דיתיב בתענית וכו׳ ואמרי׳ נמי התם אבל ת״ח היושב בתענית עובר בעשה מפני שהוא נמנע ממלאכת השמים ואפילו אם נצטוינו להתענות לא אתי עשה ודחי לא תעשה ועשה דלא ימוש והגית. אך טוב וישר הוא להתענות בכל ערב שבת שאף אם נבטל ממלאכתו מעט וגם יכנס לשבת כשהוא תאוב לאכול וירא שמים אשר יוכל לצאת ידי שניהם אשריו:

מה

מראה מקומות

(קכח) י״ח:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

אין ניסן: א׳ יוד, און כ״ו, אין אייר: יוד אין כ״ח, אין סיון: כ״ג, כ״א, אין כ״ז, אין אב: א׳ י״ח. אין אלול: י״ז אין תשרי ה׳ אין ז׳, אין מרחשון אין כסליו: ה׳, אין טבת: ח׳, אין שבט: ג, ה׳ אין אדר: ז׳ ט׳, און זאל געבין צדקה אומווייניגסטען איין פרוטה אין דעם טאג פון פאסטין עס איז פאראן איין בעמערקונג אין פסוק, צדק ומשפט מכון כסאך, זיינען די אנהייב א׳ תיות „צום״ צוזאגין דיר דאס איין תענית ווערט פערעכעט מיט צדקה און איין לערנער וואס לערינט תורה, איז ווען ער וועט זיין הינגעריג וועט ער צערינען, און ער וועט נישט קענען לערנען, געפעלט מיר דאס ער זאל בעססער נישט פאסטען קיינע תענית יחיד, אפילו איין שטונדע צו פערשוועכען פון זיין לערנען, ווארום עס ווערט געזאגט אין תענית, האי בר בי־רב דיתיב בתענית וכו׳ ואמר׳ נמי התם, אבער איין תלמיד חכם וואס פאסט איז עובר איין עשה ווייל ער ווערט פערמיטען פון דעם אויבערשטענס דינסט, און אפילו ווען מיר וואלטין געווען פערזאגט צום פאסטין קען נישט קומען כיין עשה, און אפשטויסען לא תעשה מיט איין עשה: דלא ימיש, והגית, אבער עס איז זייער גוט צו פאסטין יעדען ערב שבת אפילו ער וועט אביסעל מבטל זיין פון זיינע ארבייט וועט ער דאך אויך אריין אין שבת ווען ער וועט זיין הונגעריג צום עסין איין סעודת שבת וואס איז איין מצוה, און איין ירא שמים וואס קען יוצא זיין ביידע זאכין אז וויל צו אים:

ווי

ספר חסידים תנינא

צו. **מה** טוב ומה נעים לעיין תמיד דבר בעתו בכל שבוע ושבוע בפירוש חומש ומחזור וסליחות ויוצרות ופיוטים וקינות ופרקי אבות ודברות והושענות וזכרנו ואגדת פסח ומערבים וגדול וקטן ואל תהיו מתרשלים שום דבר מלחזור אחריו וללמדו.

צז. **ואעפ"י** שתדע הכל אל תגביה קולך בבית הכנסת לאמר שום דבר בקול רם לפני שליח צבור להשמיע לבני אדם שאתה יודע ובקי בו כאותם בני אדם הארורים היושבים ופותחים גרונם לבלי חק לצעוק לפני החזן כשהוא אומר פיוט או סליחות וכ"ש דברים שבכתב כגון הפרשה וההפטרה שתחדל לך מלעשות זאת שתים רעות. (קכב) חדא שרבדים בכתב הן ואסורים לומר בעל פה. ועוד כי החזן אינו מוציא ידי חובתך מאחר שאינך מאזין אל תפלתו.

צח. (קכג) **על** נטילת ידים תזהר מאוד כדרך שאמרו חכמים במים יפים ובכלי שלם שאינו מנוקב ושיוכל לעמוד על עמדו מאליו והזהר מחציצה כי כל דבר החוצץ

מראה מקומות

(קכב) גטין ס' : (קכג) ברכות נ"ג :

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

צו. **ווי** גוט און זיס איז איבער צו קוקען שטענדיק יעדען ואך אין זיין צייט יעדען וואך פאר וואך אין דעם פירוש פון חומש אין מחזור סליחות אין יוצרות, פיוטים מיט קינות אין פרק אבות אין דברות הושענות וזכרנו אין אגדת פסח אין מערבים אין דעם גרויסען מיט דעם קליינעם אין זאלסט זיך נישט פוילען נאכצוזוכען נאך יעדען זאך אין צו לערנען עס;

צז. **אפילו** ווען די פערשטייסט אלעס פון דעסטוועגען זאלסט דו נישט אויפהייבען דיין שטימע אין בית הכנסת צו זאגען קיין זאך מיט איין הויכע שטימע פארין שליח צבור, צו מאכען הערין מענשין דאס דו ווייסט און דאס דו ביסט אליין בקי אין דעם ווי יענע פערשאלטענער מענשין וואס זיצען און עפענען זייערע מייל מיט זייערע העלדזער אין איין גרענעץ צו שרייען פארין חזן ווען ער זאגט פיוט אדער סליחות, און ווער רעדט ווי דברים שבכתב ווי די פרשה און די הפטרה דו זאלסט זיך פערמיידען פון צו טאן דאס צוויי שלעכטע זאכען, איינס איז וואס עס איז דברים שבכתב טאר מען נישט זאגען אויסענווענג און נאך איז דאס וואס דער חזן איז דיך נישט מוציא, ווי באלד דו הערסט זיך נישט צו, צו זיין תפלה:

צח. **וועגין** נטילת ידים זאלסט דו זיך זייער היטען, ווי די וועג וועלכע די חכמים האבין געזאגט מיט גוטע וואסער אין מיט איין גאנצע כלי וואס איז נישט געלעכערט אין וואס קען שטיין ווי דער שטייגער פון זיך אליין; אין היט זיך פון איין חציצה, ווארום יעדע זאך וואס איז חוצץ

און •

ספר חסידים תנינא

והחצץ בטבילה חוצץ בנטילה על כן אל תניח לגדל צפרניך אך תסירם הדיר לבל חיצוצו ותדונם בשרפה כי כן צוית מפי חכמים במס׳ (קכד) נדה שכן אמרי׳ זורקן רשע לפי שאשה הרה תפיל אם תעבור עליהם קוברן צדיק אבל חסיד אינו אולי יתגלו לאחר זמן אך השורפן חסיד (קכה) וכאשר תסיר ציפורניך אל תסיר ציפורני ב׳ אצבעות הסמוכים זה אחר זה אך לסירוגין כי קשה הוא לשכחה ותשכון במנוחה צט) **שאל** שאלתי לאיש אדוני הארץ את דודי ורבי הר״ר אשר ז״ל איך נוקשים כל העולם בפח העבירה הזאת בהסתכלם בקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם והא אמרינן (קכו) באין דורשין כל המסתכל בקשת אינו חס על כבוד קונו שנא׳

מראה מקומות

(קכד) י״ז זוה״ק תרומה קע״ב: (קכה) ס׳ האבודרהם: (קכו) חגיגה טז קידושין מ׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

אין טבילה איז אויך חוצץ אין נטילה, הערום זאלסט דו נישט לאזין דיינע נעגיל וואקסען נור די זאלסט זיי שטענדיג אפשערין כדי זיי זאלין נישט חוצץ זיין און זאלסט זיי פערברענען, ווארום אזוי איז פערזאגט פון די חכמים אין מסכת נדה, ווארום אזוי ווערט געזאגט, דער וואס פערווארפט איז איין רשע, ווארום איין שוואנגערע פרוי ווערט מפיל זיין אויב זי וועט אויף די נעגיל דורך גיין, דער וואס בעגראבט זיי איז איין צדיק אבער נישט קיין חסיד, ווארום טאמער ווערען זיי אמאל אויף גשדעקט, אבער דער וואס פערברענט זיי איז איין חסיד און ווען דו שערסט דיינע נעגיל רעכטע האנד זאלסטו נישט שערין צוויי פינגער איינע נאך די אנדערע נור איבערהיפען איין פינגער ווארום עס שאדעט צום דעם זכרון, און אזוי וועסט די רוען במנוחה: צט. **איך** האב געפרעגט איין גרויסען מענשין מיין פעטער און מיין רבין הר״ר אשר ז״ל ווי אזוי ווערין די גאנצע וועלט נעשטרויכעלט אין דעם נעץ פון איין עבירה ווען זיי קוקין אויף דעם רעגין בויגען, מיר זאגין דאך אין פרק אין דורשין דער וואס קוקט זיך איין אין דעם רעגענבויגען קימערט עס נישט דער כבוד פון השי״ת שנא׳ כמראה הקשת וכו׳ און נאך ווי אזוי קען מען אויף אים צו מאכען איין ברכה, הנאמן בבריתו, ווארום מען קען דאך אויף אים נישט מאכין קיין ברכה סיידען מען זאל אים זעהען האט מיין פעטער מיר געענטווערט און געזאגט דאס דער לשון הסתכל איז דער טייטש דאס ער קוקט בכוון איין לאנגעצייט צו וואס דער רעגין בויגען איז גלייך און צו וועמען איז ער גלייך, אבער איבערהייבען די אויגען און זעהען אים איין רגע מעג מען, און פון דעסטוועגין געפעלט מיר אייז דאס איז איין איינגער תירוץ און דער וואס וויל מחמיר זיין דאס זאל אזוי נישט טאן, וועט עם ששון ושמחה גרייבען;

ספר חסידים תנינא

שנא' כמראה הקשת וגו'. ועוד היאך מברכינן עליו הנאמן בבריתו והלא אי אפשר לברך עליו אלא אם כן יראהו. ענה דודי ואמר לי כי לשון הסתכל אינו אלא שמביט בכוון זמן ארוך למה הוא דומה ולמי ידמהו וישוה, אבל לישא עיניו ולראות בו כרגע שפיר דמי. והמחמיר שלא לעשות כמיהו (קכז) ששון ושמחה ישיגהו:

ק) (קכח) **יהי** חלקך ממשכימי קום קודם עמוד השחר ללמוד עד עת התפלה אך לא תעשה כל מלאכה אחרת:

קא) **ועובר** ללימוד הוי זהיר בברכות התורה שהן שתיב א"ק"ב"ו לעסוק בדברי תורה והערב נא וכו' ואשר בחר בנו וכו' כי על דבר זה העיד הקב"ה בכבודו בעצמו שגלו ישראל בעון זה שלא ברכו על התורה כדאיתא (קכט) בפ' הפועלים. ודודי מורי הר"ר חיים שיחי' נוהג כשמשכים בבוקר מתחיל בורכת אשר יצר וגו' ואומר עד לברכת התורה והם בכלל. ואז מתחיל ללמוד בלי הפסק כי כמו שאמרו (קל) רבותינו ז"ל היכף לנטילת ידים המוציא כמו כן יש ללמוד היכף לברכת התורה. וצור עוטה אורה יהי עליך סתרה ואליו תנום לעזרה:

מזקנים

מראה מקומות

(קכז) ישעיה כ"ח: (קכח) שבת ק"ס: (קכט) פה נדרים פ"א: (קל) ברכות מ"ב:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

ק. דיין חלק זאל זיין פון די וואס פעדערין זיך אויף צושטיין איידער דער מארגען שטערין גייט אויף צו לערנען ביז דאוונין, אבער די זאלסט נישט טאן קיין אנדער זאך:

קא. פארין לערנען זאלסטו זיך היטען אין ברכות התורה וואס זיי זיינען א' ק' ב' ו' לעסוק בדברי תורה און והערב נא וכו' ואשר בחר בנו וכו' ווארום אויף דעם האט הקב"ה אליין עדות געזאגט דאס די אידען זיינען פערטריבען אין גלות צוליב די זינד וואס זיי האבין נישט געמאכט קיין ברכה אויף דער תורה, ווי אין פרק הפועלים. און מיין פעטער מיין רבי הר"ר חיים זאל לעבין פירט זיך דאס ווען ער שטייט אויף אין דער פרי הייבט ער אן די ברכה פון אשר יצר וגו' און זאגט ביז ברכת התורה און אויך ברכת התורה, און דאן הייבט ער אן לערנען אן איין הפסק, אזוי ווי די רבנן האבין געזאגט באלד נאכין וואשין די הענד מוז מען מאכען די ברכה המוציא אזוי מוז מען לערנען גלייך נאך ברכת התורה, און דער אויבערשטער זאל אנוויקלען דאס ליכט, און דאס ליכט זאל זיין אויף דיר פאר איין שיצונג, און צו אים זאלסטו לויפען נאך הילף:

ספר חסידים תנינא

קב) **מזקנים** התבונן שלא תהיה מאותם (קלא) הפורטים על פי הנבל ולהיות תופש בכנור ועוגב כמו ששלח מר עוקבא לר׳ אליעזר פ״ק דגיטין זימרא מנלן דאסור וכו׳ וזכור תזכור אלישע בן אבויה ששמו יצא מסוף העולם ועד סופו ונענש על כי זמירתו לא פסקו מביתיה כדאיתא פ״ב דחגיגה ואע״פ שהיה בזמן הבית כ״ש וכ״ש היהודים האומללים המדוכים והמעוכים בבור לחץ ועוני ושבועים נמוט היון הגולה.

קג) **אך** נראה הדברים שמותר האדם לזמר לפעמים בכל זמר ע״מ מנת ללימוד ולהבין שיהא בקי ורגיל בו בזמני ששון ושעת חדוה כגון בפורים ובחנוכה ובעת נשואין רק שיהא כוונתו לשם מצוה וגם לפעמים כאשר דאגה בלב איש ואינו יוכל להסירנה לכוון לימודו אז שרי לפכוח׳ צעריה והיה כנגן המנגן ישב רחו אליו וייטב לבו לעסוק בבור אלהינו (קלב) והוא מימים יחיינו ביום השלישי יקימנו:

טובה

מראה מקומות

(קלא) עמוס ו׳: (קלב) הושע ו׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

קב. **לערן** זיך פון די זקנים דו זאלסט נישט זיין פון די וועלכע שפילן אויף מוזיק אינסטרומענטן פידעל אזוי ווי מר עוקבא האט געשיקט צו ר׳ אליעזר פ״ה דגיטין זימרא מנלן דאסור וכו׳ ד.ה. פון וואנען ווייס מען דאס מוזיק איז פערבאטען וכו׳ און געדיינק אלישא בן אבויה וואס זיין נאמען האט געקלונגען פון איין עק וועלט ביזן צווייטען און איז געשטראפט געווארען ווארום מוזיק איז נישט פערמידען געווארען פון זיין הויז, ווי עס ווערט געבראכט פ״ב דחגיגה, און אפילו עס איז געווען ווען דער בית המקדש איז געשטאנען היינט ווער רעדט נאך יעצט די אומגליכע אידען די דערשלאגענע און צושטיסענע און איין גרוב פון איינגשאפט און ארעמקייט און זיינען געזינקען און דעם ליים פון דעם גלות:

קג. **אבער** דאס געפעלט מיר דאס מען מעג, אז איין מענש זאל שפיעלען מוזיק אויף איין אינסטרומענט אויף דעם בעדינג דאס זיין לערנען איז צו פערשטיין דאס ער זאל זיין איין בקי און געוויינט אין דעם און די צייטען פון פרייד, אזוי ווי פורים און חנוכה, אדער אויף חתונה נור זיין געדאנק זאל זיין נור לשם מצוה, און אויך צייטענווייס ווען מען איז פערזארגט און ער קען נישט פערטרייבען פון זיך די זארג און צו קענען לערנען ווי געהעריג, דאן מעג מען צו בעניצען איין מוזיק אינסטרומענטן אים ארויס ציציהען די דאגה אזוי ווי עס

שטייט

ספר חסידים תנינא

קד) **טובה** תנחל ושלוה תירש בא תשמור מלאו דלא ילבש גבר שמלת אשה כנו' בחורים הנותגים צעיף בראשיהם הלובשים בגדי נשים בפורים ובעת נשואין (קלג) אל תהיה כאחד מהם בדבר הרע הזה ואפילו אם תעשהו לשם מצוה יצא השכר בהפסד אלף מונים ואל תאמר שכן אמרו חכמים שמצוה לשמוח בפורים בכל ענינים כי האומר (קלד) שחכמים וויתרו לעשות שם דבר עביו"ה יוותרו חייו וזכור רב אדא בר אהבה שאמל לתלמידיו (קלה) בפ' האשה שנתארמלה אי דמי לכון בכשורא לחיי וכו'. ועוד אמרו חכמים (קלו) במס' שבת ובגמרא דע"ז שאפי' להסתכל במראה אסור משום לא דלא ילבש גבר אם לא לצורך שיש לו מכה בין עיניו כ"ש וכ"ש שאין מקרא יוצא מידי פשוטו שאסור ללבוש בגדיהם ותכשיטיהם (קלז) ושומר נפשו ירחק מהם כי עצומים הרוגיהם.

וזיה

מראה מקומות

(קלג) ס' של"ה: (קלד) כ"ק ע' תנחומא תסא: (קלה) י"ז: (קלו) קמ"ט ע"ז כט כתוספות נמש' ירושלמי: (קלז) משלי ז':

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

שטייט אין פסוק והיה כמנגן המנגן ישב רוחו אליו, און זיין הערץ ווערט דער בעסערט ווערין צום לערנען תורה:

קד· גוטעס וועסט דו ארבען און פרידען וועסט דו ירשנען אויב דו וועסט זיך היטען פון דעם לאו נישט אנצוטאן איין פרויען קלייד אזוי ווי בחורים טוען זיך אן שלייערם אויף זייערע קעפ און טוען אן פרויען קליידער אין פורים דו זאלסט נישט זיין איינער פון זיי, אין די שלעכטע זאך אפילו ווען דו טוסט עם לשם מצוה וועט דיין פערדינסט גיין פערלארען דורך דעם פעלוסט פון דיא עבירה טויזענד מאל אזוי פיעל, דו זאלסט נישט זאגין דאס אזוי האבין די חכמים געזאגט דאס עם איז איין מצוה זיך צו פרייערן אום פורים מיט אלע פאלען ווארום דער וואס זאגט דאס די חכמים האבין מתיר געוועז צו טאן איין עבירה, וועט הפקר ווערין זיין לעבין און געדיינק רב אדא בר אהבה וואס האט געזאגט צו זיינע תלמידים בפ' האשה שנתארמלה אי דמי לבון בכשורא לחיי וכו', און נאך האבין די חכמים געזאגט אין מסכת שבת און די גמרא ע"ז דאס אפילו קוקין אין איין שפיגעל טאר מען נישט, צוליב דעם לאו דלא ילבש גבר, סיידען ער מוז ווייל ער האט איין מכה צווישען די איינען היינט ווער רעט נאך דאס איין פסוק ווערט נישט פערענדערט פון זיין פשט דאס מען טאר נישט אנטאן פרויען קליידער און זייערע צורונגען, און דער וואס היט זיין נפש וועט זיך שטארק דערווייטערין פון זיי ווארום פיעל זיינען געהארגעט פון זיי:

און

ספר חסידים תנינא

קה) **והיה** ביום הששי תהן כל עסקיך לטבוח טבח והכן נגד המלכה הבאה אל
ביתך כפי מה (קלח) שעשרת ומצאת הון לך, וכל עת יהיו בגדיך לבנים
בערב שבת ותלבשם סמוך למנחה. (קלט) ואם את הדבר הזה תעשה ויכלת עמוד
ממכשול עבירה שלא תשכח מעות עליך בשבת. ובעיני משה רע להרגיל לשום
אדם לישא מעות עליו על צוארו אפי' כל ימי החול כדי להשמר מבא בדמים
בבאו לכפר ולהתפלל בקדש עד צאתו וכ"ש בערב שבת.

קו) **ואדם** שנפשו חשקה בתורה וטריד בגורסיה מלהכין לסעודה שבת לכל הפחות
יתקן שום דבר לכבוד קונו וילמד מרבותינו (קמ) פ"ק כל כתבי
או (קמא) ישחיז סכינו להכין בו לשבתו ונמטייה שובא מכשורא ומיום רע לא ייו"א:

קז) **במחשבותיך** תעמיק מאוד לכבוד השבת כיצד כאשר תחפוץ לגלח שערך
או לחוף ראשך או להסיר צפורניך אל תעשה כי אם בע"ש

או

מראה מקומות

(קלח) הושע י"ב: (קלט) שמות י"ח: (קמ) שבת קי"ט: (קמא) כל בו וב"י בשם ספר חיי עולם
הובא בהרמ"א סי' ר"נ:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

קה. **און** אין דעם זעקסטין טאג זאלסטו דו אוועק געבען אלע דיינע עסקים צו שעכטין און
צוגרייטין זיך קעגין דער מלכה וואס קומט אין דיין הויז נאך די מאס נאך וויפיעל דו
האסט אפגעשייט מעשר וויפיעל דו פערמעגסט און שטענדיק זאלין דיינע קליידער זיין וויים פאר
שבת און זאלסט זיי אנטאן פאר מנחה, און אויב דו וועסט די זאך טאן וועסט דו זיך קענען
פערמיידען פון איין עבירה דאס דו זאלסט נישט פערגעסין קיין געלט בא דיר אום שבת, און
ווער רעדט נאך ערב שבת;

קו. **און** דער מענטש וואס זיין ווילען איז שטענדיק צום לערנען און איז פערנומען אין זיין
לערנען און קען נישט אנגרייטען די סעודת שבת זאל ער אומווייניגסטען צוגרייטען וואס עס
איז לכבוד השי"ת און ער זאל זיך לערנען פון אונזערע רבנים פון די גמרא הקדושה או ישחיז
סכינו להכין בו לשבת און פאר איין שלעכטין טאג וועט ער נישט מורא האבין.

קז. **במחשבותיך** תעמיק די זאלסט זיך שטארק אינטערעסירען און פערטיפען דיינע געדאנקין
פאר כבוד שבת ווי אזוי ווען דו ווילסט זיך אפשערען אדער וואשען דיין קאפ אדער
אפשערען דיינע נעגיל זאלסט דו עס נור טאן פונקט דעם ערב שבת אדער ערב יום טוב און
עס זאל נישט זיין דיין געדאנק צוליב פערגנוגען נור פאר כבוד שבת און אויך אזוי ווען דו האסט
נייע קליידער אדער ווייסע זאלסט דו זיי צום ערשטין אנטאן שבת פאר דעם כבוד המלכה,

אזוי

ספר חסידים תנינא

או בעי"ט ואל תהי כוונתך להנאתך אך לכבוד שבת. וכן אם יהיו לך בגדים חדשים או לבנים. תלבישם תחלה בשבת לכבוד המלכה. כה עשו אבותינו יוסף כאשר בא אל פרעה ויגלח ויחלף שמלותיו. וכן מרדכי (קמב) כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק. וכן חנניה מישאל ועזריה כאשר נקראו לבא אל שער המלך נבוכדנצר באו בסרבליהון ובסרבלותהון ובעדי לבושהון. אעפ"י שהלכו ליזרוק בכבשן אש. גם אתה כאחד מהם תהיה. לגלח ולייפות (קמג) להיות לך חליפות שמלות לשבת וכתיב הוד והדר לבש"ת אותיות לשבת. כלומר אם ילבש בגדים נאים לשבת הרי טוב ואם לאו ילך לבשת:

קח. **והיה** לעת ערב יהי אור בחדריך כי תדליק בו נר כשר ותברך עליו אקב"ו להדליק נר של שבת. ואף למרתיפך תעשה כך אם אתה מוכר יין אם תצטרך בו לאור הנר תדליק בו נר כשר (קמד) והשמר מאור מאמירה לנכרי לעשות שום דבר שאמרו חז"ל שלוחו של אדם כמותו אל תקרא יחידי בספר ואפי' אם הנר גבוה ממך מאוד או אפילו אם עשוי כך בענין שאין אדם יכול ליגע בו

מראה מקומות

(קמב) מגילת אסתר: (קמג) שבת קי"ג ושלמות ברלשים: (קמד) שבת קו, ב"ק פ:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרנונג

אזוי האבען אונזערע עלטרין געטאן, יוסף ווען ער איז געקומען פאר פרעה האט ער זיך אפגעגאלט און האט אומגעביטען זיינע קליידער און אזוי האט מרדכי געטאן ווארום מען קומט נישט אין דעם טויער פון מלך אין איין קלייד פון איין זאק און אזוי האבין געטאן חנניה מישאל ועזריה ווען זיי זיינן גערופען געווארען צום טויער פון מלך נבוכדנצר זיינען זיי געקומען אין זייערע בעסטע קליידער, זאגאר זיי זיינען געגאנגען צוגעווארפען ווערין אין דעם אויוועז פון פייער אויך דו דיי איינער פון זיי, ארומצושערין זיך און ארום פוצען זיך צו פערביימען דיינע קליידער אויף שבת ווי עס ווערט געשריבען הוד והדר "לבשת" לנישת אין אותיות "לשבת", דאס הייסט, ווען דו טוסט אן שיינע קליידער אויף שבת איז גוט און אויב נישט וועסט דו גיין "לבשת" דאס הייסט שאנדע:

קח. **און** אז עס וועט זיין פאר נאכט זאל ווערין ליכטיג אין דיינע צימערען, דו זאלסט זיך אנצונדען כשרע ליכט לכבוד שבת קודש און דו זאלסט אויף דעם בענטשן אקב"ו להדליק נר של שבת, אויך צו דיין ויין קעלטער זאלסט דו אזוי טאן אויב דו ביסט איין ויין הענדלער אויב דו בעדארפסט דארט אנצינדען איין ליכט אום צו זעהען וואס צו טאן, זאלסט די אנצינדען איין כשר ליכט און זאלסט אויף דעם מאכין איין ברכה, און היט זיך זייער פין צו זאגין צו איין נכרי דאס ער זאל עפעס טאן שבת, ווארום דער שליח פין מענשין

ספר חסידים תנינא

בו שהרי לא חילקו חכמים אפי׳ גבוה שתי קומות או ב׳ מרדעות ואף בבית הכנסת אסור לקרות יחידי לאור הנרות (קמה) חוץ מיום הכפורים שמותר כדפסקו בפ״ק דשבת:

קט. יום השביעי יהיה קודש ויקר בעיניך מאוד לשמרו בכל מיני קדושין ולהרגיל בזה בני ביתך (קמו) כי הוא שקול כנגד כל המצות ע״כ עשה משמרת למשמרת כמו אם תלך בשבת חוץ מרשות היחיד אפי׳ בכרמלית, הכנים רצועות בובעך למעלה בנקב ראש סרבולך. ותשימהו תחת איזורך שמא יפול על ידי רוח ואתי לטלטל ארבע אמות ברשות הרבים (קמז) וכן שלא תשמיע שום קול בשבת.

קי. ולא תזכיר מדה ומנין בשבת או בי״ט לאמור תן לי קוורט״א או חצי קוורט״א. פירטי״ל או חצי פירטי״ל אך יאמר מלא לי כלי זה. או זה יאמר

תן

מראה מקומות

(קמה) ספר התרומה סימן רי״ט: (קמו) רמב״ם הלכות שבת פ״ל מ״ר בשלח תוספות יבמות ה׳: ד״ה כולהו ירושלמי נדרים פ״ג ותנחומא פרשת תצא ומ״ר רלה ובהלכות ברהכית: (קמז) עירובין ק״ד:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

איז פונקט אזוי ווי דער מענטש אליין און זאגאר דו פערמאגסט איין ליכט זאלסט דו נישט לערנען איינער אליין בא איין ליכט זאגאר ווען דאס ליכט איז זייער הויך פון דיר אדער עס אזוי איינגעפאסט דאס איין מענטש קען נישט ציקומען צו דעם ליכט, ווייל די חכמים האבין נישט געמאכט קיין אויסנאם זאגאר צוויי שטאק די הויך און זאגאר אין איין שול איז אויך פערבאטען צו לערנען אין איינציגען פאר דיא שיין פון ליכט נור אום כפור מעג מען ווי עס האבען אפגעשטימט די חכמים בפ״ק דשבת:

קט. דער זיבעטער טאג זאל זיין הייליג און ער זאל זיין טייער אין דיינע אויגען צו היטען זאם מיט אלערליי הייליקייטען און אויך איינצוגעוויינען דיינע בני בית ווייל ער איז געגליכען געגען אלע מצות פון דער תורה דערום זאלסט צו מאכען איין היטונג צו איין היטונג, צום ביישפיעל דו ווילסט גיין אום שבת ארויס פון רשות היחיד אפילו אין איין כרמלת זאלסטו בעהאלטין די רצועות פון דיין הוט אויבען אין דעם הוט אין די זאלסט עס אזוי איינפאקען דאס איין ווינד זאל עס נישט ארינטער בלאזין און דו זאלסט נישט קומען צום שטרויכלינג פון צו טראגען פיער איילען אין רשות הרבים, און אויך זאלסט דו נישט לאזען הערין קיין שום קול אום שבת:

קי. און דו זאלסט נישט דערמאנען קיין מאס און קיין צאל אום שבת אדער יום טוב, צו זאגין גיב מיר איין קווארט אדער איין האלבע קווארט איין פערטיל אדער איין האלב

פערטיל

ספר חסידים תגינא

תן לי כמה שנתת לי אמש או בענין אחר שיזהר שלא יבזיר שום מדה וכן מנין שלא יעשה סכום עם מה שהיה חייב לו תחלה לאמר אני חייב לך כך וכך. אז יקבל שכר על השתיקה.

קיא. **וכן** שלא לטלטל ולהגביה שום עצם שאין בו בשר או קליפי אגוזים, כי זו היא משנה שלמה במסכת שבת (קמח) ותמיהני על מה זה ולמה זה שאין כל העולם נזהרין בכך : *)

קיב. **וכן** שלא להשתמש בשום בעלי חיים אפי' בהמה חיה ועוף הגדילים על אבוסך ומזונותו עליך. ואין בהם משום צידה אעפ״כ אסור לטלטל ולהגביה אפי' תרנגולת או אפי' לסמוך ידיו על כלב וחתול שהרי אפי' בסמיכת הקרבנות שהיא חובה כדאיתא וסמך ידו על ראש קרבנו (קמט) אסרו ב״ש לעשות בשבת יעל כלב וחתול בודאי אפי' ב״ה מודו דאסור לסמוך ידיו עליהם :

מכל

מראה מקומות

(קמח) שבת קמ״ג, וכשיטת התוס' שם ד״ה טלטות : (קמט) מ' בילה פ״ב מ״ד :

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

פערטיל נור דו זאלסט וואגען פיעל מיר אן די כלי אדער אזוי זאלסט דו וואגין פיעל מיר די כלי אן אזוי פיעל וויפיעל דו האסט מיר געכטין געגעבין אדער אויף אנאנדער וועג אלעס אום ידו זאלסט זיך היטען נישט צו דערמאנען קיין שום מאס אדער איין צאל דו זאלסט נישט מאכען קיינע רעכענונגען וויפיעל דו ביסט שולדיק פין פריער צו וואגין איך בין שולדיק אזוי פיעל אין אזוי פיעל, ער בעקומט לוין פאר שווייגען :

קיא. **אויך** זאלסט דו נישט אויפהייבען קיין שום ביין וועלכער איז אן פלייש אדער די שאלעכטס פין פירות דהיינו פון ניס. ווארים עס איז דאך פאראן איין משנה קעגין דעם און איך וואונדער מיר ווארום און פאר וואס איז די גאנצע וועלט נישט פארזיכטיג אין דעם :

קיב. **און** אויך זאלסט דו זיך נישט בעניצען מיט קיין שום בעלי חיים אפילו איין בהמה חיה אדער עוף וואס זיי ווינען ערצייגען בא דיין קארעטע און זייער שפייז מוזט די שאפען, אין ביי זיי נישט שייך דער איסור צידה איז אויך פערבאטען צו טראגען אין אויף צוהייבען אפילו איין הינדעל אדער אפילו אנשפארען דיין האנט אויף איין קאץ אדער איין הונט מיר זעהען דאך דאס אפילו צו אנלעהנען די האנט בא קרבנות וואס דאס איז דאך איין חוב: ווי עס ווערט געבראכט וסמך ידו על ראש קרבנו. האבין דאך די ב״ש פערבאטין צו אהן לעגען די הענט אויף זייער קאפ אום שבת אין בא אכלב אין איין קאץ איז געוויס ב״ה אויך מודה :

פון

הערה ובס' פתחי עולם על ה״ג״ע סי' ש״ח ס״ק ע״ו כתב וז״ל ואפשר שסמכו על דברי רש״י האידנא לטלטל טלטול גמור קליפי אגוזים ושקדים הקשים שאינם ראויין כלל לא לאדם ולא לבהמה יעו״ש

ספר חסידים תנינא

קיג. **מכל** אשר דברתי אל תפל דבר אך תוסיף בהנה כגון מאיסור צידה שלא תתפוש בידך זבוב ואפי' בלא כוונתך ע"כ הזהר מלנעול תיבה בשבת בימי הקיץ שהזבובים מצוים אם לא תבריחם ותשלחם לחפשי או תניח שום דבר מה מימלטל בין התבה לכיסו כדי שיצאו משם כאשר יחפוצו. וה"ה שתהא נזהר מלכסות קדרות וקערות יקנקנים וכלי זכוכית וכוכות כשהזבובין בתוכן:

קיד (קג) **גם** תמנע ליטול מים על ידיך בגן הירק או על גבי עשבים מחוברים בשבת כי תצמיחם בשופכך מים עליהם. ואפי' (קנא) לר' שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר הכא פסיק רישא הוא

קטו (קנב) **וכל** ימי השבוע כאשר יזדמנו לך פירות יפים ומתוקים תצניעם לשבת ואם יבאו לך יותר יפים מהם תאכל . הראשונים ותשאיר היפים ואם לא באו לידך הוי טורח בע"ש לקנות מיני פרות ותאכלם בשבת בכל פעם ופעם ולא

מראה מקומות

(קג) טא"ח סימן של"א והתרומה סימן רל"ח: (קנא) ש"ע סי' של"ו ס"ג; (קנב) מכילתא יתרו בילה ט"ז דעת וב"ש:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

יג. **פון** אַלעם וואָס איך האָב דיר דאָ געזאָגט זאָלסטו דו נישט לאָזען פאַלען קיין זאַך נור דו זאָלסט מערין מער און מער אזוי ווי דער איסור פון צו פיינגען זאָלסט דו נישט אָנכאַפּען איין פליג אפילו אָן איין כונה, דערום זאָלסט דו זיך היטען צו פערשליסען איין קעסטיל אום שבת אין די זומער טעג וואָרום פליגען זיינען פערהאַנדען אויב דו וועסט זיי נישט דערוויטערין אין אַוועק שיקען זיי פריר אָדער אַוועק צילייגען עפּעס איין זאַך צווישען דעם קאָסטען און דעם בייטעל כדי זיי זאָלען קענען אַרוים גיין פון דאָרט ווען זיי ווילין, אין אזוי איז דער דין צי זיין אָפּ געהיט פון צו דעקען טעפּ מיט שיסלען און אזוי כלים מיט גלאָז געשיר ווען עס געפינען זיך אין זיי פליגען ;

קיד. **דו** זאָלסט זיך אויך פערמיידען פון צו גיסען וואַסער אויף דיינע הענט און איין גאָרטען אָדער אזוי אויף גראָז וואָס זיינען בעהעפט צו דער ערד וואָרום דו מאַכסט זיי וואַקסין מיט דיין גיסען וואַסער אויף זיי, און אפילו נאָך רבי שמעון, וואָס ער זאָגט דאָס איין זאַך אָן איין כונה איז מותר אָבער דאָ איז דאָך דאָס פסיק רישא דאָס הייסט עס מוז דאָך ווערין איין פעולה :

קטו. **און** איין גאַנצע וואָך אַז עס וועלין דיר קומען צום האַנט שיינע און זיסע פירות זאָלסטו די זיי בעהאַלטין אויף שבת און אַז עס וועלין קומען נאָך שענערע פאַר די ערשטע זאלסטו

ספר חסידים תנינא

ולא עבור הנאת גופך. אך למלאות חסרון המאה ברכות שנחסרו לך מתפלת י"ח ברכות, שאין מתפללים בשבת רק שבע כדאיתא (קנג) בפ' התכלת רב חייא בר אויא טרח בשבת וביומא טבא וממלי באיספרמקי ומגדי:

קטז. **את** הדברים האלה הן הן מקצת הדקדוקים אבל כולן אין לכתוב כי עצמו מספר אספרם מחול ירביון אך המשכילים יזהרו ויתעוררו לעמוד על נפשם לשמור את השבת כדכתיב ויוסיפו עליהם ככם אלף פעמים וכל מה שאמרנו נוהג בין בשבת בין במועדים (קנד) כי כך שנינו אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד. ואפי' הוצאה לא הותרה אלא לצורך גדול צורך היום על כן בין תבין אשר לפניך

קיז. **מי** חכם ויבין אלה לשמור פיו מלחטיא בשרו כגון שלא לאכול לחם פחות מכזית לכתחילה לפי שפחות מכזית אינו צריך ברכת המזון. גם יין אל

מראה מקומות

(קנג) מנחות מ"ג: (קנד) מגילה ז':

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

זאלסטו די בעהאלטען און די ערשטע אופעסען, דו זאלסט זיך בעמיהען פאר שבת צו בעקומען פערשיעדענע פירות און דו זאלסט זיי עססין אום שבת יעדען מאל און נישט צוליב דיין גוף פערגניגען נור צוליב אויספילען דעם צאל פין הונדערט ברכות וועלכע דו ביסט מחויב וועלכע עס פעלין דיר פין דיא תפלת ח"י ברכות וואס מען דאבינט נישט אום שבת מער נישט ווי זיעבען ווי עס ווערט געבראכט בפ' התכלת רב חייא בר אויא האט זיך בעמיט אים שבת און אום יום טוב אוים צו פילען די מאה ברכות באיספרמכי ומגדי:

קטז. די אלע זאכען דאס זיינען א ביסעל פין די פינקטליכקייטען אבער אלע איז אומעגליך זיי אויסצושרייבען ווארום זיי זיינען מער ווי די צאל פין זאמד. נאר די משכילים וועלין זיין געהיט און זיי וועלין זיך ערוועקין צו פערהיטען זייער נפש צו היטען דעם שבת ווי עס ווערט געשריבען און זיי זאלען מערין אויף זיי טויזענד מאל אזוי פיעל און אלעם וואס מיר האבין דא געזאגט גייט עס אן סיי שבת און סיי ימים טובים ווייל אזוי האבין מיר געלערענט עס איז נישט פערהאנדין קיין אונטערשיעד צווישען שבת און יום טוב נור אין צו גרייטען צום עסען אליין, אפילו דאס ארויסטראגען איז נישט ערלויבט געווארען סיידען פאר גרוים נייטיקייט און פאר יום טוב זעלבסט, דערום זאלסט דו גיט פערשטיין וואס דו האסט פאר זיך צו טוען:

קיז. ווער איז איין חכם צו פארשטיין דאס פאלגענדע צו היטען זיין מויל נישט צו מאכען זיך זינדיקען, אזוי ווי צום ביישפיעל נישט עססין קיין ברויט ווינציגער ווי איין כזית לכתחילה

ספר חסידים תנינא

אל תשת פחות משיעור כזית (קנה) כאשר תשתה בלא אכילה כדי שתברך ברכה אחרונה:

קיח. **אם** אכל פרי שהוא בריה שלימה כגון ענב או אגוז קטון שקורין הוזילני"ס יש שרוצים לומר שמברכין עליו ברכה אחרונה אעפ"י שהוא פחות מכזית ע"כ לא תאכל ממנו פחות מכזית:

קיט. **מי** שהוא ירא שמים לא יאכל קרעפלי"ך (קטו) או פשעמי"א אם לא שיברך ברכת המוציא על פת גמור אע"ג דאין להם תורייתא דנהמא פי' תואר לחם:

קכ. **אם** תאכל פירות תוך סעודתך תאכל מעט תחילה בלי לחם ותברך עליהם ברכה ראשונה אך לא ברכה אחרונה שפת פוטרה:

קכא **וקליות** של תבואה וחטים בעל נפש אל יאכלם כי אם בתוך הסעודה ויברך תחילה

מראה מקומות

(קנה) כשיטת התוס' יומא ע"ט ד"ה ולא בירך ובסוכה דף כ"ו ע"ב ד"ה ולא בירך: (קטו) עי' בהרמ"א סי' קס"ח סעי' י"ג ובש"ך כלל:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

לכתחילה, ווייל ווינציגער פון איין כזית ברויט קומט נישט קיין ברכת המזון, אויך ווייז זאלסטו מדקדק זיין צו טרינקען איין כזית ווען דו וועסט טרינקען און עסען כדי דו זאלסט קענען מאכען איין ברכה אחרונה און אויך זאלסט דו מדקדק זיין ווען דו וועסט עסען פרוכט און ברויט זאלסטו עסין איין כזית כדי די זאלסט קענין מאכין א ברכה אחרונה:

קיט. **אויב** די וועלסט עסען איין גאנצע פרי אזוי ווי איין ווייטרויב אדער איין ניסיל וואס מען רופט הוזעלניס איז פערהאנדין טייל פוסקים וואס פאסקינין דאס מען מאכט איין ברכה אחרונה אויף דעם אפילו ווען מען עסט ווייניקער פאן איין כזית דעריבער זאלסטו דאס נישט עסין ווינציקער ווי איין כזית:

קכ. **ווען** דו עסט פירות אין מיטין דיין מאל צייט זאלסט דו פריער עסען אן ברויט אין דו זאלסט מאכין איין ערשטע ברכה אויף זיי אבער נישט די אנדערי ברכה ווארום דאס בענשטין פטרט עס פין די ברכה אחרונה:

קכא. **ווער** עס איז איין ירא שמים זאל נישט עסען קיינע קרעפליך איידער ער וועט נישט מאכען קיין ברכה פריער אויף ברויט:

קכב **וקליות** אין קליות דאס מיינט מען די גערעבענטע זאנגען פין תבואה און ווייץ איין בעל נפש זאל נישט עססען נור אין מיטן די סעודה אין זאל מאכען די ברכה בורא פרי האדמה אין דאס בענטשין פטרט זיי די ברכה אחרונה, פין דעסט וועגין ווארים ברויט פטרט

סד תורת החסידים הראשונים

ספר חסידים תנינא

תחילה בורא פרי האדמה והפת יפטרם מברכה אחרונה שלהם. (קנז) ומיהו לחם חם הפת פוטרם אפילו מברכה ראשונה. ואם יהיו ידיך אמונה עיני ה׳ אלקיך תצפנו תמיד עליך לטוב לך מראשית השנה ועד אחרית השנה:

קכב. **נתון** תתן אל לבך מאוד להתרגל בברכה על כל דבר שבעולם תחילה וסוף והברכה אחרונה היא עיקר מן התורה כדכתיב ואכלת ושבעת וברכת וגו׳ על כן תברך מיד אחר היין של הבדלה אבל על היין של קידוש לא כי היא מצרכי הסעודה והמזון פוטר היין שבסעודה כי כבר אמרנו שהפת פוטר מברכה אחרונה: וכן שני כוסות אחרונים של פסח צריכין ברכה אחרונה אחת אבל כוס שני ושל קידוש אין צריך ברכה אחרונה שהם שייכים להסעודה:

קכג. **ויואל** משה לשבה ולבאר את הברכות כופר לנפש כי קדושים הם יש רוצה ואין לו ונענש בלא ירע ואשם ויש אדם בוש מלשאול ויעשה עבירה קודם שיתבייש (ולכן רציתי לבאר) ולא מלבי אני בודם אך מוהר״ם יפרש בברכת פירות

מראה מקומות

(קנז) וכ״פ המחבר סי׳ ר״ח סעי׳ ד׳:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג:

פטרט זיי אפילו פון די ערשטע ברכה און אויב דו וועסט זיך ערציהען באמונה אויף דעם שטייגער וועלין די אייגען פון השי״ת קוקען אויף דיר שטענדיק צום גוטען פון אנפאנג יאהר ביזן סוף יאר:

קכב. דו זאלסט זיך נעמען צום הארצין איינצוגעוויינען זיך צו מאכען איין ברכה אויף יעדע זאך אין דער וועלט די ערשטע און די לעצטע ברכה ווארום אדרבה די נאך ברכה איז דער עיקר פון דער תורה ווי עס שטייט אין פסוק ואכלת ושבעת וברכת וגו׳. דערום זאלסטו דו גלייך בענטשין נאך וויין פון ברכת המזון און אויך נאך וויין פון הבדלה נור נאך וויין פון קידוש נישט ווייל דער וויין איז פון די סעודה וועלכעסט וועלכעם דאס בענטשין פטרט דעם וויין וואס איז פון די סעודה, און מיר האבין שוין געמערקט דאס ברויט פטרט פון איין נאך ברכה: און אויך אויף די לעצטע צוויי כוסות פון פסח דארף מען מאכין אויף ביידע איין ברכה אחרונה אבער אויף דעם כוס פון קידוש און אויף דעם צווייטען כוס דארף מען נישט מאכין קיין ברכה אחרונה ווייל זיי געהערין צו די סעודה:

קכג. **משה** וויל ערקלערין דאס די ברכות זיינען איין אויסלעזונג פאר דעם נפש ווייל זיי זיינען הייליג, עס זיינען פאראן וואס ווילען נור ער האט נישט און ווערט געשטראפט אומוויסענד און שולד און עס זיינען פאראן מענטשין וואס שעמען זיך צו פרעגין און וועט גיבער

מאן

פירות שלו ואין יד הכל משגת ע"כ אכתבם ואכללם בקוצר. ורבים מעמי הארץ יתייהדו בראותם לבוראם יודו ושבו סמעלם אשר מעלו ויצדקו בהם ויתהללו;

קכד. **אם** ישתה אדם בלא אכילה מים או שכר או מי תותים שקוראים מורו"ט או שקורין יין של אליקנד"א בלשוננו או מי דבש שקורין מע"ט או כל משקה שבעולם לבד מן היין יברך עובר לשתייתו ב"א"י א"מ"ה שהכל נהיה בדברו ולאחריהם יברך בורא נפשות וכו'. וקח נא ברכתי זאת אשר הובאת לך למאכל, הנקרא שופ"א ולחלב ולגבינה ולבשר ולבצים ולכל דבר שאין גידולו מן הארץ להביא כמיהין ופטריות שקורין פיפרלינגא שוואמי"ן וכן לענבים שלא גדלו כ"כ צרכן, ולמשקה שעושה מהן הנקרא איינרו"ן וכן לתפוחים ואגסים ושומים מבושלים דאישתנו לגריעותא (קנח) כל אלה חברו אל עמק השוה לברך עליהן קודם אכילתן שהכל ולאחריו בורא

מראה מקומות

(קנח) וכ"פ בש"ע סי' ר"ב סעיף י"ב:

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

מאָן איין אומרעכט אין נישט וועלין פערשעהמט ווערין דעריבער וויל איך מפורש זיין דיא דינים פון ברכת הפירות אין קורצען און איך הלער נישט אום פון מיין הארצין נור דער מהר"ם איז מפרש דיא דינים באריכות נור קיינער איז נישט אום שטאנד צו ערגרייכען עס דערום וועל איך זיי שרייבען און איך וועל ריידען וועגין זיי אין קורצין און פיעלע פון עמי הארצים ווען זיי זעהען דאס וועלין זיי ליובען זייער בעשעפער זיי וועלין צוריק קערען זיך פון זייער אומרעכט וואס זיי זיינען בעגיינגען און זיי וועלין ווערען צדיקים דורך זיי און וועלען דערמיט לויבין דעם אייבערשטין:

קכד. **אויב** איין מענש וועט טרינקען וואסער אדער ביר אן עסען אדער מי תותים אדער וויין פון אליקאנדרא אדער מעד אדער וואס פאר איין משקה עס איז פאראן אויף דער וועלט חוץ פון וויין זאל ער בענטשין איידער ער טרינקט בא"י אמ"ה שהכל נהיה בדברו, און נאך דעם זאל ער מאכין איין נאך ברכה בורא נפשות וכו' און די זעלבע ברכות וואס איז געבראכט געווארען געהערין אויך צו מילך און קעז פלייש און אייער און צו יעדע זאך וואס זייער גידול איז נישט פון דער ערד צורעכענען כמיהין אין פטריות וואס ווערען גערופען שוואמין אין אזוי צו ווינטרויבען וואס זיי זיינען נאך נישט אזוי אין גאנצין פארטיג און צו געטראנק וואס מען מאכט פון זיי וואס הייסט איינרין אין אזוי צו עפעל אגסים אין קנובל געקאכטע וואס ווערען פערענדערט צום שלעכטען די אלע זיינען בעהעפט אין איין גלייכקייט צו בענטשין אויף זיי די ברכות שהכל נהיה בדברו און בורא נפשות וכו' ברוך אתה ה' חי העולמים

ספר חסידים תנינא

בורא נפשות וכו׳ ברוך אתה ה׳ חי העולמים. ועל היין בין חי בין מבושל מברך בורא פרי הגפן ולאחריו מברך בא״י א״מ״ה על הגפן ועל פרי הגפן וגו׳ :

קכה. **בא** אדם לאכול בלי לחם ואפי׳ היו ממוגגים בדבש תפוחים או אגסים או גודגדניות וכל פרי הגדל על העץ להביא מושקו״ט לבד מגפן מברך תחילה ב״א״י א״מ״ה בורא פרי העץ ולבסוף בורא נפשות וכו׳ ב״א״ה חי העולמים. אבל על ענבים תאנים ורמונים וזתים ותמרים מברך עליהן תחילה בורא פרי העץ ולבסוף ב״א״י א״מ״ה על העץ ועל פרי העץ וכו׳ ב״א״י על הארץ ועל הפירות:

סליק ספר חסידים תנינא

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

העלמים און אויף וויין סיי רויער און סיי געקאָכטער איז די ברכה בורא פרי הגפן און די נאָך ברכה איז בא״י אמ״ה על הגפן ועל פרי הגפן וכו׳ ;

קכה. **אויב** איין מענטש וויל עססין פירות אָן ברויט סיי גיפרעגילט אין האָניק אין סיי גישט גיפרעגילט אין האָניק דהיינו עפיל אָדער אגסים אָדער גידגדניות אָדער יעדער פרי וואס וואקסט אויף איין בוים אין אויך מושקט אויסער וויין זאָלסטו מאַכין אין אן הייב ברוך אתה ה״א מלך העולם בורא פרי העץ אין נאָך דעם עסין זאָלסטו בענטשין די ברכה בורא נפשות וכו׳ ביז ברוך חי העולמים אָבער אויף וויינטראָבין אָדער פייגין אָדער מילגראָמען אָדער איילבירטען אָדער טייטלין זאָלסטו מאַכין פאַרין עסין בורא פרי העץ אין נאָך דעם עסין ברוך אתה ה״א מלך העולם על העץ ועל פרי העץ וכו׳ ביז ברוך אתה ה״א מלך העולם על הארץ ועל הפירות.

סליק ספר חסידים תנינא

השמטה והערה לספר חסידים תנינא

השמטה מסי' צ"ט אבל לישא עיניו ולראות בו כרגע שפיר דמי נשמט וכן המסתכל בנשים פירוש שמביט בכוונה ומיהו נראה לי כי שיטה דחוקה והמחמיר שלא לעשות כמוהו ששון ושמחה ישיגהו עכ"ל: הערה וכן מצאתי בקונטרס דרך הקודש המחובר לטהור לספר אזהרת שבת וז"ל לזרז עצמו ולהזהר מאד מאד שלא להסתכל בנשים בשום אופן אפילו בהעברה בעלמא שגם זה אסור כדמוכח מגמ' ע"ז דף כ' במעשה דר' עקיבא דמשני הגמ' קרן זוית הוי והי' הראיי' אונס ולא משני דלא הסתכל אלא ראה בהעברה בעלמא עכ"ל וזה ראי' שאין עלי' תשובה דרבינו משה שפיר קאמר דשיטה דחוקה היא והמחמיר בזה שלא להביט על אשה אפי' בהעברה בעלמא תבא עליו בודאי ברכתו של רבינו משה הזה אשר ששון ושמחה ישיגהו.

וכ"כ בס' פתח עינים מהרב הגאון ר' חיד"א על מס' ע"ז ד' כ' ע"ב על הגמרא קרן זוית הוי ונראה להביא ראיה מכאן למה שראיתי בפוסק אחד קדמון כת"י וז"ל הסתכלות בנשים י"א דדרך העברה כו' לית לן בה ואינו נראה אלא כל הבטה בעולם באשה אסורה עכ"ל. והשתא אי איתא לסברת יש אומרים דדרך העברה מותר אמאי איצטריך לשנוי קרן זוית הוא. לישני דהאיסור ההסתכלות בקבע, ורשב"ג ור"ע דרך העברה ראו. אלא מוכרח דדרך העברה ג"כ אסור ודו"ק עכ"ל הספר פתח עינים הנ"ל.

הערה מאות ק"א שכתב המחבר בברכת התורה שהם שתים לעסוק בדברי תורה והעריב נא וכו' ואשר בחר בנו, היא ס"ל בזה כשיטת בן דודו הטור בסי' מ"ז שכתב שם שברכת לעסוק בדברי תורה עם ברכת והערב נא היא ברכה אחת ופסק שם הטור שאין עונין אמן על לעסוק בד"ת מטעם שהיא ברכה אחת עם והערב נא.

וכתב שם הב"י שכ"כ התוס' והרא"ש בשם ר"ת, ואח"כ מביא הב"י שכן דעת הר' יונה והמרדכי, אבל אח"כ מסיק הב"י שם וז"ל אבל הרמב"ם בפ"ז מה' תפילה כתב שני ברכות הם ולכן כתב הערב נא בלא וא"ו. וכתב הרשב"א שכן דעת בעל המאור וגם התוס' כתבו בפרק ערבי פסחים ק"ד על דברי ר"ת ומיהו בירושלמי כו' כדעת הרמב"ם וכתב הר' דוד אבודרהם שכן עיקר וכן נוהגין לאומרה בלי וא"ו הערב נא וכתב שם שדעת רש"י כר"ת. נמצא יש בזה מחלוקת בהראשונים ז"ל.

אבל הד"מ שם סק"א כתב וז"ל והמנהג הוא כדברי הרמב"ם עכ"ל היינו שהם ג' ברכות ועי"כ כתב בהרמ"א סי' מ"ז סעי' ו' וז"ל וי"א בלי וא"ו וכן נהגו ומציין הרמב"ם פ"ז מהל' תפילה והרשב"א בשם המאור ואבודרהם מטעם שהיא ברכה בפ"ע והם ג' ברכות, וכ"פ הב"י להדיא בסי' מ"ו ד"ה דתניא מחשב לברכת התורה לג' ברכות, וכיון דחזינן דגדולי בתראי פסקו כהרמב"ם האבודרהם והב"י והרמ"א.

וגם הט"ז מסיק בסוף סעקכ"ד וז"ל ומהר"י לוריא כתב שי"ל אמן אחר ברכת לעסוק בד"ת וכ"כ המג"א שם סעק"ה ומוכח דהם מסכימים להאר"י ז"ל בזה דלא מעוררים ע"ז מאומה וכ"פ הרב אדמו"ר הזקן בש"ע שם ומציין שם האר"י ומג"א ולפי"ז גם הט"ז מסכים לזה אשר ג"כ סתם בסופו בשם האר"י ז"ל כמו המג"א, וכן הגאון יעב"ץ בהסידור שלו סתם דבריו כן וז"ל אחר סיום ברכה זו של לעסוק בד"ת עונה השומע אמן וכ"כ בשלחן שלמה סי' מ"ז לענות אמן על לעסוק בד"ת וכ"פ בערוך השלחן דעונין אמן על ברכת לעסוק בד"ת,

וכ"פ

השמטה והערה לספר חסידים תנינא

וכ״פ הרב הגאון חיד״א בס׳ עבודת הקודש בסדר קשר אגודל סי׳ צ״ח וז״ל ברכת אשר קדשנו על דברי תורה והערב נא שתי ברכות הן וא״כ אף שהפרמ״ג והדה״ח כתבו שאין לענות אמן משום דהוי ספיקא מ״מ אין הספק שלהם מוציא מידי ודאי של מרן הב״י והרמ״א והגאון הקדוש האר״י ז״ל והרב הגאון אדמו״ר רש״ז בהש״ע שלו והט״ז והמג״א והגאון יעב״ץ שלחן שלמה דהם מסכימים דג׳ ברכות הם וכ״פ הערוך השלחן בודאי נוכל לסמוך עליהם ולענות אמן על ברכת לעסוק בד״ת בלי שום פקפוק כלל ולא לאומרה בלחש אלא לאומרה בקול רם כדי לענות אמן כדעת כל הגדולי בתראי הנ״ל וכן כתבתי בספרי ואמרו אמן באשר בררתי לאמר הברכה של׳ לעסוק בד״ת בקול רם ולענות אמן והכי נקטינן וק״ל

ואגב אביא מש״כ הטור בסי׳ מ״ז מה שיכוון בברכת אשר בחר בנו וז״ל ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל האומות וקרבנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהי׳ משתעשע בה בכל יום עכלה״ק.

ועתה באתי לזכות את הרבים להזכיר לעורר בענין מה דקיי״ל באו״ח סי׳ ס׳ סע״ד בהמחבר ז״ל וי״א שמצות צריכות כוונה לצאת בעשיית אותו מצוה וכן הלכה עכ״ל, וכת״ש במשנה ברורה בביאור הלכה על הציון די״א שצריכה כוונה לצאת וז״ל פי׳ מן התורה כ״כ הרשב״ם פסחים קי״ד ע״ב ד״ה אע״ג וכן משמע פשטא דסוגי׳ בר״ה כ״ח ע״ב בגמרא. וכ״כ הלבוש ושאר אחרונים, עכ״ל הביאור הלכה, וכתב שם המשנה ברורה סק״ח וז״ל ואם לא כיון לצאת ידי חובתו בהעשיית המצוה לא יצא מה״ת וצריך לחזור לעשותה ואפי׳ אם ספק לו אם כיון אם לא והוא מצוה דאורייי׳ ספיקא לחומרא כ״כ הפרמ״ג סי׳ תקפ״ט עיי״ש עכ״ל המ״ב שם, ובס׳ זכרון תורת משה בקיצור ספר חרדים פ״א אות י׳ כתב שם וז״ל דאפי׳ למ״ד מצות א״צ כוונה היינו שיוצא

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונג

אַגב ווייל איך מאַכן וויסן וואָס איז נויטיג צו וויסן פֿאַרן כלל ישׂראל וויא עס שטייט געשריבן אין (שלחן ערוך או״ח סי׳ ח׳ סעיף ח׳) אַז מ׳דאַרף אין זינען האָבן בעת מ׳טוט אָן דעם טלית אַז השי״ת האָט אונז אָנגעזאָגט צו אײַנהילן זיך מיט דעם טלית אַז מיר זאָלן גידענקען אַלע זיינע מצות זיי צו טאָן, ווידער שרייבט דאָרט דער (משנה ברורה ס״ק י״ט) אַז דאָס וואָס מ׳דאַרף גידענקען צו טוען אַלע מצות איז דאָס חוץ דיא כוונה, וואָס מען דאַרף אין זינען האָבן בעת מ׳טוט אָן דעם טלית צו מקיים זיין מצות ציצית אין דער (ב״ח) שרייבט אַז דער זעלבער דין איז בײַ תפילין, אין בײַ סוכה, אין דער (ב״ח) שרייבט דאָרט חאָטשו ווא אנדערע מצות אי׳ מע׳ יוצא אפילו מ׳ איז ניט מכוין, נאָר מ׳טוט די מצות ווייל השי״ת האָט דאָס גיהייסען נאָר די דריי מצות ציצית, תפילין, סוכה, דאַרף מען אין זינען האָבן דעם טעם ווייל בײַ דער מצוה פֿון ציצית שטייט געשריבן אין אונזער הייליגע תורה למען תזכרו, און

בא

הוספה לספר חסידים תנינא כדי לזכות את הרבים

שיוצא ידי המצוה אכל עכ״פ אם עושה איזה מצוה שלא בכוונה לצאת ידי חובת בוראנו ית״ש ביטל מ״ע של ולעבדו בכל לבבכם שהרי לכ״ע נאמרה מצוה זו על כל המצות עכ״ל שם וא״כ לפי״מ דקיי״ל מצות צריכות כוונה א״כ מלבד שאינו מקיים המצוה באם לא כיון לצאת כמבואר במ״ב סק״ח הנ״ל דצריך לחזור לעשותה בכוונה לצאת ביטל עוד מ״ע של ולעבדו בכל לבבכם כהות״מ הנ״ל וכ״כ הרב הגאון יעב״ץ ז״ל בהסידור שלו קודם ק״ש אות י״א ואנכי אעתיק כל לשונו שם וז״ל לכתחלה יזהר לקרות כל הג׳ פרשיות בכוונה שיבין מה שאומר ולא יהרהר בדבר אחר ויקבל עול מלכות שמים בהסכמת לבו וקודם שיתחיל יכוין ג״כ לקיים מ״ע ליחד שם ה׳ יתכ״ש ככתוב בתוה״ק שמע ישראל וגומר ה׳ אחד ויכוין ויחשוב: ג״כ הרני רוצה לקיים המ״ע של קר״ש שציונו בוראנו ית״ש ואפי׳ בשבת ויו״ט ימי שמחה יכוין לקבל עליו עול מלכות שמים ליהרג על קידוש השם ויחשוב שהוא נשרף על קידוש השם וחשוב כאילו הוא עשה כפועל, וכקורא דבר חדש שלא שמע מעולם, ודיעבד שקרא ולא כיון לצאת לא יצא כו׳ וי״א שבזה חוזר גם ואהבת והי׳ אם שמוע ובעל נפש יחמיר לעצמו עכ״ל וכ״כ הפרמ״ג בפתיחה להל׳ ברכת השחר ד״ה עוד ראיתי דצריך לחזור לקרותה בכוונה לצאת אם לא כיון מתחילה לצאת י״ח ק״ש, וכ״פ הרב הגאון מליסא ז״ל בהדינים שקודם ק״ש אות ד׳ וז״ל צריך לכוין בק״ש לצאת המ״ע של ק״ש וכתב שם באות ה׳ וז״ל אבל לא כיון לצאת אם נזכר קודם ואהבת ימתין מעט ויאמר פעם שנית שמע ובשכמל״ו בכוונה ואם נזכר לאחר שגמר הפרשה או באמצע יאמר פעם שנית כל הפרשה כולה עכ״ל, ואתינן עלה אשר קודם ק״ש צריך כל אדם לכוין לקיים שלשה מצות עשה אלו: הא׳ ליחד שם הקדוש ית״ש והב׳ לקיים גם המ״ע של ק״ש של שחרית בבקר, ובערב יכוין לקיים המ״ע של ק״ש של ערבית

זעהר וויכטיגע און נוצליכע לעהרונגג

בא דער מצוה פון תפילין שטייט ולזכרון בין עיניך למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך, און בא דער מצוה פון סוכה. שטייט למען ידעו דורותיכם, דאס מיינט אז מ׳דארף וויסן און אין זינען האבין דעם טעם פון דער מצוה, דער (אלי׳ רבה שרייבט אין סק״ט) באם אז מ׳האט ניט דיכטיג אין זינען געהאט בעת מ׳האט געטאן די מצוה קומט אויס אז מען האט די מצוה ח״ו ניט געטאן ווי השי״ת האט געהייסן אין אזוי שרייבט דער (פמ״ג במש״ז ס״ק ד׳) ע״כ ווער עס וויל טאן דיא מצות פון ציצית ״כדת וכהלכה״ זאל ער געדענקען אז חוץ די ״כוונה״ אז ער שוט דאס צו מקיים זיין ווייל השי״ת האט אונז אנגיזאגט צו אנטאן ציצית, ווידער דארף מען אין זינען האבען צו געדענקען צו טאן אלע מצות וואס השי״ת האט אונז געגעבין, און ווידער שרייבט דארט דער (פרמ״ג), אזוי איז אויך דער טעם בא דער מצוה פון פדיון הבן דארף מען אין זינען האבין דעם טעם ווייל ער שטייט אין דער הייליגער תורה, ווייל השי״ת האט גיהרגעט אלע בכורים פון די מצרים, מבכור אדם ועד בכור בהמה על כן אני זובח לה׳ כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה, און אז מען האט אין זינען בעת מ׳טוט די מצוה צוליב וואסער טעם מ׳טוט די מצוה, דאן הייסט אז די מצוה איז געטאן געווארין ריכטיג ;

הוספה לספר חסידים תנינא כדי לזכות את הרבים

ערבית, והנ' לקיים המ"ע של אהבת השם ית"ש כמ"ש ואהבת את ה' אלקיך ואנב אעתיק מש"כ במ"ע זו בספר החינוך במצוה תי"ח על המ"ע של ואהבת את ה' אלקיך וזלה"ק דיני המצוה שראוי לאדם שישים כל מחשבתו וכל מגמתו אחר אהבת השי"ת ויערוך בלבו ותמיד כי כל מה שהוא בעולם עושר ובנים וכבוד וממשלה הוא כאין וכאפס ותהו כנגד אהבתו ית"ש כו' סוף דבר יעשה כל יכולתו להרגיל מחשבות לבו כל היום באמונתו ויחודו עד שלא יהי' רגע ביום ובלילה בהקיצו שלא יהא זוכר אהבת אדוניו בכל לבו וכו' והעובר ע"ז וקובע מחשבותיו בענינים הגשמיים ובהבלי העולם שלא לשם שמים רק להתענג בהם לבד או להשיג כבוד העוה"ז הכוזב להגדיל שמו לא לכוונה להטיב לטובים ולחזק ידי הישרים ביטל עשה זו ועונשו גדול וזאת מן המצות התמידיות על האדם ומוטלת עליו לעולם עכ"ל הס' החינוך הנ"ל וממילא מובן שבשעת אמירת ואהבת את ה' אלקיך צריך אז לחשוב במחשבתו שהוא אוהב את השי"ת בכל לבבו ובכל נפשו כאשר אל דיעות ה' ויודע מחשבות בנ"א כי אם הוא לומר ואינו מקיים הלא נוח לו שלא נברא לכן נכון מאוד שיכוין כנ"ל בסידור יעב"ץ שיקבל עליו אז עול מלכות שמים ליהרג על קידוש השם ויחשוב שהוא נשרף על קידוש השם כנ"ל וחשוב זה לפני הבורא ית"ש כאילו הוא עשה זאת בפועל כנז"ל ;

והשתא דאתית להכי דבכל המצות צריכין כוונה לצאת ידי חובת בוראנו ית"ש צריך כל אחד ליזהר מאד שכמו אשר קודם הנחת תפילין נדפס בכל הסידורים בזה"ל הנני מכוין בהנחת תפילין לקיים מצות בוראי שציונו להניח תפילין והוא עפ"י דין המוז... עיל אשר לכתחילה בודאי צריכין לכוין לצאת ידי חובת המצות בוראנו ית"ש אליבא דכל הדיעות וכן בספירת העומר נדפס כדין בכל הסידורים הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה, אך גבי מצות נטילת לולב ובמצות ציצית לא נדפס כלום שעושה זאת לקיים מצות בוראנו ית"ש ;

וקודם עטיפת טלית נדפס הריני מתעטף גופי בציצית כן תתעטף רוחי ונשמתי כו' אבל לפי הנ"ל צריכין להוסיף כן ולומר הריני מתעטף את גופי בציצית כאשר צוני הבורא ית"ש כמ"ש בתורתו הקדושה גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך כן תתעטף רוחי ונשמתי כו' ;

וכן ביהי רצון שקודם נטילת לולב לא נדפס כלל בהסידורים שנוטל הד' מינים לקיים מצות בוראנו ית"ש וצריך להוסיף לפי הדין הנ"ל ולומר כן קודם שהוא מתחיל היה"ר שקודם הנטילת לולב בזה"ל הריני מוכן ומזומן לקיים מצות בוראנו ית"ש ליקח הארבע מינים האלו לולב ואתרוג הדס וערבה כמ"ש בתורתו הקדושה ולקחתם לכם פרי עץ הדר וכפות תמרים ענף עץ עבות וערבי נחל ויהר"מ כו' כי לכתחילה לכ"ע צריכין לצאת ידי חובת אותה מצוה וכנ"ל.

וכן קודם ברכת התור.: שהוא להרבה פוסקים מה"ת צריך שיאמר הריני מוכן ומזומן לקיים מ"ע לברך על התודה כאשר ציונו הבורא ית"ש, וכן קודם מצות נטילת ידים לאכילה נ"כ יאמר הריני מוכן ומזומן לקיים מצות נטילת ידים לאכילה לקיים מצו: בוראנו שציונו לקיים

הוספה לספר חסידים תנינא כדי לזכות את הרבים

לקיים ולשמוע דברי חז"ל כמ"ש בתוה"ק לא תסור מכל אשר יגידו לך ימין ושמאל, כי לרוב פוסקים אף מצוה דרבנן צריך כוונה לצאת ידי חובת מצות בוראנו ית"ש:

וכן קודם כל מצוה צריך שיאמר הרני מוכן ומזומן לקיים מצוה זו כאשר ציונו הבורא ית"ש:

ובק"ש כיון שאינו יכול להפסיק יכוין כן במחשבתו הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה לקרות ק"ש של שחרית או של ערבית בלילה כאשר ציוני הבורא ית"ש;

ועוד צריך לדעת שיש עוד כוונה בק"ש שמעכב בדיעבד דהיינו פירוש המלות של פסוק ראשון ובשכמל"ו שהרי הרב המחבר אומר כן בסי' ס"ג סע"ד וז"ל עיקר הכוונה הוא בפסוק ראשון הלכך אם לא כיון בפסוק ראשון לא יצא ידי חובתו וחוזר וקורא ואפי' למ"ד מצות אין צריכות כוונה מודה הכא עכ"ל המחבר וכת"ש המג"א סק"ה ד"ה בפסוק ראשון וז"ל ובשכמל"ו בכלל, לבוש:

הרי להדיא דאם לא כיון פירוש של פסוק ראשון ובשכמל"ו לא יצא ידי חובת ק"ש, וכ"פ בחיי"א כלל כ"א סי' ו':

וע"ד הפשוט צריך לכוין בעת שיאמר שמע ישראל צריך לכוין הנני שומע ומאמין באמונה שלימה ה' שהוא אלקינו שאנחנו מאמינים בו הוא ה' אחד בכל העולמות מעלה ומטה בשמים ובארץ וארבע כנפות הארץ של ד' רוחות העולם:

ועי' בביאורי הגר"א סי' ה' שכת"ש שהגם שלפי עומק הדין בקריאת השם ית"ש די לכוין פי' קריאתו לבד שהוא אדון הכל עכ"ז בב' שמות הויה דהפסוק ראשון יש לכוין בו בקריאתן שהוא אדון הכל וכבתיבתו שהוא הי' הוה ויהי':

ואיתא בס"י דבעת שאומר אלוקינו יכוין שהוא מקבל עליו עול אלקותו ית"ש עליו ועל זרעו ועל זרע זרעו להורותם דרך הש"ית ותוה"ק וזהו סגולה גדולה שיהיו בניו יר"א השם ית"ש:

וכת"ש בחיי"א כלל כ"א סי' י"א וז"ל וטוב שיכוון ג"כ שהוא מוסר עצמו להריגה בשביל אמונתו ית"ש:

גם צריך לדעת מה שכתב הרב הגאון מליסא בסידור דרך חיים בק"ש אות ג' דכשהגיע להפסוק אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים יכוין מקודם לקיים המ"ע של זכירת יציאת מצרים וכת"ש כי מצות אמירה לכ"ע בעינן כוונה לצאת דמעכב כוונה זו אפי' בדיעבד כנ"ל:

ועתה אעתיק מה שראיתי בספר שומר אמונים בשם אבודרהם ז"ל דכל העונה אמן בכוונה כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית וראיתי זאת אחר הדפסת ספרי ואמרו אמן. לכן העתקתיו כאן:

עוד אעתיק בשם רבינו הגר"א מווילנא זצוקללה"ה ב' חידושים הא' מה שראיתי בתוספות במעשה רב אות ה' שכתב שם בשמו וז"ל במעשה רב אות ל"ה כתוב שמותר לענות כל אמן אפילו לאחר יוצר אור חוץ לאחר שפתח שירה חדשה וכן במעשה רב כת"י כתוב אף לאחר שפתח שירה חדשה עכ"ל:

ושם בתוספות מעשה רב אות י"ג כתוב בטבילת בעל קרי לתפלה הי' נזהר ומזהיר מאוד שלא להתפלל עד שיטבול עכ"ל:

ויען

הוספות לספר חסידים תגינא כדי לזכות את הרבים

ובזה ראה וקדש עצמך בטבילה כמ"ש ארומו"ר המסמיך שלי רבינו הגאון ר' יצחק אלחנן אבד"ק קאוונא זצ"ל בספרו הבהיר עין יצחק חלק או"ח סי' ב' וז"ל הטהור נשאלתי מרבנים גדולים בדבר המקוה אשר נעשה תקנה במחנם דהאנשים לא ילכו לטבול בהמקוה משום דעל ידי זה המקוה אינו נקי ועי"כ אינן מניחין לשום איש לטבול בהמקוה, וע"ז האריכו כת"ר בארוכה לבאר דמן הדין אינן יכולין לתקן כן, כו'. ובאמת בגוף הדין יפה כתבו כת"ר, ומסיק וצ"ל מן הנכון לחוק ולתקן מקוה עבור אנשים כו' דהא שיטת רב האי גאון והרי"ף והרא"ש דלתפילה צריך טבילה, וגם בש"ג כתב דנהגו העם שלא לטבול הן לתורה והן לתפלה וברכות ולא מיחו חכמים במנהג זה אלא הניחו העם כמנהגם אע"פ שנהגו שלא כהלכ"ה כמבואר בקונטרס הראיות עכ"ל הש"ג. אלמא דכתב דהמנהג זה הוא שלא כהלכה, וגם הרבינו יונה כתב שם אשר לד"ה התפלה יותר מקובלת עם הטבילה ומבואר בש"ס דילן ובירושלמי דכל המחמיר בה מאריכים לו ימיו ושנותיו, וכולל עצמו בקדושת ישראל, וע"כ אותן האנשים יראי ה' שקבלו ע"ע להיות זריזים בטבילה זו, ודאי אין להקל להם כלל, כו'. דלכמה פוסקים אף התרת נדר לא מהני בזה, ואף להסוברים דמהני התרה עכ"ז הא מבואר בפ"ח או"ח סי' תצ"ז דבדבר שיש בו מחלוקת הפוסקים ויש איזה מהם שנהגו להחמיר דבזה ל"מ התרה כלל אף באיסור דרבנן, וכש"כ בנד"ד בטבילה דכ' שלא נהגו כהלכה, וגם אמר דהמחמיר בה מאריכין כו' וכירו' כ' דכולל עצמו בקדושת ישראל י"ל דל"מ התרה מצד דלא מצי להתחרט ע"ז בלב שלם דוודאי ב"א רוצה בברכת חז"ל, וא"כ לא נתחרט בלב שלם בזה וכו' ועי"כ ודאי מן הנכון לתקן שיהי' מקוה אף לאנשים וכפי הנהוג בעוה"י בכל תפוצות ישראל ויפה כתבו כת"ר, וה' יהי' בעזרם להוציא מחשבתם ומעשיהם הרצוים ולתקן מקוה לאנשים לבד כדי שיהי' מקוה יפה ונקי' לנשים לבד כו' וזכות גודל המצוה של הרבים תגן על כל המשתדלים בזה לברכם בשלומם ובהצלחתם בזה. :בבא א"ס, עכ"ל הטהור, וממילא חזינן מכל הנ"ל מקורות גדולות מגדולי הראשונים והאחרונים לדברי רבינו הגר"א ז"ל המזהיר מאד שלא להתפלל עד שיטבול; ואפי' להנוהגים להתפלל ;כ הנץ כדאי הם כל הראשונים והאחרונים שלא יתפללו לאחר תשמיש מטותיהם עד שיטבלו אפי' שיאחרו ע"ז הנץ יותר טוב שיתפללו אחר הנץ בטהרה מלקרות ק"ש ולהתפלל קודם בהנץ בטומאה, וכדברי השו"ת מן השמים דהא התפלה היא במקום קרבן והאיך טמא מקריב קרבן, וכדברי רבינו יונה שלד"ה התפלה יותר מקובלת עם הטבילה, גם כולל עצמו בקדושת ישראל כמ"ש הרב הגאון רי"א הנ"ל, בשם הירושלמי ויתכללו עצמם בקדושת ישראל כנ"ל גם יזכו ויתברכו לאריכות ימים ושנים ארוכים כברכו: השני התלמודים הנ"ל בבלי וירושלמי, וזה ברור בסייעתא דשמיא;

וזה פשוט דאם יכול לטבול קודם הנץ ויקרא ק"ש קודם הנץ ויתפלל תיכף בטהרה דוראי שכרו הרבה מאד כמו שאמרו חז"ל במשנה מפורשת ברכות כ"ב ירד לטבול אם יכול לעלות מהמקוה אשר טבל בה ולהתכסות ולקרא עד שלא תהי' נץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו היינו באם שלא יהי' עוד שהות להתכסות ולקרא אחר הטבילה קודם שיהי' נץ החמה יתכסה במים ויקרא, ש"מ שדבר גדול הוא לקרות ק"ש קודם הנץ ולהתפלל תיכף, אך אם אינו יכול לטבול קודם הנץ דבר זה ג"כ פשוט דהק"ש והתפלה בטהרה לאחר הנץ עדיפא מלקרות ק"ש ולהתפלל בהנץ בטומאה אלא יתפלל בקדושה ובטהרה, והשי"ת יקדש ויטהר את לבבנו לעבדו בקדושה ובטהרה יתירה ולשוב לפניו בתשובה שלימה ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן